Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/tractatusvtiliss00canc

LIBER

Candidum ac liberum Lectorem opto. Primum itaq; diligenter legito: postea iudicato.

Tractatus vtilissimus de Ornatu mulierum: Sanctissime ac purissime Virginum Virgini dicatus.

Cella [illegible] di
f. Fran.co di Castel n.vo
di Garfag.

Ad Reuerendũ in Christo Patrem. B. Fratrẽ Orpheũ diuini verbi praeconem excellen^m Joãnis Galeatij Tortha ni Cremonẽsis sacerdotis Carmen: in quo ipsius patris Or phei ad priscum Orpheum comparatiua quaedam similitu/ do grandisqꝫ dissimilitudo monstratur

Nomen habes syluas post se fluuiosqꝫ trahentis:
Humanas mentes tu super astra leuas.
Is simul Euridicen traxisse refertur ab Orco:
Innumeras animas Tu simul inde trahis.
Is dulci haec modulante lyra fecisse putatur:
Tu in te flante deo dulcius ista facis.
Ille sibi vanum seruat per saecula nomen:
Tu magis aeterno nomine clarus eris.
Urbs haec tracta tuis auide ⁊ sermonibus astans
Se tibi Commendat o Uenerande pater.

Uale Pater optime religionis decus.

Incipit Tractatus egregius ac predicatoribus & cõfessoribus valde vtilis de ornatu mulierũ: cõpositus per Venerãdũ Patrẽ Fratrẽ Orpheum de Cancellariis de Bononia Ord. Mino. Obser. reg. Predicatorẽ Eximiũ. In quo & sanctorum Patrũ testimoniis: & Theologorum: Canonistarum: ac Juristarũ fundamẽtis: necnon Philosophorum: Oratorum: Poetarũ: Historicorum sententiis: & exemplis: multi in presenti materia deteguntur errores.

Frater Orpheus ad Beatã Virginẽ: cui presens Opusculum dedicat.

Virgo decens, Christi mater sanctissima rebus
Maxima quae nostris spesq; salusq; venis,
Accipe sacratum recta tibi mente libellum,
Et quae nunc populis scripta legenda damus.
In quibus vtilitas sola est quaesita legentum,
Et tuus, & Nati Virgo perennis honor.
Qui scribunt aliquo sua vindice scripta tueri,
Principibusq; solent illa dicare viris.
Non alium quaero qui me tueatur & adsit.
Ipsa tuum virgo sancta fouebis opus.

Eiusdem Fratris Orphei ad Lectores flebilis Sermo.

u Idi iãdiu & cum ingẽti dolore sum expertus, quãta quotidie magis fiat animarũ iactura dũ diuinae legis cõtemptus inualescit & morum sequitur indies corruptio maior obscuratum est enim aurum diuini amoris mutatus est color optimus honestae conuersationis & sanctuarii lapides hoc est christiani dispersi dum in capite platearũ filias Babylonis procantur. Ita qui prius nutriebantur in croceis stercora nunc amplectunt. immo sm Prophetam tanq̃ iumenta in suo stercore computruerunt vt iure cum gemitu clamare possim. Quis dabit capiti meo aquam. & oculis meis fontẽ lachrymarũ & plorabo die ac nocte interfectos Ecclesiae sanctae propter vanitates & insanias falsas:

Haec me causa dilectissimi lectores compulit: vt frequenter in templis: & in sacris concionibus clamauerim: & inuectus in inté perátiá christianorũ sim: ac indicare studuerim: q̃ damnosa: q̃q₃ pestifera sit nimia exterioris hominis cura: & inanis ista solicitudo ornatus: ac intemperans cõrporis cultus: corporis inquam: quod terrae mox debet. quod paulo post vermium esca futurum est: dum interim anima: quae sancti spiritus esse habitaculum debet: & cui coelum: & aeterna felicitas promittitur: obliuioni prorsus traditur: & tanq̃ sit vile mancipium omnis illius cura contemnitur. Quod non sine quotidianis lachrymis cernens: ac simul intelligens: alia etiam via: q̃ concionantis voce subueniendum errantibus: & aliud lumen adeo salutis suae semitam egressis praeferendum arbitratus praesens opusculũ conscripsi: vt quae voce antea: dũ cõcionamur in templis: & adhibita omni diligétia indicare studemus: eadem nunc: sed melius & copiosius diffusa per populos scripta diuulgent: quae cum in quibusdam magnis Italiae vrbibus a plurimis excellentis doctrinae viris diligenter inspecta recognita: & approbata fuerint: ad communem Christianorũ vtilitatem: & animarũ salutem nunc publicare non dubitauimus. In quibus siquid forte perperam a nobis dictum fuerit: id omne imbecillitatis sit nostrae. Si quid vero recte: totum Deiparae virgini: cui libellum hunc dedicauimus: quicunq₃ legerit ascribendum: ac tribuendum existimet.

¶ De Ornatu igitur mulierum verba facturus tria ad honorem Sanctissime Trinitatis discutiam.

¶ P° an fucatus sit licitus & q̃n sit peccatũ mortale. ¶ 2°. q̃n quo ad formã habitus sit peccatũ morta. ¶ 3° q̃n preciositas vestiu₃ vel similiũ: sit morta. Et pro clariori dicẽdorum intelligentia: ponam conclusiones.

¶ Prima ergo cõclusio sit ista: v₃. Fucatio ad fingẽdũ maiorem pulchritudiné semp̱ é peccatũ: siue mulier id agat vt placeat viro suo: siue vt nubere possit. Probat̃ q: fucatus semp̱ est peccatu₃ ƀm. S. Tho. prime ad Thimo. c. 2. & loquor q̃n mulier se fucat ad fingẽdũ maioré pulchritudiné: & de ista loquit̃ Cypri. secus ad tegẽdũ defectũ: & ita intelligo dictũ. S.

Tho.2ª.2ᵉ.q.169.ar.2º.ad 2ᵐ.de quo tñ infra dicã. Et ideo Jo. An.in regula ea que de reg.iu.in.6.in mercu.et Pet.de Anch.in repet.c.canonũ statuta de cõsti.dicunt q fucatio est de se mala. Hãc cõclusionẽ probo ratione qz mulier per fucatum fingẽdo se pulcheriorẽ:mentit ẽm Cypri.in lib.de virgi. et Augu.in Epl'a ad Possid.et ponitur in.c.fucare de conse. dist.5ª.et multimodis sanctorũ auctoritatibus inferius allegãdis ostẽdet:nõ.n.minus facto q̃ ṽbo mentimur.c.cauete.22. q.v.et.S.Tho.in quolibe.xi.q.17.et.2ª.2ᵉ.q.cxj.ar.primo.facta.n.habent vim verborũ significantiũ ẽm.S.Tho.2ª.2ᵉ.q. 72.ar.primo. Mẽdacium autem nullo modo potest esse licitum.4.ethico.et. S.Tho.2.2.q.110.ar.3.et melius Sco.in 3º.dist.38..adeo q deus non potest dispensare q mendaciũ dicatur sine peccato ẽm Ansel.et est de mẽte Sco.in.3.dist. 38.iunctis his que ponit in dist.37.et concordat Archi.Flo. in secũda par.titu.10.c.primo. Quia ergo mulier fucando se ad fingendũ maiorem pulchritudinem mentitur:ideo peccat etiam si faciat vt placeat viro suo:vel etiam si faciat vt retrahat virum suum a malo:quia nunq̃ est licitum mentiri pro salute alterius vel corporali ẽm Sanctum Tho.2.2.q.110.ar.3º. ad quartũ. Vel etiam eterna ẽm glo.nota.in.c.q ait.14.dist. et Abb.in.c.non magno extra.ne clerici vel monaci.et etiam est de mente Sancti Tho.2.2.q.43.ar.7.ad quintũ.et.q.26. ar.4.et in.x.quolib.q.9.ad vlt.arg.et Gerson in.3.par.in trac. de vita spirituali. Est tamen dubium vtrum quis deberet eligere peccare venialiter pro salute alterius spirituali.nam.S. Bona.in.3.dist.38.in vlt.q.dicit q non:et est de mente.S. Tho.in quibus ex locis preallegatis. Alex.vero de Ales in secunda parte.q.137.membro.4.ar.vlt.p.primo quem sequit Asten.in summa libro secũdo titu.vlti.voluit cõtrariũ Sco. autem in.3.distin.38.reliquit in decisum:sed quia non pertinet ad presentem materiam. ideo pertranseo. Sufficit pro nunc q cum nunquã liceat peccare venialiter:ideo.nunquam licet mulieri se fucare ad fingendum maiorem pulchritudinẽ. Et ideo in hoc errant quidam dicentes q mulier licite se fucat pro bono viri sui:cuius oppositum patet ex predictis quia saltem venialiter peccat.q nunquam est licitum.

¶ Difficultas aũt est nõ modica. Utrũ mulier se fucãdo ad fingẽdu maiorẽ pulchritudinẽ: peccet mortaliter. nã Doctor irrefragabilis qui ob doctrine eminentiã a studio Parisiensi dictus est fons vite (vt dicitur in Suppleměto Cronicaruz) adeo ꝙ eius doctrina fuit approbata ab Alexãdro papa. 4° ⁊ a sexaginta magistris Parisiensibus (vt refert Bartholomeus de Pisis in libro primo cõformitatuz) ⁊ ꝙ̃ mirabiliter extollunt Cancellarius Parisiensis in prima par. sue summe ⁊ Stephanus Burlifer in prologo primi sentẽ. Iste ergo tãtus doctor in. 4. par. q. 48. in vlt. membro tenet hãc conclu. s. ꝙ mulieres se fucãtes peccãt mortaliter siue sint solute: siue cõiugate: siue faciãt vt placeant maritis siue nõ. Sed. S. Tho. cuius doctrina fuit ẽt a papa approbata vult ꝙ nõ/ nisi in duobus casibus. Ideo in hoc art. tria principaliter faciam.

¶ Primo referã rationes Alex. de Ales ⁊ illas corroborabo. ¶ Secũdo referam opi. S. Tho. ¶ Tertio Adducã in mediũ quid sentiam. Ex quibus (vt arbitror) deo fauente remanebit bene enodata ista materia. Doctor ergo irrefragabilis probat suam opi. quattuor rationibus. quarum due sunt de mente Cypriani ⁊ alie due de mẽte Ambro. quas refert Augu. in. 4°. de doctr. christiana. Et qr ab illa autoritate Cypriani dependet veritas multoꝝ dicendoruz. Ideo operepretium duxi verba ipsius plenius referre vt melius mens Cypria. intelligatur.

¶ Prima ergo ratio docto. irrefragabilis est. Contumelia summi artificis ⁊ eius operis impugnatio. nam tales picture fiũt in cõtumeliã dei ⁊ in prouocationẽ indignationis ipsius. vñ Cypria. in lib° seu in ep̃la de habitu virginum sic dicit. Illi apostate angeli ⁊ oculos circũducto nigrore fucare. ⁊ genas mendacio ruboris inficere: ⁊ mutare: adulterinis coloribus crinẽ: ⁊ expugnare oẽm oris ⁊ capitis veritatẽ: corruptelle sue impugnatione docuerunt. Et qdẽ i isto i loco pro timore quẽ nobis fides suggerit: pro dilectione quaz fraternitas exigit: nõ virgines tm̃: viduas: sed ⁊ nuptas: puto ⁊ oẽs feminas oĩno admonẽdas ꝙ opus dei ⁊ factura eius ⁊ plastica adulterari nullo modo debeat adhibito flauo colore: vl' nigro puluere: vl' rubore: aut q̃libet deniq3 lineamẽta natiua corrũpẽte

medicamin

medicamine. Dicit deus faciamus hominē ad imaginē ꝛ simi litudinē nostrā: ꝛ audet quisq̈ mutare ꝛ cōuertere ꝙ deus fecit. Manus deo inferunt qñ illud qd̓ ille formauit: reformare cōtēdūt: nescientes q2 opus dei est oē ꝙ nascit̄: diaboli qd̓cūqꝫ mutat̄. Siqs pingēdi artifex vultū alicuiꝰ ꝛ speciē ꝛ corporis q̈litatē emulo colore significasset: ꝛ significato iā: cōsumatoqꝫ simulacro manus alicuiꝰ afferret: iā formata: iā picta quasi peritior reformaret: grauis artificis prioris iniuria ꝛ iusta indignatio videret̄: tu te existimas impune laturam tam improbe temeritatis audaciam: dei artificis offensam: Et si impudica circa homines ꝛ incestu fucis lenocinātibus nō sis: corruptis violatisqꝫ que dei sunt: peior adultera detineris. ꝙ ornari te putas: ꝙ putas comi: impugnatio est ista diuini operis: preuaricatio est veritatis. hec ille.
Cōfirmo hāc rationē vltra Alex. de Ales per dictū Ambr. in. 6°. exameron. c. 8. vbi ait. Pictus es o homo ꝛ pictus a domino deo tuo: bonum habes artificem atqꝫ pictorē: noli bonam delere picturā: nō fuco sed veritate fulgentē: nō cera expressā: sed gratia. Deles picturā mulier: si vultū tuū materiali candore oblinias: si acquisito rubore perfundas. Illa pictura vitij nō decoris est: illa pictura fraudis nō simplicitatis est: illa tpalis pictura est: aut pluuia aut sudore tergitur. Illa pictura fallit ꝛ decipit vt neqꝫ illi placeas cui placere desideras q intelligit non tuū sed alienum esse ꝙ placeas: ꝛ tuo displiceas auctore qui videt opus suū esse deletū: Dic mihi si supra artificē aliquē inducas alterū qui opus illius superioris: nouis operibus obducat: nōne indignat̄ qui opus suū adulteratū esse cognouerit? noli tollere picturā dei ꝛ picturā meretricis assumere: quia scriptū est. s. prime ad corin. 6. tollā ergo membra christi ꝛ faciā membra meretricis: absit: ꝙ si quis adulterat opus dei: graue crimen admittit. Graue est. n. crimē: vt putes ꝙ melius te homo q̈ deus pingat: graue est vt dicat de te deus: nō agnosco colores meos: nō agnosco imaginē meā: nō agnosco vultū quē ipse formaui: reicio ḡ ꝙ meū nō est. hoc ille. Et hoc dictū Ambro. bene ꝛ per singulas clausulas mature cōsideratum valde stringit ni fallor. Et pro nunc inter alia pondero ipsū in duobus locis. ¶ Primo dū dicit ꝙ mulier se fucādo

displicet ipsi auctori: tunc arguo. Quicūqz per aliquod opus displicet deo: ille peccat mortaliter: probo qz per opus peccati venialis quis nō displicet deo qz stat cū gratia lz opus pec-cati venia. displiceat deo ita dicit. S. Tho. in. 4°. dyst. xvj. ar. 2°. q. 1. in. 2ª. q. ad 3m. sed per fucatuz mulier displicet deo ꝫm Ambro. ergo peccat mortaliter.

¶ Secūdo arguo q membra Christi facit mēbra meretricis peccat mortaliter prime ad Coryn. 6. c. vbi dicit. S. Tho. ꝙ hoc est horrendum sacrilegiū ⁊ ibi etiā per Nico. de Ly. sed mulier fucādo faciem suaz: facit illam ꝫm Ambr. de membro Christi: membrū meretricis. ergo peccat mortaliter. Alie cō siderationes possent fieri circa hoc dictū Ambro. sed breuita tis causa relinquo vt ⁊ alijs dem occasionem ⁊ materiam inue stigandi. ⁊ infra dicam.

¶ Cōfirmo ⁊ secūdo principaliter hāc rōnē Alex' de Ales vltra ipsum ꝑ dictū Hiero. in epl'a cōtra Heluidiū vbi volens ońdere meliorē eē cōditionē virginis ꝙ̄ nupte ait virgo cogi-tat que dñi sunt: sed nupta cogitat quō placeat viro: illa. s. vir-go. hoc agit vt turpior pareat ⁊ nature bonuz offuscat iniuria: hec. s. nupta ad speculum pingit: ⁊ in contumeliā artificis co-nat pulchrior esse ꝙ̄ nata ē. vel ꝫm aliquos codices: ꝙ̄ natura est. hec ille. Et sic pz ꝙ per fucatū deus contēnit saltē mālite r lz aliqñ ēt formaliter. Cōfirmo ⁊. 3°. ꝑ dictū Innocē. in lib. de vilitate ꝯditionis humane vbi dicit. Artificialis spēs supindu-cit ⁊ facies obducit nālis tāꝙ̄ hois artificiū: artē superet crea-toris hec ille. Et dicit glo. ord. leuit. 19. c. sup illud neqz in rotū dū attōdebitis comā ⁊c. ꝙ dz qsqz esse cōtētus nālibꝰ ornamē tis: ne creatorē videat accusare tanꝙ̄ impotētē opus suū perfi cere. hec ibi. Et dicit splēdor Italie. S. Bernardinus in euā gelio eterno sermo. 47. ar. 3. ꝙ mulier vana deū qui eam fecit quasi eā nō bñfecerit: cōtēdit suis vanitatibꝰ emēdare: q̄si deo per euidētiā operū diceret: tu me creasti nigrā ⁊ ego faciā me albā: tu croceā: ⁊ ego rubeā: tu caput meū paruum: ⁊ ego ma-gnū: ⁊ sic de capillis: de breui statura corporis: ⁊ sic de alijs: ⁊ ideo Isa. 45. c. ve qui cōtradicit factori suo. hec ibi latius. S. Bernardinus. ¶ Possunt ad hec adaptari verba Boe. in. 2. de cōsolatione prosa. 5ª. vbi dicit. Sic rerū versa ē conditio vt

diuinum

diuinū merito rōnis animal nō aliter sibi splendere nisi inani/mate supellectilis possessione videat. Et alia suis quidē cōtē/ta sunt: vos aūt deo cōsimililes a rebus infimis: excellentis na ture ornamēta captatis: nec intelligitis quātā cōditori vestro faciatis iniuriā. hec ille. lʒ nō loquatur de fucatione.

¶ Secūda rō principalis Alex. de Ales ē diuinū verbi in/firmatio et cōtēptus: tales .n. opere verbū dei infirmāt q̄tū in se est et cōtemnūt. vnde subdit ibi Cypria.

Monētis apl'i vox est: Festa celebremus in azimis sincerita/tis et veritatis: nū sinceritas pseuerat et veritas qñ que sincera sunt: polluunt colo℞ adulterijs: medicaminū fucis in menda/ciū vera mutant. Dñs tuus dicit: nō potes capillū vnū face/re albū aut nigrū: et tu ad vincēdā dñi tui vocem: vis te esse po tiorē. audaci conatu et sacrilego contēptu crines tuos inficis: malo presagio futuro℞ capillos iam flāmeos auspicaris: et pec cas prob nephas capite .i. corporis pte meliore. Et cuʒ scriptū sit de dño. Caput auteʒ eius et capilli erāt albi velut lana aut nix: tu execraris caniciem: detestaris alborē: qui sit ad dñi ca/put similis. non metuis oro que talis es. ne cū resurrectionis dies aduenerit: artifex tuus te nō recognoscat. ad sua pmissa veniētē remoueat: et excludat. Increpās vigore cēsoris et iu/dicis dicat. opus meū hoc nō est: nec hec imago nostra ē: cutē falso medicamine polluisti: crinem adultero colore mutasti: expugnata est mēdacio facies: figura corrupta est: vultus alie nus est. Deū videre non poteris qñ oculi tibi non sunt quos deus fecit sed quos diabolus infecit. Illū tu sectata es rutilos atq; depictos oculos serpētis imitata es: de inimico tuo cōpta cū illo pariter arsura. hec oro non cogitanda sunt dei seruis? nō die ac nocte semper metuēda. Viderint. quid sibi nupte p placēdi studiū de cōiugū solacio blādiant: quos dū in excusa tionē suā proferūt: ad societatē criminose consensionis asciscūt. hec Cypria. Et hec est secūda ratio Alex. de Ales. Quam vltra ipsum confirmo. ¶ Primo per dictū Sancte Paule relatū per diuū Hiero. in epl'a de obitu Sancte Paule vbi dicit q̄ cū sepius ipse moneret illam vt parceret oculis et eos seruaret euāgelice lectioni: ipsa respondebat. Turpāda est fa cies quaʒ cōtra dei p̄ceptū purpuriss o et cerussa et stibio pinxi.

hec ille. Si ergo fucare ē cōtra preceptū dei. ergo est morta. vt pʒ ex diffinitione peccati morta. ƀm Ambro. in lib. de paradiso. ⁊ seraphicū Cardi. S. Bona. in. 2. dist. 35. circa litte. nā peccatū venia. nō ē directe prohibitū ƀm eūdem in. 2. dist. 42. ar. 2°. in prima. q. veniale. n. nō est cōtra preceptum sed preter ƀm. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 105. ar. primo: ⁊ plenius cancellariū pariesien. in. 3ª. par. in tractatu ð vita spirituali aīe in. 5. lect. vide etiā si placet elegans dictū. S. Bona. in. 2. dist. 42. ar. 2. in fi. Cōfirmo hoc. nā hoc videt̄ precipi. ecclesia. 4. c. prout intelligit. S. Bernardi. ⁊ quidā canoniste: ubi dicit̄ ne assummas faciē cōtra faciē tuā ꝑꝑ ꝙ dicit. S. Bernardi. de religio. chri. sermo. 47. ar. vlt. ꝙ natura oñdit faciē nigrā decolo ratā: rugatam. Culpa vero faciē dealbatā: decoratā atqʒ politā: contra preceptū eccˡ. c. 4. ne assūmas faciem cōtra faciē tuā. Et sic apparet ƀm intellectum sancti Bernardini ꝙ sacra scriptura ibi hoc p̄cipit. Cōfirmo hoc ꝑ dictuʒ Jo. An. in Rubr. extra ne cleri. vel mona. in nouella vbi vult ꝙ negociatio coloꝝ ꝓ colorādis hoībus vel mulieribus etiā pro bono respectu nō est licita ƀm Hostiē. qr cuiqʒ debet sufficere ⁊ placere color naturalis datus a deo ⁊ vix sine ipsius iniuria potest alius superponi: vnde ecclesiasti. 4. c. ne accipias faciē aduersus faciem tuā: faciē inquā picture: aduersus faciē naturalē: ⁊ cōtrafaciēs pōt illud timere Johellis. c. 2. oēs vultus redigentur in ollā infernalē. Unde Didimus Bragmanorū rex ad Alexandrū loquēs de feminis suis que nō ornabant̄: sic dicit. Quis potest opus corrigere nature: ꝙ si fiat aut infructuosum ē qr vincit̄: aut criminosuʒ qr presumit̄. hec ad literā Jo. An. ibi. ⁊ sequit̄ Abb. in. c. i. eo. tit. Ideo aūt dicūt Hostiē. ⁊ Jo. An. ⁊ Abb. ꝙ vix pōt sine iniuria supponi qr si modicū qd superponat̄ nō erit morta. sed veniale qr parū trāsgrediēs nō vituperat̄ tanquā vitiosus in. 2. ethico. ⁊ ideo rōne modicitatis quis excusatur a morta. ƀm. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 33. ar. 2. ⁊. q. 59. ar. vlt. ⁊. q. 43. ar. 6. qr parū ⁊ nihil eqperant̄. c. lʒ causaʒ de probat. in. §. q̄q̄. ⁊. l. scio. ff. de in integ. restit. ⁊ ideo officialis pro minimo non est sindicādus ƀm Bal. in. c. cum te de re iudi. ⁊ ꝙ ponit Bal. in. l. fi. C. de edil. actio. in prima col. cuʒ alijs multis que possent allegari. An auteʒ Hostien. benedicat ꝙ negociatio

coloꝝ nō sit licita:nō tango aliter:solū hoc mihi sufficit ꝙ.S. Bernard. Hostié. Jo.An.ꝛ Abb.volunt ꝙ in illis verbis eccle.céseř probibita fucatio. Pōt etiā dici ꝙ.vltra Cypria/num preceptū de se nō fucando contineař in verbis apostoli supraallegatis.s.ꝙ membrū Christi nō ē faciēdū membrū meretricis ꝑm ꝙ illud declarat Ambro.qué retuli supra in precedenti ratione. Jté sub precepto de nō dādo scādalum q꞉ hic datur scandalū qñ superadditur pulchritudo sufficiés ad prouocandū vt etiā infra patebit. Vel sub illa regula ꝛ naturali ꝛ etiā diuina iuristali ꝙ inferior nō pōt cōtra superiorē.fucādo aūt se facit cōtra superiorē q꞉ corrumpit opus suū ꝑm Cypri. ꝛ Ambro.supra relatos.q꞉ ꝛ prouocat deū ad indignationez vt ipsi dicūt. Et si quis diceret ꝙ Sancta Paula erat femina ideo nō multū curādū de suo dicto. Rñ Hiero.refert illud dictū tanꝙ cōmēdabile:erat ꝑterea valde docta i scripturis vñ canebat psalmos ꝛ latine ꝛ hebraice ꝑm Hiero.ibi ꝛ moriēs greca lingua rñdit ꝛ scripturas sanctas memorie tenebat. Videant etiā isti tales quō rñdeāt huic sancte ꝛ canonizate:cum ꝛ Gratianus.32.q.5.in princ.referat dictū sancte Lucie non coinquinatur corpus ꝛc̄.ꝛ Sco.in.3.distin.30.de dilectione inimici determinat per dictū Sācte Anastasie.ꝛ in.4.distin. 17.exemplificat de sancta Agnete.ꝛ.S.Tho.2.2.q.97.ar. p° declarat quō sancta Agatha nō téptauit deū nolendo me/dicū:ꝛ quātā auctoritaté habeāt dicta sanctoꝝ per canoni.la/te in.c.ne innitaris de constitut. Concludo ergo hanc rōnem Alex.de Ales esse bonam:pro qua ét allego illud psal.81. vsqꝫ quo facies peccatoꝝ sumitis. Assumunt.n.mulieres duꝫ se fucant facies meretricum ꝛ scortoꝝ: ꝛ viri ꝛ adolescentes facies cinedorum ꝛ lenonum.

¶ Tertia ratio Alex.de Alex est fictio ꝛ mendacium indu/cens in errorem ex certa conscientia:ꝛ allegat ad hoc dictum Ambro.relatuꝫ ab Augu.in quarto de doctri.christia.ꝛ fuit originaliter. S. Ambro.in primo de virginibus vbi sic ad litteram dicit.

Hinc.i.a cōiugio:illa nascuntur crimina vitiorum vt quesitis coloribꝰ ora depingāt dū viris displicere formidāt:ꝛ de adul/terio vultus medicāř adulteriū castitatis. Quāta hec amétia

effigiẽ mutare:nature picturã querere:⁊ dũ verenẽ maritale/ iudiciũ:perdidere suũ.prior.n.de se pronũciat que cupit mu/ tare ꝙ nata est. Ita dũ alijs studet placere:prius ipsa sibi di/ splicet. Quẽ iudicẽ mulier priorẽ reqrimus deformitatis tue quã te ipsam que videri times? Si pulchra es:qd absconderis? Si deformis:cur te formosam esse mentiris? nec tue con sciẽtie nec alieni erroris gratiã habiturã. Ille.n.alterã diligit: tu alteri vis placere:⁊ irasceris si amat alterã q adulterari i te docetur:mala magistra es iniurie tue:lenocinari reffugit ẽt q̃ passa est lenonẽ.hec Ambro.⁊ hoc est 3ª rõ Alex.de Ales Cõfirmaẽ hec rõ ex v̂bis Cypriani ⁊ Ambro.in exameron ⁊ Augu.in epistola ad Possid.supra relatis in qbus exp̃sse omnes concludunt ꝙ ista mentitur.

¶ Quarta ratio docto.irrefraga.est Iniuria facta ꝓprie na/ ture ⁊ in hoc peccat.in se:vnde Ambro.ibidem statim subdit dicens. At lꝫ vilis mulier non alteri:tamen sibi peccat. Tolle rabiliora ꝓpemodũ in adulterio crimina sunt:ibi.n.pudicitia hic natura adulteratur.hec Ambro.quẽ sequitur Aug.in.4. de doctr.christia.dicẽs ꝙ Cipria.⁊ Ambr.in sentẽtijs preal legatis ⁊ bona ⁊ bene:acute:ornate:ardẽterqꝫ dixerũt. Cõfir mo hoc p dictũ Didimi regis Bragmanoꝝ supra relatuꝫ qr est corrigere naturã. Itẽ hoc expresse dicit Cipria.quẽ retuli superius i prima rõne principali dũ dicit. Et si impudica circa hoies ⁊ incesta fucis lenocinãtibꝰ nõ sis:corruptis violatisqꝫ que dei sunt:peior adultera ꝯtineris.hec ille. Et subdit Aug. in.4.de doctri.christia. Postq̃ retulit v̂ba Cypria.⁊ Amb. Satis (vt existimo) apparet feminas ne suã adulterẽt formaꝫ ⁊ ad pudorẽ ⁊ ad timorẽ hac facũdia vehemẽter impelli. Iste sunt rõnes ⁊ fundamẽta docto.irrefraga.in hac mã ad probã dum ꝙ mulieres se fucantes peccent mortaliter.

¶ Qui ab hac opi.dissentiũt.ad prefata diuersimode rñdẽt: lꝫ nõ viderim aliquẽ docto.allegãtem tot auctoritates nec eo modo quo supra retuli. In primis. S. Tho 2ª.2ᵉ.q.169.ar. 2º.ad.2ᵐ.rñdet ꝙ fucatio est peccatũ mor.in duobus casibꝰ.s. qñ fit pp lasciuiã vel in dei cõtemptũ:in quibus casibus loqẽ Cypria.hec ille. Ista rñsio cũomni reuerẽtia semper loquen do ⁊ saluo meliori iudicio nõ videtur vera nec de mente Cy/ pria.ꝙ multimode ostendo.

¶ Primo qr Cypria.in v̄bis suis relatis supra i prima rōne Alex.de Ales: intēdit inducere mulieres vt nullo modo se fucent: et nō restringit se ad lasciuiā vel dei contēptū sed generaliter loquitur vt vbi apparet et q hec fuerit sua intētio.s.generaliter loqui: pz ex v̄bis Augu.nunc relatis dū dicit. Satis existimo: vt apparet: feminas ne suā adulterēt formam ad pudorem et ad timorē hac facūdia vehemēter impelli.

¶ Secūdo hec r̄nsio ē cōtra similitudinē ibi assignatā de pictore q indignaret si alius apponeret manū ad suā picturā: nā rō ibi assignata de indignatione militat siue apponatur manus aio cōtēnēdi pictorē siue nō: qr in vtroqz casu adest contēptus sed in primo casu.s.qñ fit aio cōtēnēdi est cōtemptus formalis et in secūdo casu est solū m̄alis qr quo ad effectū cōtēnit lz nō adsit affectus. ¶ 3°. q hec r̄nsio sit cōtra mētē Cypria.pbo ex verbis ipsius que supra retuli in secūda rōne Alex.de Ales. Et presuppono duo. Primū ē q mulier faciēdo se pulchrā vt placeat viro suo: nō cēseat id agere ob lasciuiā rō ē: qr ē amor castus et honestus f̄m Hiero.cōtra Iouinia.et ponit in.c.origo.32.q.4.et p legistas in.l.mulier.§.cū pponeret.ff.ad treb. et per cōsequēs nō dicit facere ob lasciuiā vt est de mente.S. Tho.et oium doct.in hac materia. Presuppono et secūdo q qui facit aliquid ex causa etiā iniusta nō dicit peccare ex contemptu puta si fuerit pp cōcupiscentiā vel irā et similem causaz ita dicit.S.Tho.2.2.q.186.ar.pe.ad vlt.arg et Gerson in.2ª par.in tit.de regu.moralibus et melius in tractatu de cognitione peccatoꝝ venialiū et morta.in.6ª.ɔsideratione.et melius in tertia par.in tractatu de vita spirituali anime in.5.lectione: idē cōfirmat Archi.in.c.quicūqz.81.dist.et Cardi.in Clem.eos. in.3.nota.de sepultu.et Abb.in.c.relatū ex̄ ne cleri.vel mona. et Feli.in.c.1.in.6.col.de constit.et latius per eūdē in.c.siquis in.iij.col.de maio.et obed.et p cōsequēs mulier fucās se vt placeat viro suo vel timēs displicere marito nō dr̄ se fucare in cōtemptū dei cū id agat ex aliq̄ cā: nec ēt dr̄ id agere ob lasciuiā vt dixi: et tñ Cypria.innuit ibi q mulier se fucans vt placeat viro suo peccat mortaliter cōsentiēdo: ita sentit ibi Cypria.dum dicit. Uiderint quid sibi nupte p placēdi studiū de cōiugū solacio blādiant: quos dū ad excusationē suā proferūt: ad socie

taté criminose consensionis asciscunt.hec ille.Ergo nõ intédit Cipria.ꝙ mulier solũ peccet mortaliter qñ fucat se ob lasciuiã vl' in cõtemptũ dei:sed intédit ꝙ etiã sine intétione lasciuie vel cõtemptus peccet mortaliter se fucãdo.Et si dicatur ꝙ immo Cypria.ibi loquit' qñ se fucat in cõtemptũ dei q2 dicit ibi Cypria.audaci conatu ⁊ sacrilego cõtemptũ ⁊c̃.q2 respondeo ꝙ bene ad hoc aduertit doctor irrefragabilis :sed intelligit Cyprianũ loqui ꝙ cõtemnit' in effectu lз etiã nõ adsit affectus sicut in omni peccato morta.contemnitur saltem materialiter ⁊ si nõ semper formaliter:⁊ hoc pз ex verbis ipsius Alex.in secũda ratione superius adducta dũ dicit ꝙ est diuini verbi infirmatio ⁊ contemptus.nam tales opere verbũ dei infirmant quãtũ in se est ⁊ cõtemnunt.hec ille qui hoc probat ex verbis Cypria.preallegatis vt supra retuli.

Preterea dato sed non concesso ꝙ hec responsio cõueniret verbis Cypriani:nõ tñ conuenit verbis Ambro.in primo de virginibus ⁊ Augu.in.4.de doctri.christia.que retuli supra in tertia rõne nam ibi Ambro.loquit' de muliere se fucãte vt placeat viro:de qua nõ põt dici ꝙ id agat ob lasciuiã vt nunc dixi:immo potius est dicédũ ꝙ fucat se ad tollendã viri luxuriã vnde dicit Ambro.ꝙ cũ adulterio vultus medicant' adulteriũ castitatis:nõ ét põt dici ꝙ hoc agat in contéptũ dei cuз hoc agat ne displiceat viro vt ibi loquitur Ambro. Et tamen Ambro.ostendit ꝙ peccat mortaliter dicédo tollerabiliora propemodũ in adulterio crimina sunt ⁊c̃.⁊ idé dicit Cypria. qué retuli supra in.4.rõe.Jté rñsio.S.Tho.nõ cõuenit vbis Ambr.in.6.exameron relatis supra i pma rõe Alex.de ales nã ibi Ambro.loqnit' de muliere que se fucat vt placeat viro suo vt patet ex eius verbis dũ dicit vt neqз illi placeas cui desideras ⁊c̃.⁊ sic nõ fucat se ob lasciuiã vel cõtemptũ dei ⁊ tamé Amb.oñdit ipsam peccare mortaliter vt ibi duplici rõne probaui.Et vltra ibi dicta ꝓbo aliter cõsiderãdo verba Ambro. ibi relata.P° dũ dicit noli delere picturã nõ cera expssaз sed grã:⁊ sic sentit ꝙ ꝑdit gratiaз dei q2 deletur pictura.que non cera sed gratia expressa erat.¶ Secũdo aliter nã si quis deleret picturã alterius:nõ ne iusta indignatio cõtra delentem esset vtpote valde culpabilé:lз iste nõ deleuisset in contemptũ

pictoꝝ

pictoris? certe sic: sed mulier se fucãdo delet et tollit picturã dei ergo etc. et hoc ẽ qđ ibi dicit Ambro. ¶ Tertio aliter nã dicit ibi Ambr. q deus dicet mulieri nõ agnosco imaginẽ meã: imago aũt cũ cõsistat in anima: nõ perdit seu deturpat nisi p peccatũ morta. iuxta illud Augu. in sermo. de vno martyre: si seruasset in se bonũ q in illo creauit deus. i. imaginez suã semper laudaret deuz etc. et pulchre per quosdã theolo. in primo dist. 3. et ideo deus nõ nouit vultũ mulieris fucatũ notitia approbationis. Et ideo subdit Ambro. ibi q deus dicit: reicio q meũ nõ est q importat damnationẽ. seu reprobationẽ. et per consequens peccatum mortale.

Simili mõ dico q rñsio. S. Tho. nõ cõuenit vbis Hiero. in epla ɔ Heluid. q retuli. s. in pma rõne q2 Hiero. ibi loqt de fucãte vt placeat viro et sic nec ob lasciuiã nec i ɔtẽptũ dei et tñ ibi dicit hoc eẽ et fieri i ɔtumeliã dei. Similiter nõ ɔuenit vbis S. Paule. s. relatis nec vbis Innocẽtij relatis supra in pma rõe. nec vbis glo. ordi. quã ibi retuli: vt p3 diligẽter ɔsiderãti. Ideo qdã alij summisse aliter rñdẽt dicẽtes q cũ locuciones rethorice et persuasiue fiãt aliqñ p excessum: et sic nõ iuxta corticẽ intelligẽde sed exponẽde: cũ ergo hic est tm̃ veniale: ideo cũ illo veniali nõ videbit faciẽ dei nisi igne purget: et sic exponit Cypria. hec ad literã qdã summista antiquus.

Ista rñsio (vt multa causa breuitatis omittã) est de directo cõtra mẽtẽ et vba Cypria. nã Cypria. dicit ibi q mulier d3 timere ne in die resurrectionis Christus sibi dicat. hoc nõ est opus meũ deũ videre nõ poteris etc. Clarũ est aũt q in die iudicij: Christus hoc non dicet electis sed dicet venire benedicti etc. ergo Cyprianus non loquitur nec intendit loqui q illa nõ videat deũ nisi prius purget i purgatorio vt iste dicit. s3 Ciprianus intẽdit ostẽdere q fucare se sit peccatũ mort. et ideo nisi in hac vita doleat dãnabit q p3: q2 Cipri. dicit q iudex excludet illã: et de inimico tuo cõpta cũ illo pariter arsura que verba nõ cõueniũt electis tũc resuscitatis. Licet autẽ locutiones rethorice fiãt aliqñ per excessuz et exagerationẽ. et ideo sint exponẽde vt etiã facit magister senten. et Gratianus in decretis: non tamen sic sunt exponende vt destruant quia non est bona glosa que destruit textum. Item exageratio in oratione non debet esse talis vt per ipsam id q est veniale: ostẽdatur esse mortale.

Et ideo dicũt docto. in ista materia q̄ qñ claꝝ nõ ẽ ornatũ esse morta. tũc cõfessor ꝛ p̄dicator debẽt increpare ꝛ detestari: nõ tñ indistincte asserere eẽ morta. Et ideo vt videt̃ malefecissent Cypria. Ambro. ꝛ alij sancti p̄allegati oñdendo fucatum esse morta. indistincte si soluꝫ duobus casibus exceptis esset venia. Preterea dicta sctõꝝ tũc exponũt̃ qñ vl' sunt obscura vl' ne dictis sanctoꝝ ꝯtraria videant̃. Vel qñ nisi exponant̃: resonarẽt errorẽ vel aliqđ absurdũ ꝛ ita facit magister senten. ꝛ Gratia. Que oia hic cessant, nã dicta dicta Cypria. Ambro. Augu. ꝛ Hiero. sunt clara. Jtẽ quasi de verbo ad verbũ concordãt. Tertio intellecta prout iacent nõ solũ non continẽt errorem vel absurditatem sed infiniti tollunt̃ errores: ꝛ absurditates ꝛ nefanda q̄ ex maledictis fucationibus mulieꝝ causant̃. vt etiã infra patebit. Cõcludo ergo q̄ hec rñsio nullo modo cõuenit verbis Cypria. Et ideo. S. Tho. videns q̄ hec rñsio nõ conueniebat dictis Cypria. nõ dedit istã rñsionẽ. Sed conatus est verba Cypriani magistraliter exponere. vt patet ex supradictis. Preterea rñsio istius summisse nõ cõuenit verbis sancte Paule nã ibi nõ loquit̃ per exagerationẽ vt pꝫ ex modo loquẽdi: ꝛ tamen dicit se fecisse cõtra preceptũ dei. Preterea negari põt q̄ hec responsio etiã cõueniat verbis Ambro. maxime q̄ Augu. in. iiij. de doctr. christia. dicit q̄ Cypria. ꝛ Ambro. in sentẽtijs preallegatis: ꝛ bona ꝛ bene: acute ornateq̄ ꝛ ardenter dixerunt.

Jdeo quidã alij summisse moderni rñdẽt q̄ predicte auctoritates procedũt qñ tales mulieres ponũt vltimũ finem in illis. Vel qñ non curarent de ruina proximi vel huiusmodi: aliter fere oẽs essent in statu damnationis. hec illi ad litteram. Et sic vno collyrio volunt cuilibet mederi. Sed hec respõsio est diuinatoria ad dicta Cypria. Ambr. ꝛ Hiero. nec quadrat verbis istoꝝ ꝛ pꝫ ex predictis impugnata. Preterea etiã semoto cõtemptu ruine proximi ꝛ semota mala intentione adhuc põt esse peccatũ morta. Vel ratione periculi cui se vel alios exponit vel ratione scandali vt patebit ex infradicẽdis. ꝛ ideo hec responsio nõ ẽ vera. Ex quibus saluo meliori iudicio satis apparet defensata opi. Alex. de ales saltẽ disputatiue loquẽdo. Quid aũt sentiã: paulopost infra annotabitur.

Secũda

¶ Secūda opi.principalis in hac materia est. S. Tho. 2ª.2ᵉ q.169.ar.2.vbi vult ꝙ fucare se ad fingēdā maiorē pulchritudinē est mortale solum in duobus casibus.s.vel quādo fit ob lasciuiam vel quādo fit in contēptum dei.hec ille.

Comprobo hāc opi.ꝫm quosdā nā fucatio est species fictionis:fictio aūt nisi sit pernitiosa:nō ē mortalis sicut dicit de mēdacio ꝙ solū pernitiosum est mortale. Fucatio aūt nō est pernitiosa ꝫm se sicut nec suprema pulchritudo naturalis:qn̄ eniꝫ vnus effectus pōt ab arte ꝛ natura fieri eiusdē rōnis ē si a natura ꝛ ab arte fiat vt pꝫ de sanitate:ꝛ ideo si pulchritudo naturalis non est ꝫm se pernitiosa:consequens est ꝙ nec pulchritudo artificialis ꝫm se sit pernitiosa.hec ille.

Ista opi. S. Tho.saluo meliori iudicio deficit in quibusdam primo qꝛ vt predictū est non adaptatᷣ menti Cypriani ꝛ alioꝝ sanctorū. Secūdo nō satisfacit dū dicit ꝙ solū in duobus casibus sit morta.quia immo etiā in pluribus alijs casibus est peccatum morta.vt paulopost ostendetur.

¶ Ad comprobationē nūc dictaꝫ Rn̄. falsum esse ꝙ fucatio nō sit species fictionis pernitiose ꝫm se:nā primo est in vituperium dei vt pꝫ ex verbis Cypriani ꝛ Ambro.in exameron ꝛ etiam ex verbis Hiero.contra Heluidium.vt supra retuli.

¶ Secundo mentitur in damnū anime alterius qui videndo fucatā prouocatur ad inhonesta vt infra paulopost ostēdam: ꝛ ideo est fictio perniciosa qꝛ scandalizat vt infra dicetur.

¶ Ad id qđ dicitur ꝙ quādo idem effectus potest ab arte ꝛ a natura fieri.eiusdem rationis est si ab arte vel a natura fit. Respōdeo ars hic non facit sed mētitur pulchritudinē pernitiosam vt dixi ꝛ j. dicā. Vel.2°. Rn̄deo ꝙ pulchritudo naturalis ꝛ artificialis sunt eiusdē rōnis quo ad esse ꝓuocatiuū sed nō sunt eiusdē rationis in rōne offense diuine ꝛ ideo nec sunt pariter inculpabiles ita in simili ad literā dicit Sco.in.4.dist. 21.q.1.ad.2ᵐ.argᵐ. Probatᷣ hec rn̄sio de sanitate naturali. que est inculpabilis ꝛ de sanitate per incantus vel artem magicā vel alio modo indebito acquisitā. In casu.n.nostro pulchritudo ē acquisita cū rōne mēdacij pernitiosi. Nō ob.ꝙ ista mulier non habet malam intentionem quia ad hoc patebit responsio clara in vno ex casibus paulopost enumerandis.

C

Preterea esto q̄ h'c nō esset mendaciū pernitiosum: tamen quia fucatio habet in se speciē mali vt patet in.c.fucare de cō/secr.dist.5.ibi adulterina fallacia ꝛc: ꝛ patet ex auctoritatibus sanctoꝝ preallegatis.ideo adhuc mulier peccaret mortaliter acquirendo puta decem gradus pulchritudinis artificialis: lꝫ mulier in tot gradibus pulchritudinis naturalis ꝛ etiā in multo pluribus nihil peccaret semota mala intentione. Ratio est ista nam si naturaliter pulchra concupiscat̄.hoc est sine facto suo ꝛ sine culpa sua. Sic.n.illā fecit deus iuxta illud psal.99. ipse fecit nos ꝛ non ipsi nos: ꝛ ſm Themistiū ꝛ Auerroem opus nature est opus intelligētie nō errātis: sic enim placuit deo cuius volūtas in rebus ad extra est prima regula omniū que fiunt: ꝛ ideo i rebus ad extra volūtas dei nō regulat̄ etiā ab intellectu diuino vt ait doctor subtilis in primo dist.39.ꝛ Fran.de May.in primo dist.41.ꝛ Sco.in.4°.dist.46.hoc ē q̄ ad ꝓpositū nostrū dicit Amb.in lib.ð institutione virginis c.4.vbi ait.nō ē vitiū mulieris esse q̄ nascit̄ ꝛ nō possumus re/prehēdere diuini artificis opus: hec ille.vbi postea exclamat cōtra maritos optantes pulchritudinem in vxoribus suis. Et Robertus Olkot super ecclesia.lectione.83.dicit q̄ mulie/ribus nō est imputādū q̄ hoīes in earū aspectu temptētur: si/cut nō est speculo imputādū q̄ res pulchra visa in eo delectet vidētē: sed hoc est imputādū curiositati inhoneste vidētis.hec ille. Et Sene.in.2°.libro declamatio.dicit q̄ si est peccatū eē pulchrā: est peccatū nature ꝛ non mulieris. Debet tñ mulieri pulchre displicere q̄ sic cōcupiscatur: lꝫ nō teneat̄ nec debeat se defigurare vel deformare.ita dicit Canzellarius Parisiē. Joannes Gerson in.2.par.summe in tit.de cognitione pecca toꝝ morta.ꝛ venia. Sed qñ mulier artificiose per fucatū acq/rit pulchritudinē: ipsa est in culpa si cōcupiscat̄ q: hoc proue/nit ex facto suo ꝛ ideo sibi imputatur ruina proximi: licet ipsa hoc nō intēdat vt infra ostēdā. Jmmo etiā si mulieri se fucan/ti displiceret q̄ alij eā concupiscerēt: tñ peccaret mortaliter (vt mihi vr̄) nō desistedo a tali fucatu qñ causat̄ pulchritudo suffi ciāter ꝓuocatiua: rō ē q: si in veritate ei displiceret desisteret a tali fucatu: ista.n.sua nolitio nō ē efficax ſꝫ remissa vt pꝫ ex di ctis Sco.in p̄mo dist.47. Cōcludo hāc opi.nō videri esse ve/
ram vt

rā vt meli⁹ infra ostēdā. Et si dicat̃ ƒm hoc oēs fere mulieres sunt in statu dānationis. respondeo, vt infra articulo sequēti.
Relatis igit̃ tātorū patrū ⁊ doctoꝝ opinionibus. deuenio ad 3^m principale quo ad p̄ntē articulū. s. vt qd sentio dicā. Et breuiter dico ꝙ si attēdit̃ id qđ sonāt verba sanctoꝝ: opi. Alex. de Ales videt̃ esse verior vt ex predctis satis clare pꝫ ⁊ loquor de fucatu ad pingēdam pulchritudinē: tñ qꝛ opi. Alex. videt̃ valde seuera ⁊ si forte vera. Opi. aūt. s. Tho. est nimis ampliatiua ⁊ vt vr̃ in aliquibus deficiēs ⁊ nō plene satisfaciēs. Ideo sine p̄iudicio pono quosdā casus. in qbus saluo iudicio meliori mulier se fucando ad fingēdū maiorē pulchritudinē indubitare peccat mortaliter.
¶ Primus ergo casus est qñ se fucat in contemptum dei.
¶ 2°. qñ ob lasciuiā: istos duos ponit. s. Tho. 2. 2. q. 169. ar. 2
¶ Tertius qñ se fucat ad iactātiā vel humanā laudē cōstituēs ibi finē vltimū: magis diligens illaꝫ gloriā ꝙ̃ salutē anime sue: vel parata deū mortaliter offendere: nā tūc est peccatū morta. inanis glorie ƒm. s. Tho. 2^a 2^e. q. 132. ar. 3°. moralia. n. trahūt spēꝫ fine in. 5°. eticho. ⁊ inter circōstātias morales circōstātia finis est maxime attēdēda ƒm Sco. in p̄mo dist. vlt. ⁊ in. 2. dis. 7. ⁊ dist. 40. ⁊ in quoli. q. 18. ⁊ qđ ponit Ocam in. 3. quoli. q. 15. ⁊ istū casuꝫ etiā ponūt quidā Summiste in hac materia.
¶ 4°. casus ē qñ mulier credit aliquē ruiturū ob suū fucatum nec tñ vult desistere: nā peccat mort. ēt si ille fucatus non esset sufficiēter ꝓuocatiuus: rō ē qꝛ facit ꝯ caritatē nō curādo de salute proximi vt satisfaciat volūtati sue ⁊ ita intelligit̃ tex. in. §. criminis. 25. dist. ꝙ nullū ē adeo veniale qn fiat morta. dū placet. s. cōplacētia fruitionis. Vel ƒm Pe. de tarātasio dū placet. s. salute ꝓximi cōtēpta. Si qs vult alias exponēs ad. d. §. criminis videat Gerson in. 3. par. in tractatu de vita spirituali aie in prima lectione in. 4. correlario. Et iste casus etiā ē đ mēte quorūdā summistarū. Cōprobo p dictuꝫ Archi. Flo. in. 2. par. tit. 7. c. 4. vbi dicit q cōtēnit salutē ꝓximi vt ⁊ pro ea cōseruāda nō p̄termittat facer̃ ꝙ libuerit ꝙ̃tūcūqꝫ quis scandalizetur: tūc etiā cōmittēdo ꝙ eēt de se veniale vel hrēt speciēꝫ mali: existimādo ꝙ aliquis ex tali actu ruat i aliqđ mortale. ⁊ sine sui detrimēto vel periculo posset illđ dimittere ⁊ nō faceret qꝛ nō curat đ salute ꝓximi dūmō volūtati sue satisfaciat: eēt ei morta.

q2 cõtra caritatẽ qua quis teneatur prouidere saluti proximi: sicut si mulier perpendẽs vel existimãs ex signis aliquẽ trahi ad suam cõcupiscẽtiã extra matrimoniũ offerat se indifferẽter aspectui illius: nõ intendẽs ex hoc illum inducere ad concupiscentiã suã sed nec etiã de hoc curãs: sed volẽs satisfacere voluntati sue seu leuitati in discurrẽdo per loca vel morando ad hostiũ domus vel ad fenestras ex quadã curiositate vel vanitate vt laudetur de pulchritudine: esset morta. hec ille. Suspicor q̄ multe i hoc casu sint illaqueate: ⁊ ideo cõfessores diligẽter interrogent de istis. Multomagis ista peccat mortaliter qñ nullo alio respectu nisi in cõtẽptũ salutis fraterne se fucaret. ¶ Quit⁹ casus ẽ qñ mulier dubitat ex suo fucatu aliquẽ ruere in peccatũ morta. tũc ipsa peccat morta. se fucãdo q2 stãte tali dubitatione tenet̃ abstinere ratione periculi cui vel se vel aliũ in hoc casu exponit scienter. Capio autẽ hic dubiũ eo modo quo capit Philosophus. s. qñ est equalitas rõnũ cõtrariarũ vel ſm Isidorũ qñ ẽ motus indifferẽs in vtrãq; partẽ cõdictionis sed ẽ in equilibrio nõ declinãdo. magis ad vnã q̃ ad aliã partẽ saltẽ notabiliter etiã si aliqualiter cõiecturet leuiter sine probabili rõne q̄ aliquis nõ ruat quia mens tunc dicitur esse in dubio ſm docto. ⁊ tunc nõ abstinẽdo peccat mortaliter. ex quo aduertit de periculo. naz qui sciẽter se exponit vel alium periculo peccati morta. peccat morta. quia qui amat periculũ peribit in illo eccle. c. 3. ⁊ ideo dicit. S. Bona. in. 4. dist. 17. ar. vlt. in prima. q. q̄ si cõscientia alicuius probabiliter dubitat de aliquo an sit peccatũ morta. tenetur amplius nõ facere stãte tali dubitatione ⁊ exemplifica in peccato veniali vt ibi per ipsum ⁊ idẽ tenet Ricar. in. 4. dist. 16. ar. vlt. q. 1. Et dicit. S. Tho. in. 4. dist. 21. q̄ q aliqđ cõmittit vel omittit in q̄ dubitat esse mortale pcm̃ peccat morta. discrimini se cõmittẽs. hec ille. Et tãdẽ hec propositio est a theologis vbiq; canonizata vide Alex. de Ales in. 2. par. q. 129. ar. vlt. ⁊ Sco. in prolo. primi sentẽ. in. 2. q. in fi. ⁊ in. 4. dist. 20. ad. 2^{m}. arg. ⁊. S. Tho. in quolibet. 6. q. 13. ⁊. 2. 2. q. 150. ar. 2. in cor. q. ⁊ Gerson in. 2. par. in tractatu de cõtractibus ⁊ in tractatu de p̃paratione ad missaz ⁊ in tractatu de reg. moralib⁹: ⁊ q̄ exponẽtes se vel alios probabiliter periculo peccati morta. peccent morta. vide cõiter

summist as

summistas post rodonésez in tractatu de Corea. Et ideo sicut qui cõtractat ré alienã inuito dño: cõmittit furtum: sic qui dubitat de volũtate dñi. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. Iste quintus casus est etiã de mente aliquoꝝ summistaruz in hac materia de ornatu mulierũ si recte cõsiderent dicta per ipsos.

¶ Sextus casus é qñ per fucatũ superaddit pulchritudo sufficiéter prouocatiua q: tũc peccat morta. sic corã aliis procedẽdo: lz mulier ista: ruinã alterius nõ intẽdat: vel nõ credat: vel dubitet. Sufficienter prouocatiuã ideo dico: q: pulchritudo superaddita posset esse adeo modica ꝙ pro nihilo cõputaret vt dixi supra in secũda rõne Alex. de Ales: ⁊ tunc si quis rueret esset potius occasione pulchritudinis nãlis q̃ artificialis: ⁊ ideo potius vidéri esset imputãdũ q̃ mulieri: lz quo ad hoc etiã posset instari pp dictũ Basilij: dicentis ꝙ sufficit vel modicũ nudata pulchritudo emollire filios dei: tñ ne nimiũ emungendo eliciã sanguiné: alteri hoc discutiẽdũ relinquẽdo. Ad propositũ rediẽs dico ꝙ qñ per fucatũ superaddit pulchritudo sufficiéter prouocatiua ꝙ mulier peccat mort. lz ipsa ruinã alterius nõ intẽdat. Et hic aduerte q: multi errãt in hoc dicẽtes sufficere ꝙ nõ habeat malã intẽtioné ꝙ tñ ondo eé falsum.

¶ Primo probo q: hic est mẽdacium perniciosum cũ ruina alterius: ꝙ mentiat satis ⁊ sepius probatum est superius. ꝙ sit cũ ruina spirituali pz nam per talé mendacé pulchritudiné alter corruit: ⁊ ideo peccat mortaliter. Istã rationẽ expresse ponit Hiero. ad furiã de viduitate seruanda vbi sic dicit. Quid facit in facie christiane purpurissus ⁊ cerussa: quorũ alterum ruboré genarũ labiorũq3 mẽtitur: alterũ cãdoré oris ⁊ colli. Ignis iuuenũ fométa libidinũ impudice mẽtis indicia. Ornatus iste: nõ domini est. velamen istud antichristi est: qua fiducia erigit ad celum vultus quos cõditor nõ agnoscit. hec ille. In quibus verbis Hiero. expresse ostẽdit hoc factũ esse dãnatũ tanq̃ mẽdaciũ pernitiosum ⁊ prouocãs ad ruinã anime. Et hoc est qđ voluit dicere Alex. de Ales supra in. 3ª. rõne dicendo ꝙ mulieres se fucãtes ideo peccent morta. q: ibi est fictio ⁊ mẽdatiũ inducẽs i erroré. Et si mens Alex. fuit ista. s. ꝙ mulieres fucãtes tũc peccãt morta. qñ per talez fucatũ superadditur pulchritudo sufficiéter ꝓuocatiua: prout etiam verba

sua in tertia rõne p ipsum dicta sonare videnť: tũc teneo ipsum indubitanter dicere veritatẽ: qꝛ hic est mẽdaciũ perniciosum. Et sic iste casus est de mente Alex. de Ales. Nõ ob. ꝙ licet mulier mentiať: tñ non intendit ruinã spiritualẽ alterius: nam Rñdeo ꝙ lꝫ hoc casu mulier nõ sit formaliter mẽdax pnicio/sa qꝛ nõ intẽdit nocere: est tñ formaliter mẽdax in facto suo qꝛ intendit decipere: ꝛ ideo dico ꝙ sicut detrahẽs nõ intentione detrahẽdi peccat mortaliter per accidẽs rõne nocumẽti illati: ita etiã mẽtiẽs nõ animo nocẽdi: peccat per accidens mortaliter. s. qñ ille cui mentitus est iste: pp hoc notabiliter lediť vt dicunt qdã post. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 110. ar. 2. qꝛ ergo mulier sic mẽtiẽdo. notabiliter aliũ ledit in anima. ideo peccat per acci/dens mortaliter rõne damni spiritualis illati in anima: lꝫ ipsa hoc nõ intenderet: ꝛ ꝙ dictũ est de detrahẽte cõfirmat Alex. de Ales in. 2. par. ꝛ. S. Tho. 2. 2. q. 73. ar. 2.
¶ Secũdo probo rõne scandali nam ex quo pulchritudo sic acquisita est sufficiẽter prouocatiua: ideo est ibi scãdalũ actiuũ probať ex diffinitione scãdali qꝛ est factũ minus rectũ ꝛ habet speciẽ mali. c. fucare de cõse. dist. 5. ꝛ dictum satis est supra de mente Cypria. ꝛ Ambro. ꝛ probatur ex verbis Hieroni. ad Furiam nunc relatis. ergo peccat mortaliter quia dat lalte/ri occasionem ruine ꝭm Sanctum Thomam. 2ª. 2ᵉ. q. 43. ꝛ Alex. in secunda parte. q. 189. post Ricar. in. 4º. dist. 38. ꝛ Cardi. in clem. prima de offi. ordi. Et pro hoc allego dictum Hiero. de quo meminit doctor irrefregabilis in. 2. par. q. 151 membro. 3. vbi refert Hiero. sic dicẽtẽ. christianos oculos scã dalizant que purpurisso ꝛ quibusdã fucis ora oculosqꝫ depin gunt: quarũ facies gipsee nimio candore deformes idola mẽ/tiuntur. Ex quibus verbis Hieroni. sic stantibus prout refert Alex. patet clare ꝙ est scandalũ actiuum ꝛ sic peccatũ morta. probatur etiam ex verbis Hiero. ad Furian. nunc recitatis.
Cõfirmo hoc ẽt p dictũ satis clarũ Cypria. in epistola de ha/bitu virginum dum dicit Ceterũ si te sumptuosius comas ꝛc̃. de quo infra in arti. 2. in primo casu. hec ratio etiam videť de mente Archi. Flo. in. 2. par. tit. 4. c. 5. in fi.
Nõ ob. sic dicat ꝙ mulier hoc nõ intẽdit qꝛ vltra rñsionẽ da/tã in precedẽti rõne dico ꝙ põt dari scãdalũ actiuũ preter intẽ

tionẽ

tionē faciētis qñ factū est tale q ō sui rōne habet q sit iductiuū ad peccādū fm. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 43. ar. primo et 2º. et Ricar. et alios vbi supra. Ad hoc ēt facit nā fm Alex. ō ales. i. 2. par. et. S. Tho. in. 2. 2. q. 72. dicens cōuiciū graue ppter q aufert honorē alteri: lȝ nō intēdat dehonorationē: tamē peccat mortaliter sicut ēt grauiter percuciens in ludo non caret culpa nā qñqȝ qs plus peccat q intēdat fm. S. Bona. in. 2. dist. 40. ar. primo. q. 2. et. S. Tho. quoli. 6. q. 15. et iō adulatio est peccatū mortale qñ daẜ occasio alteri peccādi ēt preter adulatoris intentum fm S. Tho. 2. 2. q. 115. ar. 2. et hec etiam videtur esse intentio quorūdam summistarum in hac materia.

¶ Tertio q addēdo pulchritudinē sufficiēter prouocatiuam peccet mortaliter. lȝ psa nō intēdat ruinā alterius: pbo. Presupponēdo q fucatus tȝ pessimū locū inter oēs ornatus mulieres fm oēs docto. tūc sic a maioritate rōnis. Est dare ornatū q sine mala intentione erit peccatū morta. et hoc qñ talis ornatus ē scādalosus pp inhonestatē fm Alex. de Ales in. 2ª. par. q. 151. et Archi. Flo. et alios Sūmistas in hac mā: et dicetur infra art. sequenti in primo casu: ergo multo magis hoc erit dicēdū de fucatu cū teneat pessimū locum vt dictum est. Nō ob. q mulier hoc nō intēdit: q2 vltra duas rñsiones nūc datas rñdeo et tertio q lȝ mulier hoc nō intendat explicite: tñ hoc intēdit et vult implicite in sua causa: sicut q nō adhibita diligētia proicit sagittā: vult implicite homicidiū q seqẜ inde: et de volēte comedere nociua: dicimus q vult infirmari fm. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 30. art. primo ista. n. mulier sic corā alijs fucata procedēs sagittat intuētes: et ideo poete cupidinē cum arcu et pheretra depingūt et iō imputādū est mulieri. Itē vt dicit. S. Bernardinus in euāgelio eterno sermo. 47. ar. 3. gladius cū quo quis necaẜ nō hȝ corruptaȝ intētionē sed solūmodo vtēs illo: sic in proposito ē demon qui ad animas perimēdas quasi venenato mucrone vana vtitur muliere. Sed amplius dicam lȝ. n. in hoc nulla cōcurrat intētio mala: cū tñ ex hoc multarū animarū perditio subsequaẜ: qui tātoꝝ maloꝝ prestat occasionē: eterna morte merito dignus reputaẜ: vt ostēdiẜ in. c. si culpa de iniurijs et damno dato. hec ille. Et sic iste casus est de mente sancti Bernardini.

¶ Quarto q peccet morta.in casu isto probo.nã paria sunt scire vel scire debere:vel q idẽ est aduertere vel aduertere debere.sȝ qñ mulier aduertit de ruina alterius:peccat mortaliter se fucãdo vt.s.probatũ est in.4º.casu ergo ꝛ qñ aduertere dȝ sed mulier ꝑ fucatũ addẽdo pulchritudinẽ sufficiẽter ꝓuocatiuaȝ dȝ aduertere de ruina alterius:g peccat mortaliter lȝ nõ aduertat:qꝛ aduertere debebat.Maior multiplr ꝓbat nã paria sunt scire vl'scire debere.l.q te.ff.si cer.peta.ꝛ Bal. in.l.qcũqȝ in.i.col.C.de seruis fugi.ꝛc st par culpa scire vel scire debere ẛm glo.nota.in.l.q cũ alio.ff.de regu.iu.ꝛ iõ accipiens fideiussorẽ nõ excusat nesciẽdo cõditionẽ ipsius sȝ Alex. ꝯsi.60 incip.cõsideratis ꝛc̃.in.v.vol.sed omittendo doctrinas iuristales veniamus ad theologicas.nã ad peccandũ mortaliter paria sunt aduertere vel aduertere debere lȝ grauius peccet in primo q̃ in secũdo casu hoc pȝ demẽte.S.Bona.in.2º. dist.24.in.2ª.par.circa lite.vbi sicut q delectat aliqd male cogitare:peccat morta.cogitãdo morose si aduertit:ita si aduertere debet ẛm.S.Bona.ibi ꝛ dicit Gerson in.2.par.in tit.de regulis moralibus ꝓpe fi.prin.q solus ille scandalizat actiue aduertẽs aut aduertere debens alios proniores esse ad peccandũ ex modo suo agẽdi qui sibi non est in precepto:nihilominus ipe opari nõ desistit hoc ille.Sed mulier dȝ aduertere ex suo mõ agendi alios esse proniores ad peccandũ.ergo ꝛc̃. ꝛ ibidẽ i fine prin.dicit qñ qs timet vel timere dȝ scãdalũ pussilloꝝ dȝ abstinere vsqȝ quo ꝛc̃.vt ibi ꝑ ipsuȝ ꝛ in eo tractatu in.2. par.in.c.de gula dicit.In moralibꝰ ille dr̃ scire interp̃tatiue aliqd qñ ꝛ si actu scire negligat:scire tñ dȝ:hec ille:ꝛ iõ dic̃ Hosti. in sũma de vsuris q emens calicẽ vel missale a stipendiario nesciẽs eẽ furtiuũ nõ excusat:qꝛ debebat cogitare.Deniqȝ multa passim a docto.in diuersis locis ponunt.Q ȯ ãt audertere debeat mulier.s.q ex pulchritudine sufficienti superaddita sequatur ruina spiritualis ꝓximi:probo:nã pulchrũ nãliter iclinat ad amorẽ ẛm.S.Bona.in.4º.dist.30.circa lite.pulcrũ.n.sicut bonum est omnibus amabile ẛm Dioni.in.4.de diui.no.ꝛ.S. Tho.prima.2ᵉ.q.27.ar.primo nã ẛm Plato.in phedro pulchrum dicit qꝛ prouocat aias vel ꝑmulcet mẽtes:ꝛ Proclus ait oẽ pulchrũ:bonũ est.Ideo dicit Ficinus in cõuiuio Plat.

q ẛm

ꝙ ſm oēs phos amor eſt deſiderium pulchritudinis. Et doctiſſimus vir Joānes Picus Mirāduleñſis dicit ꝙ venus.i. pulchritudo dr̄ mater amoris q2 ipſa cauſat amorē:nō vt principiū ꝓductiuū actus amādi:ſ3 vt obiectū:nā ſm platonicos anima noſtra ē cā effectiua actuū:ſed obiectū eſt ſicut materia circa quā aia producit illos effectus:q2 ergo modo predicto pulchritudo ſit cauſa materialis amoris:ideo Venus dicitur mater Amoris quia a philoſophis cauſa materialis aſſimilatur matri:ſicut cauſa efficiens patri. Et licet omnis pulchritudo ſit attractiua naturaliter:nulla tn̄ adeo delectat vt pulchritudo que eſt in facie humana vnde dicit Ambro.in libro de arca Noe.c.7.pulchritudo corporis primum in vultu vernat. Et dicit pulchre Scot.in diſt.49.q.15.ꝙ magis delectat̃ viſus hois in pulchro colore corporis humani ꝙ̄ in corpore luminoſo:& plus delectat̃ nāliter vidēdo faciē humanā bene coloratā ꝙ̄ ſolē.hec ille. Patet hoc in Helena que erat tāte pulchritudinis ꝙ quicūq3 l3 cōtinētiſſimus vidiſſet:ſtatim ruebat incōcupiſcētiā vt poſt Ariſto.refert Gerar.O do.in.2°. ethico.in.9.lectione. Jtē Gorgones erāt tāte pulchritudinis ꝙ finxerūt Poete hoies ad ipſarū aſpectū in ſaxa cōuerti:q2 viſa ſua pulchritudine ſtabāt qui intuebant̃ ſtupētes:immobileſq3 ac ſi ſaxa fuiſſent. Cū ergo pulchrū maxime faciei humane ſit naturaliter attratiuum:ideo ſcire & cogitare d3 mulier ꝙ quāto ſe fecerit pulchriorē:eo plus inclinabit vidēte s ad amorem ſuū:& hoc notū ſatis eſt omnibus & mulieribus & viris ꝙ quanto apparuerint pulchriores: tanto facilius amabuntur vt experientia teſte videmus. ideo vel hoc ignorare vel ad ad hoc nonaduertere eſt lata culpa & ignorantia craſſa.l.lata culpa.ff.de verbo.ſig.& Bar.in.l.ꝙ nerua.ff.depoſiti:& ideo non excuſatur ex quo ex facto ſuo ſcire debebat veriſimiliter proximū ſpiritualiter damnificari vt eſt tex.in.c.fi.extra de iniurijs. Jllud.n.eſt veriſimile ꝙ vt in pluribus cōtingere ſolet ſm Scot.in.4.diſt.20.ad.2m.&.S.Tho.2a.2e.q.32.ar.5°.& credendū eſt fieri vel factū eſſe ꝙ cōiter ſolet cōtingere etiā in delictis.c.i.de cleri.non reſi.& per Jaſo.in.l.nō hoc in.6.col. .C.vnde cognati.& pulchre Pet.de Ancha.conſil.23.incip. Viſa inquiſitione & Alex.conſil.275.incip.Viſo themate in

in primo vol. sed ita ē q̄ fm Theophrastū ꝛ Hiero. in primo contra Jouinia. pulchra cito adamatur: ꝛ difficile custoditur q̄ plures amāt: ꝛ nihil est tutū in quo totius populi vota suspirant. hec Hierony. ꝛ Petrarcha in libro. de prosperitate fortune ait forma coniugis magna est difficilem prouinciam nactus es: vigila: iā durū ē ꝛ difficile q̄ a multis custodit. hoc ille Jdeo pp̄ has duas considerationes. s. q2 pulchrū nāliter amat ꝛ quia hoc cōmuniter ꝛ frequenter fit ideo mulier dz aduertere aliter non excusat. Jmmo fortius dico q̄ non solum si non aduerteret sed q̄ plus est si ipsa nō crederet ex pulchritudine superaddita aliquē ruituꝝ: si tamē superaddit sufficiēter prouocatiuā: non excusatur iudicio meo a mortali. rō est q2 nō habebat iustā causam nō credēdi. pro hoc est glo. not. in. §. placuit. instit. de obliga. que ex delic. nas. quā etiam sequunt summiste in materia cōmodati: vbi dicit glo. q̄ sicut cōtractās rē contra voluntatem dn̄i est fur. ꝛ peccat secus si credit probabiliter dominus concessurū quia tūc nō cōmittit furtum sed si non credit probabiliter dominū concessurum committit furtum ꝛ peccat: ꝛ sic est in proposito nostro.

¶ Quinto q̄ mulier peccet mortaliter. in. hoc casu probo nā mulier se fucādo dat operā rei illicite vt sepius dictū est maxime in princi. istius tractatus: ergo sibi inputandum est quia qui dat operam rei illicite tenetur de omni eo q̄ inde sequitur. c. fi. de iniurijs ꝛ. c. quantū. 50. dist: ꝛ vide Ang. in hac materia de ornatu mulierū. §. vl. in fi. nā q dat operā re illicite tenet vltra intētionē quādo delictū q̄ comittitur erat ordinatū ad illud q̄ sequit. c. fi. d homici. li. 6. ꝛ Bar. i. l. diuus. ff. de sicarijs ꝛ Bal. in. l. cum mandati. C. mandati ꝛ decius in. c. primo in glo. 2. de offi. delega. Et dicit Bal. in. l. si qs seruo. C. de furtis q̄ delictū extendit se ad casum improuisum propter ipsius facti naturam que ad talem casum verisimiliter se extendit: ꝛ hoc dictum sequit Feli. in. c. sicut dignū de homici. sed ipsius facti nā. i. fucationis extēdit se ad alliciēdos viros vt dictū ē in arg. precedēti ergo mulieri imputabitur omne malū inde proueniens. Jtem quis aliqn̄ tenetur de casu fortuito q potuit ꝛ debuit preuideri vt puta q2 verisimiliter in talibus negocijs cōtingit puta de illo

qui perdit arma i bello cū esset vocatus et ipse libere accessit ad bellū ad iuiciū alicui⁹ vt dicūt Inno. Jo. de ligna. et abb. in. c. sicut el. 3. de iureiurā. sed concupiscentie iste in castris cupiditis verisimiliter potuerūt accidere ergo mulier debuit preuidere. Confirmo omnia supredicta p dictū. S. Tho. in de malo q. prima ar. 3. ad. 15m. arg. vbi dicit. q aliqñ accidēs alicuius effectus coniungitur ei vt in paucioribus et raro et tunc agens dū intēdit effectū per se: nō oportet q aliquo⁹ intēdat effectuз per accidēs. Aliqñ vō huiusmodi accidēs cōcomitat effectū principaliter intētū semp vel vt in pluribus: et tūc accidēs non separat ab intētione agētis. Si ergo bono q volūtas intēdit: iungit aliqd malū vt in paucioribus pōt excusari a peccato: sicut si aliquis incidens lignum in silua per quā raro transit homo: proiciens lignum interficiat hominez. Sed si semper vel vt in pluribus adiungatur malum bono ad quod per se tendit: non excusatur a peccato: licet illud maluз per se non intendat. hec ille. et ibidem ad. 17m. argum. dicit q non semper id qd est per accidens: est vt in paucioribus sed quandoqз est semp aut ē in pluribus sicut vadens ad forum. semper aut in pluribus inuenit multitudinem hominum quāuis hoc nō intēdat. hec ille. Et pa. 2e. q. 20. arg. pe. dicit q quādo ex actu sequit vt in pluribus aliquis euētus malus: tūc talis euentus lз nō sit precogitatus: reddit actū deteriorē et imputatur ad penā facienti illum quia habetur pro precogitato fm Sanctuз Thomam ibi ad tertium argumentum. Ideo in casu nostro cum vt in pluribus propter pulchritudinem sufficienter prouocatiuam ex fucatu superadditam oriantur multa mala: ideo imputantur mulieri licet ipsa hoc non intendat nec cogitet quia dat operam rei illicite: immo dato sed non concesso q daret operam rei indifferenti vel etiam aliquo respectu aliqualiter bone: tamen malum quod vt in pluribus iungitur tali rei: imputaretur ipsi licet ipsa hoc non intenderet vt patet ex verbis Sancti Thome in de malo nunc recitatis. Ratio est quia est in culpa faciendo talez actū cui tamen vt in pluribus iūctū ē malū. Vel etiā dici pōt q est in culpa nō adhibēdo diligētiā debitā ne alius ex suo fucatu ruat: q2 si iuisset fucata corā

viro suo ꝛ nõ corã alijs:nõ ruissent alij:hoc dico posito ꝙ sine morta.posset se fucare vt placeat viro suo:de q̃ .ij. dicet:vł si ꝑ cessisset vela ta ꝛ capite cooperto corã alijs sed qꝛ hoc nõ fecit ideo sibi imputatur malũ inde sequens vt per. S.Tho.2ª.2ᵉ. q.63.ar.8.in cor.q.ꝛ probat̃ in.l.qui occidit.§.pe.ff.ad.l.aq. ꝛ nota.in.c.sicut nobis de testibus.ꝛ hoc vt dixi dato sed non ꝯcesso ꝙ mulier se fucãdo daret operã rei aliquoᵒ licite ꝛ istis satis ꝯcordat Gerson in.2.par.in resolutione casus super irre gularitate dũ declarat duplex genus causaꝝ esse ita apud phi losophos morales sicut ꝛ apud phos nãles vt ibi per ipsum. Infero ex predictis ꝙ.S.Tho.2.2.q.167.ar.2.qui vult(vt sibi imponit cõmẽtator suus)ꝙ fucatio quãtũcũqꝫ nõ ẽ pecca tum morta.nisi per cõtemptũ vel lasciuiã.Et nõ ẽ dictũ de fu catione parua sed absolute ẜm ipsum:dico ꝙ cũ omni reuerẽ tia saluo meliori iudicio cui semꝑ ꝛ in oibus me suppono.hoc non ẽ benedictũ vt ex predictis pꝫ:ꝛ etiã alio modo tangam in sequẽti casu.Nec predictis obstat ꝙ qdã dicũt.vꝫ ꝙ si mu lier cõcupiscit̃:hoc prouenit ex mala volũtate virorũ ꝛ ideo lꝫ det operã rei illicite:nõ est ei imputãdũ qꝛ ruina alterius non causat̃ ex opere suo sed ex mala volũtate videntiũ qꝛ propria voluntas viri est causa concupiscẽtie.hec illi.Dico breuiter ꝙ lꝫ directe mulier nequeat aliũ offendere in bonis accidẽtalibꝰ aie vt in moribus ꝛ similibꝰ qꝛ peccatũ ẽ volũtariũ.tñ põt indi recte damnificare ẜm Sco.in.4.dist.15.ar.1.ꝛ ibi Ricar.ar. 5.q.2.ꝛ ideo mulieri imputat̃ ꝙ supaddiderit pulchritudineꝫ ꝓuocatiuã qꝛ ipsa ẽ cã ruine alteriꝰ eo mõ q̃:cã in talibus dat̃ pro hoc dictũ.S.Tho.2.2.q.43.ar.1.ad.3ᵐ.vbi sic dicit ꝙ nihil põt esse hoi sufficiẽs causa peccati ꝙ est spiritualis ruina nisi propria voluntas:ꝛ ideo dicta vel facta vel concupita ali cuius hois possũt esse solũ causa imperfecta aliqualiter indu cẽs ad ruinã:ꝛ ideo scãdalũ diffinit̃ nõ dans causã sed occasio nẽ ꝙ significat causam imperfectã ꝛ nõ semꝑ causaꝫ ꝑ accidẽs hec ille.Ex quibus oibus supra dictis bene ꝛ diligenter consi deratis:apparet:vt credo:vera declaratio ad istã materiã:ap paret ẽi ex predictis:si bene ponderent̃:rñsio ad ea que con tra hũc casum possent opponi.Et ideo ad ista aduertãt diligẽ ter cõfessores ne se pariter ꝛ cõfitẽtes inuoluãt. In predictis

ergo

ergo sex casibus teneo indubitate mulieres se fucantes pecca re mortaliter.

¶ Septimus casus pōt addi.s.qñ mulier se fucando lȝ non se fecerit pulchriorē in effectu:tamē alij scādalizant de ipsa re putando illam inhonestā ꝛ male pp hoc senciunt de ipsa:vel propter hoc vituperat ab alijs:puta iuuenis quedam adeo se fucat vt sua facies videat potius gipsea ꝛ laruata:ꝙ videat fa cies nālis qꝛ vr̄ pixidē seu vasculū fuci expendisse ꝛ dū credit se fecisse pulchram:potius apparet deformis:ꝛ vnde credit se plus placere:inde plus displicet:ꝛ videntes scandalizant de ipsa:maleqȝ opinant ꝛ senciūt de ipsa. Vel est vna iā senio cō fecta que se fucat:ꝛ cōtrahit pellē vultus pp qd̄ videntes scan dalizant de ipsa ꝛ mouent ad credēdū illā esse actus inhone sti auidā:dico ꝓbabiliter ꝛ nō aliter asserēdo ꝙ hoc casu pec cat mortaliter.hoc videt voluisse Hiero.in epistola ad Mar celam de egrotatione Blesille dū dicit. Ille christianos scā dalizēt potius q̄ pupurisso ꝛ quibusdā fucis ora oculosqȝ de pingunt:quarū facies gipsee ꝛ nimio cādore deformes idola mentiunt quibus si forte improuidis lachrymarū stila erupe rit:sulco defluit:quas nec numerus annorū potest docere ꝙ vetule sint.que capillis alienis verticē struūt ꝛ preteritā iuuē tutem in rugis annilibus polliūt:que deniqȝ ante nepotū gre gem tremētes virgūcule componunt.Erubescat mulier chri stiana si nature cogit decorē:si carnis curam facit ad concupi scentiā:in qua qui sunt:ƀm Apostolū christo placere non pn̄t hec ille.ꝛ melius probat iste casus ex verbis Hieron.relatis in casu precedenti in secūda rōne vbi vident esse quasi eadem verba.Cōfirmo istū casum qꝛ ista est causa infamie sue ꝛ ideo peccat mortaliter de mente Sco.in.4.dist.15.q.4.ꝛ que po nit Feli.de infamāte se ipsum metu torture in.c.1.de testibus cogen.ꝛ in.c.exhibita de homi.ꝛ post Abb.in.d.c.primo ꝛ in c.ex parte el secūdo de sepult.ꝛ cōfirmat Archi.Flo.in secun da parte tit.8.c.4.Ideo vt credo valde difficile est excusare ipsas a peccato mortali nā cū ista sint inhoneste mētis indicia ƀm Hiero.in epistola ad Furiā ideo facit se reputare impudi cam ꝛ inhonestā:ad hoc que dicit.S.Tho.2ª.2ᵉ.q.168.ar. primo ad argᵐ.vbi vult ꝙ per motus exteriores alij homines

de nobis iudiciũ capiũt ſm illud eccleſiaſt.19.c.x.viſu cogno
ſcitur vir ⁊ ab occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus. ⁊ ad hoc
vide que poſui infra art.2.prin.in.1°.ar.in.4.caſu vbi plura di
cam. Jtē de oībus iudicijs que de ipſa fiũt propter tales fuca-
tus:cum ipſa ſit in culpa:reddet rationem domino deo.
Unũ ſubdo ꝙ inter oēs fucatus nullus peior ac deteſtabilior
ꝙ̄ depingere oculos ⁊ ſupercilia qꝛ nil ſic prouocat viros ſicut
oculus mulieris: vnde Olofernes captus ē in oculis Judith
xi.c.⁊ impijſſima Jezabel ſtibio liniuerat oculos.4.regum.c.
vt Jehu ipſius caperet amore:⁊ dñs Hiere.c.4.⁊ Ezechiel.
c.32.redarguit Hieruſalē ſub noīe meretricis ꝙ ſtibio ocu-
los pinxerit:⁊ Hiero.in epiſtola ad Geruncia͂ de Monoga-
gamia ⁊ in pluribus alijs epiſtolis:ideo dicit Ambro.in lib.
de Caym ⁊ Abel ꝙ nutantibus oculis ⁊ ludentibus iaculãs
palpebris retia portat quibus precioſas iuuenũ animas capit
Oculus.n.meretricis laqueus eſt peccatoris. Jdeo dicebat
Muſcus ꝙ oīs origo ⁊ cauſa amoris ē oculus. Et Marſili⁹
Ficinus in cõuiuio Plato.dicit ꝙ ſi quis nitore polleat ocu-
lorũ:lz minus in reliquis membris compoſitus ſic:ſepius in-
tuentes inſanire cõpellit. Qui cõtra diſpoſitus ē ad modera-
tam quãdã beniuolētiã inuitat:potiusꝙ̄ ardorē. Reliquorũ
preter oculos membroꝝ cõcinnitas:nõ cauſe viz ad huiuſmo
di egrotationē:ſed occaſionis impulſã videt̃ habere.hec ille.
Jn quibus verbis iſte ſatis oñdit quãte ſit importãtie mulierē
cũ oculis inhoneſte incedere vel honeſte. Jdeo dicit Alber.
Mag.in primo de animalibus ꝙ in oculis principaliter cõſi-
ſtit oīs ꝑfectio phiſonomie. Et Palemon ait:oculos eē quoſ
dam anime fores:⁊ animam emicare per oculos.vt ibi latius
per iſtũ.⁊ Bartholomeus Anglicus plura ad propoſitũ di-
cit in.5.de proprieta.rerũ:⁊ oculi dicunt̃ eſſe anime fores ſm
Archi.in.c.nec ſolo.32.q.5.⁊ plura ponit Plinius lib.xj na
tu.hiſto.⁊ cõciliator in differētia.40.⁊ in tractatu de phiſiono
mia ⁊ in.7.par.proble. Ariſt.in.7.proble.⁊ in.31.par.proble
in pluribus locis. Grauiſſime ergo peccãt mulieres pingēdo
oculos:⁊ ideo ad hec ⁊ ſimilia aduertãt cõfeſſores:naz ⁊ dñs
Jſa.c.3.obicit filiabus Sion ꝙ nutibus oculoꝝ incederent.
O mitto multa que hic poſſem dicere que ⁊ cõfeſſoribus ru-
minãda ⁊ legētibus meditãda relinquo. Ex quibus ſit expe-
dita

dita prima conclusio principalis.
¶ Secũda cõclusio princip.est ista. Mulieres fucãtes capil los ad fingẽdã maiorẽ pulchritudinẽ: in eisdẽ casibus peccãt mor. in qbus peccãt mor. fucãtes facies suas stãtibus eisdem terminis et presuppositis. hoc sic declaro. s. qꝫ fucãtes capillos ad fingẽdã maiorẽ pulchritudinẽ peccãt mor. ¶ Primo qñ in cõtemptũ dei. ¶ Secũdo qñ ob lasciuiã. ¶ Tertio qñ ob iactãtiã cõstituẽdo ibi finẽ. ¶ 4° qñ credit aliquẽ ruiturũ nec vult desistere. ¶ 5. qñ dubitat ex tali fucatu aliquẽ ruiturum. ¶ 6. qñ addit̃ pulchritudo sufficienter prouocatiua. ¶ 7. qñ vidẽtes scandalizãtur de ipsa et inducunt̃ ob id: ad iudicandũ de lasciuia ipsius. que oĩa cũ in pcedẽti cõclusione fuerint pro bata: ideo nõ replico. ¶ Probat̃ hec cõclõ nã hic ẽ eadẽ rõ que est in fucantibus faciẽ ſm docto. ergo et eadẽ dꝫ esse iuris dispotio. l. his solis. C. de reuocã. dona. et nota. in. l. si cõstante solu. mat. et Roma. in. l. si vero. §. de viro. eo. tit. Istã ẽt cõclu. tꝫ Alex. de Ales in. 4. par. q. 48. et. S. Bernardi. de religio. christia. ſmo. 44. primo vbi subdit qꝫ in istis grauius peccant matres docẽtes filias vel tollerãtes. ¶ 2°. probat̃ hec cõcl. ex verbis Cypri. de quibus supra in. 1. cõcl. in. 2. rõne Alex. de Ales dũ dicit audaci conatu et sacrilego cõtẽptu crines tuos inficis etc. et ibidẽ crineꝫ adultero colore mutasti etc. Ideo dic̃ Hugo Card. pe ad thimo. c. 2. si apl's prohibet: crines tortos: multo magis fucatos et tintos: hec ille. Comprobo hanc con clusionẽ nã hic ẽ mẽdaciũ pernitiosum et cũ periculo vidẽtiũ illas qñ superaddit̃ pulchritudo sufficiẽter prouocatiua. qꝫ autẽ hic sit mẽdaciũ et si ex pdictis satis cõstet: tñ pbo p dicta poe tarũ: dicit. n. Martialis mẽtiris iuuenẽ tintis lentinne capillis Referũt ẽt historiographi greci: teste Celio in. 10. lib. lectio nũ antiquaꝝ: Cũ Macedo Philippus ex antipatri amicis quẽdã elegisset iudicẽ: moxqꝫ aduertisset ab illo barbaꝫ infici et capillũ: e vestigio hoieꝫ amouit dicẽs. Qui in pilis infidus est: qualẽ in negocijs remur futurũ? Itẽ fert̃ a grecis: eodem attestãte: qꝫ Ceus senex venit Lacedemona q caput inficien do sicqꝫ abscõdẽdo caniciẽ: annos obscurabat et cũ in cõcione fecisset ea quoꝝ causa venerat: Archidamus Lacedemonio rũ Rex ait. Et quid salubre dixerit hic qui nõ in anima modo circunfert mendacium: verum et in capite?

Et sic clare patet vltra dicta sanctoꝝ ꝙ etiã ꝑ poetas ⁊ historiografos: fucãtes capillos opere mẽtiunť. Q̃ð aũt perniciose mẽtianť ꝓpter pulchritudinẽ superadditã sufficiẽtẽ prouocare vltra dicta sanctorũ de qbus supra. Referũt poete de Medusa ꝙ cũ esset mirãdi decoris ⁊ speciosissima mulierũ habuit inter alia sui decoris spectabilia crines non solũ flauos sed ẽt aureos quoꝝ splendore captus Neptunus: cũ ea concubuit in tẽplo Mineruе: de qua ⁊ Ouidius in .4°. methamor. ⁊ Lucan⁹ in .11°. ⁊ Põponius Mella in cosmographia: ⁊ Boccacius in .10. de genelogia deoꝝ varia scripserũt. Jtẽ refert Vale. ma. in. libr. 2°. c. de institutis antiquis ꝙ femine romane quo formã suã cõcinniorẽ efficerẽt. summa cũ diligẽtia capillos cinere rutilarũt. Ex qbus satis patet ꝙ hic est mendaciũ ⁊ cũ pulchritudine ꝑniciosa vt patet in Medusa ⁊ feminis romanis.

¶ Addo hic vnũ ꝙ sepe iste fucãdo sibi ipsis nocẽt quo ad vitã nã Galienus cũ recẽsuisset cosmoticha qs nigricet capillus aut in cãdorẽ perducať tãdẽ ait ob id plures mulieres defunctas cũ caput letifera frigiditare vexassent. hoc ille. Et experiẽtia teste multe efficiuntur ptisice: multe citius visum amittunt: ⁊ multis cadũt vel nigrescũt dẽtes ꝓpter has maledictas capilloꝝ fucationes: vnde isto respectu grauius peccant in se ipsas q̃ qñ fucant facies suas: qꝛ hic sibi vitam abbreuiant.

¶ Tertia conclusio portare capillos alienos ad fingẽdũ maiorẽ pulchritudinẽ est peccatũ mortale in eisdẽ casib⁹ de qb⁹ supra ⁊ stantibus hisdem terminis ⁊ vt ẽt nũc dixi in precedẽti cõclusione: ⁊ probatur hec cõclusio eisdez medijs qbus supradicti septẽ casus comprobati sunt. Confirmatur ẽt qꝛ fm summistas cõmuniter ea que dicũtur de se fucantibus: procedunt ⁊ in portatibus capillos alienos ⁊ ita in eisdez casibus saluo opi. Alex. de Ales. qui vult illud simpliciter esse peccatũ mortale nã illa intelligo procedere vel qñ adest mala intentio: vel qñ dubitãs aduertit de ꝑiculo vt in portant primi qnqꝫ: casus vel qñ ẽt semota mala intentione scãdalũ actiuum dať vt importãt duo vltimi casus. Et non est hic aliqua excõmunicatio papalis cõtra portãtes capillos alienos ⁊ si vnq̃ fuit: tamẽ Eugeni⁹ reuocauit vt dicit. Archi. Flo. in. 3ª. par. tit. 25. c. 72. Et ideo nullus sũmistarũ facit ð ipsa mẽtionẽ. Adde hic dicta ꝑ Archi.

Flo.

Flo.in.2ª.par.tit.6.c.6.de Coreis vbi in effectu exponendo dictum Joannis apocalip.c.9.dicit q facies mulierū depicte sunt potius larue q̄ facies proprie et nāles: et subdit q capilli mortui seu alieni: dicunt quasi capilli: quia nō sunt capilli illarum a quibus sunt absciffi: ne eaꝝ que defecerūt: cū appositi sunt et ad placitū deponant. Et subdit q mirū est q mulieres cum sint multū timide: nō expauescūt portare capillos mortuarū: sed vanitas vel potius diabolus: affecurat eas: sed valde timere debēt ne sicut Absolon capillis suis quos nutriebat ad magnā vanitatē: remāsit suspēsus ad arborē et mortu° ē: sic et ipse suspēdat in inferno. hec ille. et alia plura et pulchra posuit. S. Bernardinus et de religione christia. et in euangelio eterno. Ob predicta Hiero. in epistola ad Marcellā de egrotatione Blesille quē supra retuli in.7°.casu valde inuehit maxime cōtra vetulas: que capillis alienis verticē struūt: sed et vetulas edentulas que vitia corporis fuco: ocultant: irridet Plautus in mustellaria. Et vnū subdo vltra predicta q videt bene cōsiderandū nā mulier portabit ad fingēdū maiorē pulchritudinem capillos vnius mulieris defuncte iā existētis in celo et inter sanctos dei: hoc aūtē q̄ sit graue peccatū vti ad vanitatem capillis sanctarū mulierū: nō puto opus esse vti probatione: et maxime quia cū talibus capillis lenocinat et ad infernū trahit aīas pretioso sanguine Christi redemptas. Unde teneo q nō solum deo sed et ipsi mulieri iam existēti in paradiso fit grauis iniuria in tali delatione capilloꝝ suoꝝ ad fingendū pulchritudinē et ad tales vanitates nā qui mortui reliquias cōtractat dicit ipsum offendere. l. qui sepulchra. C. de sepul. viola. et que dicit Bal. in. l. sororē. C. de his quibus vt indignis. Si autē mulier defuncta sit in purgatorio adhuc ē graue peccatū vltra supradicta: tū quia fit illi grauis iniuria vtēdo ad vanitatē capillis suis et in laqueum animarum quas ille redemit: in cuius amore et gratia ipsa nunc defuncta: tempore mortis se esse reperit: tum etiam quia lʒ nondum sit in clara dei visione: tamen et ipsa est in numero filiarū dei. Et si femina vana dicat: nescio an sit salua: dico propter hoc non est excusata quia in dubio presumēdū est illam esse in numero filiarū dei ex quo probabiliter non constat de opposito quia quilibet presumit bonus

⁊ nullus presumit immemor salutis sue ⁊ qꝛ hec p se sunt clara ideo nō insisto alter in adducēdo allegationes ad confirman dū ista. Si aūt mulier vana credit defunctā esse in inferno: ad huc facit iniuriā defuncte: ⁊ mirū ē quō audeat intrepide portare capillos illius quā credit esse damnatā. Dicta aūt in hac cōclusione stantibus eisdē terminis ⁊ presuppositis in predictis septē casibꝰ puto cōuenire viris qui gallericulū ex alienis capillis cōsuūt: ꝙ aliqui capillamētū: greci vero phenacen vocant qꝛ decipimur aduētitia coma.

¶ Quarta cōclusio viri vl mulieres artificiose cōponētes crines seu capillos peccāt mortaliter in eisdē septē casibus in quibus dictū est peccare mulieres se fucātes ⁊ hoc stātibus eisdē terminis ⁊ psuppositis ibi dictis que aliter breuitatis cā nō replico. Iste aūt tā d viris ꝙ de mulieribꝰ ꝓbant varijs modis.

¶ Primo per sacrā scripturā nā psa. 67. dicit verūtamē deꝰ cōfringet capita inimicoꝝ suoꝝ verticē capilli perambulātiū in delictis suis vbi Alex. de Ales. ⁊ Hugo Card. sic exponūt dicētes. Illi vel ille mulieres deū suo capite persequūtur qui ornatu criniū ꝓuocāt ad libidinē vnde tales sunt inimici dei: ⁊ taliū capita confringet: ⁊ verticē capilli. i. verticē capillatū Iere. c. xi. Visitabo sup oēs qui attōsi sunt in comis: perambulātiū p vicos ⁊ plateas ⁊ ēt ad ecclesias in dellictis suis. i. in libidine ⁊ superbia. hec illi. ⁊ iō deus cōminatur Isa. 3. c. ⁊ erit pro crispāti crine caluitiū: ⁊ apostolus hoc probibet prime ad thimo. c. 2. dicēs nō intortis crinibus i. crispatis ꝺm ly. Et ibi dicit Hugo Cardi. si feminis decorationes prohibentur qd fiet de calamistratis: hec ille. q. d. magis est prohibitum ⁊ grauius pecat. ⁊ ideo nisi talis ornatus capillorum esset prouocatiuus apostolus non iussisset caput mulieris esse vellandum prime ad Corinth. xi. c. ⁊ Augu. in. c. fucare de consecra. dist. 5. dicit capillos nudare feminas quas ⁊ caput velare apostolus iubet: nec maritatas decet licet cōsuetudo non laudabilis in hoc ipsas excuset ꝺm. S. Tho. Et hoc ꝓpter angelos. i. propter presentiā sanctoꝝ angelorū vel propter presentiam sacerdotum q angeli dicuntur ꝺm ly. ibi vel propter angelos. i. bonos ꝺm. S. Tho. in opusculo. 58. c. 8. vel ꝓpter angelos i. ne anime illis cōmisse ꝯtaminētur ⁊ ipsi cōtra tales mulieres

aeriter

acriter turbentur vt exponit. S. Bernardi. in euangelio eter
no sermo. 47. ar. 3. et de precepto Petri constituit Linus secundum
Platinam in libro de vita pontificum. scilicet vt velato capite in ecclesiam
introiret. Ideo Judith. volens accedere ad Olofernem discri
minauit crinem: et Ambro. in. 3°. de virginibus ait. nolo proxi
ma mea vt Cicinnos capillorum corporalium assumas. non enim
corporis ornamenta sunt sed crimina. hec ille. Et Hieroni. in
epistola ad Furiam de viduitate seruanda sic dicit de Maria
Magdalena. Meretrix illa que erat in ciuitate peccatrix la
chrimis suis baptizata: crine quo multos deceperat: tergebat
pedes Jesu. hec ille. in quibus verbis. Ostenditur talem or
natum esse valde prouocatiuum et deceptiuum. Unde Apuleius
de asino aureo: et Joannes Boccaccius de Genealo. deorum
lib. 9. describunt amorem habentem caput aureum: cesariem genialem et
tandem pererrantes crinium globos decoriter impeditos: alios
antependulos: alios retropendulos: splendore nimio fulguran
tes: et Ouidius. 2°. fastorum dicit. Ibat odoratis humeros per
fusa capillis nec per ista dico quod mulieres non possint componere
comam modo honeste id agant quia sequeretur quod tenerentur ire incompte
quod est absurdum: sed solum volo quod ita se ornent quo ad comam
vt alii non prouocentur ad luxuriam. Et licet hec in mulieribus
potissime tamen in viris sunt detestanda. Ait enim Ouidius
in epistolis. Sint procul a nobis iuuenes vt femina compti.
Fine coli modico forma virilis amat. Hinc Aug. super Mat
theum dicit. Deus resistit superbis et calamistratis. Et Hiero.
ad Saluinam de morte Nembridii. non hereat tibi calamistra
tus procurator. Et ad Furiam de viduitate seruanda. non co
matulus. non comptus tua tecta videant: nec Calamistratus
procurator adhereat lateri tuo. Sanctus quoque Tiburtius
Tyranno ait. Non credas christianum esse qui in lenocinio
sui moliendo capitis fimbrias omittit: qui tonsorem diligit etc.
talia namque secundum Senecam non ornant sed mentem detegunt. Ideo
Plutarchus (vt refert Aulus Gelius in. 3°. noctium attica.)
refert Archesilaum philosophum vehementi verbo vsum esse de quodam ni
mis delicato diuite qui incorruptus tamen et castus et perinteger
dicebatur: nam cum vocem eius infractam: capillumque arte compo
situm: et oculos ludibundos atque illecebre ac voluptatis plenos

videret: nihil interest inquit quibus membris cinedi sitis: posterioribus an prioribus. Hec ille. Et Sinesius ait puerbiũ esse: nullus comatus, quin idẽ non sit cinedus. ꝛ Tullius in. 2. cõtra Catilinã: capillo pexo nitidos censorie subnotauit. Antoninus quoqꝫ imperator teste Philostrato cuꝫ Philiscum Sophistã incesseret. Coma inquit virũ: rhetorẽ indicat vox. Et cõtra tales ait Seneca Cincinnatuli sollicitiores sunt de capitis sui decore q̃ de salute: qui ꝛ rempublicã turbari suam minus curant q̃ comã. Patet ergo ex predictis ꝙ tales viri opere ꝛ effectu licet non lingua seu verbis se ipsos infamant ꝛ ꝛ ideo peccant duplici respectu. s. ꝛ quia alios prouocant: ꝛ quia se ipsos infamant.

¶ Quo aũt ad dicta in precedẽtibus aduertẽdũ ẽ qꝛ qñ perfucatũ vel alia supradicta superadditur pulchᵒ sufficiẽter prouocatiua: si mulier hoc facit vt placeat viro suo an peccet mortaliter: est dubiũ: nam Alex. de Ales vult ꝙ sic vt ostendũt ꝛ verba Cypria. ꝛ Ambro. relata supra in prima cõclusione in secũda rõne ꝛ in. 3ᵃ. rõne dũ allego verba Ambro. relata per Augu. in. 4ᵒ. de doctri. christia. Sed tenẽdo opi. S. Tho. videretur ꝙ nõ. In hoc nolens preiudicare alicui ex predictis opinionibus licet verba sanctoꝝ etiã in casu isto videant̃ cõsona opinioni docto. irrefragabilis. vt in p̄dictis auctoritatibus patet: tñ hoc vnũ dicam. vꝫ ꝙ posito ꝙ fucãs se vt placeat viro suo nõ peccaret mortaliter. tamen in tribꝰ casibus credo ipsas peccare mortaliter.

¶ Primus qñ se fucat cõtra volũtatẽ viri qꝛ vt dicit Cardi. de turre crema. in. c. fucare de cõsecra. dist. 5. post Aldericuꝫ in summa inexcusabiles sunt omnino mulieres que se fucãt cõtra voluntatẽ maritoꝝ. hec ille. hoc aũt maxime est verũ quãdo ob id maritus indignatur cõtra ipsaꝫ nec stant in pace vel efficitur zelotipus: nam tũc indubitate non possunt excusari a morta. cum sepius propter tales indignationes multa mortalia subsequantur.

¶ Secundus casus est qñ dato ꝙ faceret vt placeret marito suo: tamen maritus adeo incitatur ꝑ ꝑ talẽ fucatũ ꝙ etiã si non esset vxor sua: adhuc vellet esse cũ ipsa. ratio est qꝛ debitũ redditũ vel exactũ cũ hac mala intentione est peccatuꝫ morta. ſm

S. Bona.

S. Bona. et Ricar. in 4°. dist. 31. et Canoni. in c. origo et c. liberorũ. 32. q. 4. et Augu. cõtra Julianũ ait intẽperãs in cõiugio quid aliud nisi quidam adulter vxoris est? Omnis. n. vehemens amator vxoris adulter est. Istius aũt peccati occasio sufficiẽs est ipsa mulier se fucando. vnde dicit Ambro. in lib. 2. de Abraã patriarcha. c. 9. q species illecebra mulieris decepit ẽt fortiores maritos et a religione fecit discedere. hec ille. Et in legenda. S. Chrisanti quidã persuasit patri. S. Chrysanti ad dãdũ sibi vxorẽ pulchrã: dicens vt cũ didicerit esse maritus: obliuiscat esse christianus: et tũc verificat illud Juuenalis in satyra. 6ª. Si verũ excutias: facies nõ uxor amatur. Inexcusabiles ẽt vidẽtur ille que in domo corã maritis stãt incõposite iuxta illud Juuena. ibidem. Interea feda aspectu ridendaq multo Pane tumet facies. et infra. Quãdo videri vult formosa domi? q. d. nunq et tamen extra domum vidẽtur regine et si dici potest dee.

¶ Tertius casus est qñ lz fucet se vt placeat marito suo: tamẽ ex hoc alij illaqueant: rõ est qr nõ sunt faciẽda mala vt inde eueniãt bona ad roma. 3. c. nec dz discooperiri vnũ altare vt aliud cooperiatur vt ait Cy. per illũ. tex. in. l. assiduis. C. qui potio. in pig. ha. et hoc casu non dz vxor obedire marito hoc precipienti ꝑz. S. Bernardi. de religio. christiana ꝑmo. 47. et ita ẽt tenẽt quidaz alij. Cõprobo hoc tali rõne nã cũ mulier fucãdo: se cõmittat mẽdaciũ vt est sepius supra dictũ. Ideo vt placeat viro suo: nõ dz alijs pniciose mẽtiri. Et iõ oio sunt inexcusabiles q̃ et si domi stẽt culte et ornate vt placeãt viris suis tamẽ sic ornate exeũt et fucate sic incedũt corã aliis: ipsis. n. debet sufficere q videantur a maritis quibus se dicunt velle placere. Ista probant rõne et exẽplis. Ratio est hec qr limitata causa limitatũ parit effectũ. l. in agris. ff. de acqui. re. do. et limitata causa priuilegij facit priuilegiũ non posse trahi extra limites suos ꝑm glo. et ibi moder. in. c. cum ordinẽ in. 3. col. de. rescript. et per Feli. in. c. in nostra in. 21. correlario de rescript. faciunt nota. per Bal. in. l. fi. C. ad Macedo. et que ponit Feli. in. c. per tuas infi. de maio. et obe. Dato ergo q sine peccato possent se fucare vt placeãt maritis et ne despiciantur ab ipsis: hoc debent facere quando stant in domo et non extra domũ.

¶ Exemplis probaẗ quia ꝑm Uale. Max. lib. 6. c. de seueritate Sulpicius Gallus repudiauit vxorẽ q꞉ capite aperto foris versata esset: ⁊ dicebat vxori: lex meos solũ tibi oculos prefiniuit quibus placeas ⁊ placere desideres: his cõpara instrumenta pulchritudinis: his esto speciosa: vlterius aspectus de crimine te suspectã facit. hec ille. Tradũt etiã grecorũ historie Spartanorũ mulieres nuptas velata facie in publico incedere: q꞉ necessariũ sit nuptis quos compararint: custodire. Obseruatũ est etiam Calcedonias mulieres eum seruasse moreꝫ vt si in alienos viros ⁊ magistratus potissimum inciderent: dimidium retegerent faciei.

Recitat etiã quidã frater Ricardus de ordine predicatoruꝫ natione Hũgarus qui stetit captiuus apud Turchos vt ipse dicit per. 20. annos: in tractatu de morib⁹ ⁊ nequitiis turchoꝝ lib. 1. c. 12. ꝙ apud turchos pro magna infamia reputaretur viro: si vxor sua in conspectu viroꝝ siue in domo propria siue extra domũ: discooperta facie apparere videreẗ. Et subdit ꝙ in capite vtunẗ mitris superpositis vel ita vt inuoluta diligenter mitra: extremitas veli dependẽs remaneat ad dexterã faciei: quã si domũ exire: vel in domo corã viris appare contingat: statim totam facieꝫ velare exceptis solis oculis possit: sed hoc de omnibus etiã villanis ⁊ simplicioribus dicit. In ciuitatibus vero magnũ nephas putaretur si vxor alicuius notabilis extra domuꝫ nisi tota facie cũ subtili serico ita velata: vt ipsa alios videre: a nullo aũt facies eius videri possit: exire cõpertum esset. Nunꝙ audet femina vbi est cõgregatio virorũ apparere: ⁊ forũ adire. Subdit ibidẽ vnũ stupẽdum: ꝙ per. 20. annos in domo sui patroni vxor filij patroni sui que in illa domo per. xx. annos steterat ⁊ habuerat filios ⁊ filias: nunꝙ visa est presente patre mariti aperto ore vel discooperta facie comedisse vel locuta fuisse: ⁊ hunc rigorẽ a prima die qua in illã domũ intrauerat: nunꝙ relaxauit nec decet relaxare: ⁊ ista est oĩum vna generalis cõsuetudo in simili statu degentiuꝫ apud eos. hec omnia frater ille in predicto libro vbi postea inuehit ⁊ exclamat cõtra christianos ꝙ sint lenones ⁊ ruffiani: ⁊ Turchis peiores ⁊ ibi omnia supradicta ⁊ alia se vidisse ⁊ scire testaẗ. Sed ⁊ fratres nostri qui fuerunt in partibus Hierosolomitanis retulerũt mihi ꝙ mulieres Saracenoꝝ nil nisi vnum

oculũ

oculū in publico ostendant: vt merito pagani & infideles christianis insultātes illud ꝓpheticū dicere possint. Erubesce Sidon ait Mare. In istis ergo tribus casibus credo illas peccare mortaliter posito ꝙ alias nō peccarent mortaliter fucando se vt placerent maritis suis: ꝙ tñ vt supra dixi non determino aliter que opi. sit verior in isto passu. s. S. Thome aut Alexandri: maxime cū opi. Alexā. habeat auctoritates Cypriani & Ambro. satis aperte loquētes de fucantibus vt placeant viris suis. Subdo vnum omnino nō pretermittēdū in tota hac materia vȝ ꝙ confessor vel predicator vel alius cui supradicta forte viderent aspera & difficilia. Cōsideret quid diceret & faceret si propter fucatū vel aliā vanitatē vnius mulieris: vnus homo vel decem vel centū occiderent: & tunc cōsideret quid dicere vel facere debeat quādo ꝓpter vnā vanitatē mulieris puta fucationē vel capilloꝝ artificiosam compositionē occidūtur quotidie centū: mille: & decē millia animarū a diabolo. pro quibus Christus sanguinē suū fudit. & tūc credo ꝙ omnia sibi videbunt rationabiliter dicta. maxime si beue ponderent verba sanctoꝝ que fortiter & potēter stringūt contra maledictas vanitates. Aliud subdo. s. ꝙ qñ pulchritudo superaddita certū est ꝙ ē sufficienter prouocatiua: nā pōt absolui: nisi desistat. Idē dicendū qñ est dubiū an sit sufficienter prouocatiua vt pȝ ex probatis in predictis casibus. Idem dico qñ certum est ꝙ nō est sufficienter prouocatiua: si tamen est inductiua dispositione ꝓpinqua ad peccatū mortale. vel in ipsa muliere vel in vidētibꝰ ipsaȝ vt dicā deo dāte. j. art. sequēti in. 2. & 3. casu princi. vbi ex ibi dicēdis ista oia fulcient: & dūmō mulier isto casu aduertat de periculo vel i se vel i alio: qꝛ tūc non pōt absolui nisi desistat: vt ibi dicet: & ꝺm ibi dicenda intelligo istud dictum.

¶ Quinta cōclusio fucatus q fit ad turpitudinē occultādam ex aliqua causa ꝓueniētē puta egritudiue vel aliquo huiusmodi: pōt licite & sine aliquo peccato fieri ꝺm. s. Tho. 2. 2. q. 169 arᵒ. 2ᵒ. ratio est quia aliud est fingere pulchritudinem: aliud turpitudinem occultare ꝺm. S. Tho. ibi. sicut & alibi dicit. S. Tho. in. 4. dist. 16. q. 4. ar. 1. q. 1. ꝙ aliud est peccatū non propalare ꝙ est discretionis: & aliud virtutem ostētare ꝙ hipocrisis esse pōt. & dicit. S. Tho. 2. 2. q. cxj. ar. 1. i fi. ꝙ aliquis pt pcm̄ suū occultare sine simulatione. imo laudbile ē simłare

mala nō in esse sibi ſm Scot.in.3.dist.38.ad vlt.arg.⁊.Sco. in.4°.dist.17.ar.2.sicut nec semper tenemur aperire intellectū ⁊ propositū nostrū vt apparet in stratagematibus militaribus ſm.s.Tho.2ª.2ᵉ.q.40.ar.3.in fi.⁊ Gerson in.2ª.par.i tracta/tu de cognitione peccatoꝝ cōsideratione.13.sicut etiā aliud ē mētiri ⁊ aliud occultare veritatē ſʒ.S.Tho.2.2.q.110.ar.3. ad.4ᵐ.⁊ nota.i.c.i.de crimi.fal. Licite ergo mulier pōt occul/tare turpitudinem suam vel ne displiceat viro vel ad euitan/das irrisiones populi:vnde Apuleius ait,ꝙ mulier cū oī alía pulchritudine ⁊ suauitate si calua processerit:non poterit nec Vulcano suo placere.hinc Ouidius ait

Turpe pecus mutilum:turpis sine gramine campus
Et sine fronde frutex:⁊ sine crine caput

Nudato ⁊ enim capite ouium efficitur tota:sicut Nicie greci auroris tetrasticon extat irridētis quēdā cui defluxerāt capil/li dum tinxisset eos.vnde ait.Caput inficiens quidā capillos destruxit ipsos. Et q̄uis perhirsutus foret.Ouum tn̄ factus est totus:Istā autē opi.intelligo nisi mulier plus se fucaret ꝙ necessitas turpitudinis occultande requireret:nam si parum excedit:pro nihilo est habendū:sed si superaddatur pulchritu do sufficienter prouocatiua seu scandalizatiua:tūc teneo ipsaʒ peccare mortaliter ſm dicta supra in prima cōclu.in.6.⁊.7.ca/su:⁊ ita i istis casibꝰ saluo opi.Alex.de Ales in.4.par.q.48. qui vult ꝙ peccet mortaliter ēt fucādo se ad morpheā occul/tandā seu turpitudinē tegēdā:nā intelligo hoc qn̄ superaddit sufficiēter prouocatiua seu scandalizatiua:alias teneo opi.S. Tho.Cōprobo hoc qꝛ vt paulo ante dictū est limitata causa limitatū parit effectū:ideo quatenus necesse est morpheā oc/cultare catenus licite se fucabit.Comprobo ⁊ aliter per dictū iuristarū quia licitū est defendere cuʒ moderamine inculpate tutelle ⁊ ideo excedens modū puniretur pro qualitate exces/sus:maxime quādo excedit a ꝓposito ſm nota.per Anto.de But.⁊ Abb.in.c.olim de restit.spolia.⁊ nota.in.c.significasti de homici.⁊ Bar.⁊ doct.in.l.i.C.vnde vi de quo quia multa possent dici ideo remitto ad ibi dicta per docto. Ita ad propo situ licite occultat turpitudinē nisi nimis excedat:tūc aūt indu/bitāter nimis excedit qn̄ superadditur sufficiēter prouocatiua

vel scandalizatiua

Unde recitat Frigius Dares quod Helena habebat in facie quã/
dã côcauitaté accidétalé miromodo eã venustãté: ad hoc ét
bonũ exemplũ de ciso fracto sed filo aureo vel argenteo liga
to ex quo pretiosior et pulchrior redditur: quo exemplo vtitur
elegãtissime et deuotissime de statu hui⁹ mũdi in cõparatione
mũdi originalis Seraphicus. S. Bona. in 1°. di. 46. in. 6. q.
Aduertédũ ét puto quod si mulier nõdũ nupta velit tegere defe
ctũ ad inueniendũ maritũ: nõ credo quod hoc possit sine peccato
morta. quã defectus est talis quod si vir sciuisset: nũquã illã voluisset:
rõ é quia tegit et celat cũ notabili preiudicio viri: ob quod forte nũquã
erit cõtétus in vita sua: et forte nũquã amabit eã: et ob id postea
oriũtur dissensiones: iurgia et odiũ inter ipsos: et exinde sepius
ad vlteria: et sic ex tali occultatione multa mala probabiliter põt
oriri: sed si sit iã nupta et hoc facit ne sit exosa viro suo et ne vir
adulteretur: põt licite hoc agere dũmodo vt dixi hoc cũ mode
ramine fiat. Ad hoc quod in ff. dicit de vẽdente equũ defectuo/
sum qué si cognouisset emptor: non emisset: nã venditor tenet
iuxta nota. per Abb. in. c. iniustũ de rerũ pmutatio. et Ange. in
l. si quis cũ aliter de actio. empti. et. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 77 ar. 3.
ad. 2ᵐ. et in. 2°. quoli. q. 10. vnde Ambro. in. 3°. de offi. c. 14.
sic dicit Raguel precipue contéplatione honestatis cũ roga/
retur vt filiã suã in coniugiũ daret: vitia quoque filie non tace/
bat: ne circũuenire petitoré videret tacendo: itaque cũ Tobias
Tobie filius posceret vt sibi eã daret puellã: rñdit. lege quidé
ipsi eã deberi tãquã propinquo: sed dedisse eã iã sex viris et om/
nes eos esse mortuos: Justus itaque vir plus alienis timebat: et
maliebat innuptã sibi manere filiam quã pp nuptias eius extra
neos periclitari: quã breuiter absoluit oés qõnes phorum. Illi
de vitiis tractãt domorum: tegenda an prodéda videant hic no/
ster nec filie celanda arbitratus é et certe non ipse affectabat
vt eã traderet: sed rogabat. Quãto vtique iste honestior sit il/
lis: dubitare nõ possumus: si cõferam⁹ quanto pstãtior sit filie
causa quã rei venalis causa. hec ille. Dicta aũt i hac cõclusione
de mulieribus intelligo procedere ét i viris occultãtib⁹ aliquã
turpitudiné vel ad irrisiones populi deuitãdas vel ob aliã iu
stã et laudabilé causam et hoc cũ moderatione. vt dixi.
¶ Secũda Conclusio generalis ad viros et mulieres qñ vir

vel mulier perpẽdit se procari: totiens peccat mortaliter quotiens studiose se offert aspectui amantiũ vt illis placeat ẽt si nil turpe cũ illis agere vellet q2 sunt efficax occasio ruine illorũ ita dicit Archi. Flo. in secũda parte tit. 5°. c. primo ⁊ idõ bene ait Plautus in truculẽto: ꝙ multa sunt mulieris vitia. sed hoc e multis maximũ est: cũ sibi nimis placent nimisqꝫ operã dãt vt placeant viris. Et dicit Gerson in. 2. par. in tractatu de cognitione peccatoꝝ venialium ⁊ morta. ꝙ p̃nt esse pericula que caueri debent vt si mulier scit ꝙ per tunicas suas dat aliis occasionẽ peccãdi aut suũ pulchrũ ꝓmonẽ aut ꝑ nimis ostẽdẽdo suã pulchritudinẽ: aut ꝑ bene corizare: ipsa tenet̃ dimitteret. Non dico ego cauẽdã oẽs occasionẽ ꝑ quã alius peccare posset q2 fieri non põt sed nihil fieri dꝫ ad hũc finẽ ꝙ ꝑ stultã placẽtiã aut fatuũ desideriũ aut aliter ali⁹ peccet: Et si scit̃ pro certo ꝙ dat̃ causa alteri ita peccãdi. caueri debet ꝓm posse. Mulier. n. non tenet̃ neqꝫ debet deformare ⁊ defigurare se aut vestire de sacco: aut nũꝙ plus ire ad ecclesiã: q̃ꝙ sciat ꝙ aliq stulti: stulte eã cõcupiscãt: tñ sicut dictũ est: displicere ei dꝫ. hec ille in. 3. cõsideratione: qui postea ibidẽ. 12. cõsideratione dicit ꝙ cauere dꝫ persona. i. femina ꝙ nõ det causaꝫ peccandi alteri per visum aut per transitũ suũ: aut sermonẽ: aut tactum: q2 ibi esset peccatũ: posito ꝙ nõ velet peccare carnaliter q2 ẽt caueri debẽt pericula que eueniũt per malos motus qui inde exurgũt. hec ille. O vtinã nõ sit multitudo virorũ ⁊ mulierũ illaqueata. Cogitemus. n. si mulier cognosceret ꝙ si vadat ad fenestrã vel hostiũ ꝙ statim iuuenis ibi pertrãsiẽs cõcidetur in frusta. Ita est in hac materia cũ anime trucidentur. Ideo si in tota ista materia cogitemus tot hoies occidi corporaliter quot occidunt̃ spiritualiter. nõ vereor immo cert⁹ sum ꝙ tot⁹ mũdus ⁊ clerici ⁊ religiosi ⁊ laici ⁊ oẽs seculares insurgerẽt ardentissime ⁊ cũ maximo furore cõtra feminas vanas: sed q2 sumus ceci: nec nisi carnalia ⁊ corporalia sapimus ⁊ attendimus: ideo occisiones innumerabilũ animarũ nõ cõsideramus. propter has maledictas fucationes: orientes. ꝙ si sanctos ⁊ sanctas nolũt imitari saltẽ se a paganis erubescãt superari: Connecto ergo hic Spurine adolescẽtis notabile exemplũ: cuius ⁊ si reprobẽ factũ: tamen laudo propositũ. hic cum

ob eximiã suã pulchritudẽ: a multis nobilib⁹ feminis amaret & ob id cognosceret se suspectũ viris & parẽtibus ipsarum: ipse cũ vulneribus vultus pulchritudinẽ expulit volẽs deformitatem esse fidẽ sue castitatis: nec passus ẽt est suũ decorẽ esse incitamẽtũ aliene libidinis ẜm Vale. Max. lib. 4. c. de verecũdiã. Cõsiderẽt ergo christiano noie gloriantes viri & femine qd agere debeãt ob vitãdã ruinã & scãdala animarũ: vel quã penã i die iudicij sint habituri: qñ talia egit adolescẽs pulcherrimus & infidelis: nõ ꝙ dicã vultũ vulnerib⁹ cõfodiẽdũ nã in hoc malefecit ẜz Ambr. in adhortatione ad virgines & retuli dictũ Gerson. ꝫ. in discussione opi. sancti Tho. sed qꝛ dixerim ipsuꝫ in bono ꝓposito imitãdũ ne aĩe Christi sanguine preciosa redempte coinquinent: nã cõfirmãdo predicta dicit Sco. in. 4. dist. 13. q. 2. ꝙ quicqd sine peccato morta. põt dimitti: vitãdũ est: si ex exercitio eius oriat scãdalũ pusilloꝝ: & in. 3°. di. 38. dicit ꝙ siue in factis indifferẽtibus ex se: siue in habẽtibus aliqualẽ maliciã puta venialẽ: que tñ nata sunt scãdalizare occasionaliter pusillos ꝑsentes: vitãda sunt ꝑꝑ scãdalũ. hec ille. & que scãdali vitãdi cã ponit Feli. in. c. nihil. ꝺ ꝑscriptio. & plura ꝑ Andr. Siculũ in cõsil. xj. in. x. col. in. 1. volu. Quinimmo dicit notabiliter Gerson in. 2. par. in trac. de abstinẽtia cartusiensiũ in. 3. cõclu. ꝙ Innocẽs puta frater Cartusiẽsis potius oꝫ: immo ẜm plures tenet subire mortẽ vt euitet scãdalũ: puta in maxima infirmitate cõstitutus potius eligere mori q̃ comedere carnes ꝑꝑ fratres ꝑsentes vel abñtes q nõ informati de casu extreme necessitatis scãdalizabunt & temptabunt suo exẽplo extra necessitatẽ extremã comedeꝛ carnes: & ita rigor religionis paulatim relaxabit. hec ille. ꝙ dictũ pro nũc aliter nõ discutio. hec dixisse volui ad cõfusionẽ pariter ac terroreꝫ vanitatũ hodierni tpis vt intelligãt q̃tũ sit a talibus precauendũ quãdo pagani & infideles viri ac femine huiusmodi fictiones detestati sunt vt in decursu totius articuli istius sepius est demõstratũ. vt merito exclamauerit propha erubesce Sidon ait mare dũ. s. ex vita gẽtiliũ ꝯfundit vita xpianoꝝ vt exponit Grego. in prologo moraliũ. Vide insuꝑ Propertiũ ad ꝑsuadẽdũ honestã cõpositionẽ: ornate loquẽtẽ lib. 1. elegia. 2ª. vbi per plura exẽpla ostẽdit in mulieribus nõ amari fucũ lenocinãtem sed formã nãlẽ: qꝛ illis ampla satis forma pudicitia.

Articulus Secūdus De ornatu vestium prouocatiuo.

In presenti articulo: tres casus ꝑm Scribētes sunt cōsiderādi. ¶ Primus. s. qñ certū ē talem ornatū esse morta. ¶ Secūdus qñ certū est esse veniale. ¶ Tertius qñ est dubiū vtrū sit morta. vel venia. ¶ Quo ad primū. s. qñ est certuȝ esse peccatū morta. Clarū est ꝙ nec vir nec mulier possunt absolui nisi desistāt. In quibusdā aūt casib⁹ cōstat eē peccatū mort. vȝ ¶ Primus casus est ratione deprauate intētionis. s. qꝛ vel in cōtemptū dei. Vel ob lasciuiā. vel ob vanāgloriā ponēdo ibi vltimū finē. Vel etiā qñ ita afficiť ad talē ornatū ꝙ ēt si crederet aliquē ruiturū: nollet desistere. Vel qñ dubitat de ruina alterius. ⁊ hec omnia late probata sunt articulo precedēti in prima cōclu. Et nota qꝛ loquor tā de viris ꝙ̃ de mulieribus quia hec tam viris ꝙ̃ feminis accidūt.

¶ Secūdus casus qñ ostēdit pudēda: nuditas. n. pudēdoruȝ ꝑm se ē turpis ⁊ corrūptiua aioꝝ pudēdoꝝ: vñ ō beato Barnaba legiť ꝙ maledixerit nudis viris ac mulieribus. Et primi parētes cooperuisse genitalia leguntť Gene. c. 3. vñ dicit Plinius in. 7. natu. histo. ꝙ si homo ⁊ mulier submergātur masculus supinus: mulier prona fluctuabit: natura parcēte pudori.

¶ Tertius casus ē qñ mulier esset vestita habitu ita subtili seu diaphano ꝙ tota cōspiceretť nam tūc peccaret morta. quia ibi esset vitiosa prouocatio ad lasciuiā ex ipsa specie actionis qua mulier culta se quasi nudā ingerit aioꝝ oculis: ideo si verū est ꝙ de romanis scribit Seneca in. 2 libro declamationuȝ in fi. ꝙ matrone Romane nil sui plus adulteris in cubiculo ostendunt: ꝙ̃ foris monstrēt: peccabāt mortaliter. Inde dicit Martia. lib. 8. Femineū lucet sic per bombicina corpus. Calculus in nitida sic numeratť aqua. Ista est vestis quā dñs tollendam a filiabus Sion comina ť Isa. 3. c. que terristra diciť que ꝑm glo. ibi est vestis muliebris tenuissima ⁊ visui peruia que diciť coa ꝑm Pliniū ⁊ Solinum: ⁊ Propertius libro primo elegia. 2. dicit ⁊ tenues coa veste moueres sinus. Ideo benedicit Hiero. ingrediunť exposite libidini victime: ⁊ tenuitate vestiū nude: impudicis oculis ingeruntť: hec ille. Ideo policia Plato. in. 5. de republica ⁊ Licurgi teste Plutar co in vita ipsius

est penitus

est penitus reprobāda dū volebant pueros ⁊ puellas nudos incedere: de qua plura tractat Bissarion Cardinalis grecus libro.4.defensorij Platonis: ⁊ Eusebius in.13.de prepara. euange.c.pe. Unde Romani nolebāt lauari cū filijs ne nudi viderentur ab eis secundum Uale. Max.libro.2.c.1.

¶ Quartus casus ē qñ excessus esset nimius ⁊ sufficiēter scādalizatiuus quia tūc etiā si mulier vel vir malū nō intēderēt: peccarēt morta. ita est ō mēte. oium docto. in hac mā ideo Alex. de Ales in.2.par.q.151.⁊ Archi.Flo.in.2.par.⁊ omnes in hac materia Sūmiste dicūt quod in ornatu mulierum nō debet esse libido in volūtate quod pertinet ad intētionē: nec scādalū in opere exteriori quod pertinet ad nimiū excessum: ⁊ ideo propter nimium excessuz posset esse morta. licet nō semper. ita dicit Archi. Flo. ⁊ alij Sūmiste enumerādo casus in quibus ē morta: inter alios casus enumerāt duos. s. quādo adest mala intētio: ⁊ quādo est nimius excessus.

Probatur hoc quia scandalū pōt dari preter intentū vt latius dictuz est arti. precedēti in prima cōclu. ⁊ ex ibi dictis in.6.casu comprobantur ista: ideo nō replico aliter. vide ibi. Cōfirmo ista per Cypria. in libro de habitu virginū vbi sic dicit Ceterū si te sumptuosius comas: ⁊ per publicū notabiliter incedas: oculos in te iuuentutis illicias: suspiria adolescētū post te trahas: concupiscēdi libidinem nutrias: peccandi fomenta succēdas: vt ⁊ si ipsa nō peras alios tamen perdas: ⁊ velut gladiuz te ⁊ venenuz vidētibus prebeas: excusari nō potes quasi mēte casta sis ⁊ pudica: redarguit te cultus improbus ⁊ impudicus ornatus nec cōputari iā potes inter puellas ⁊ virgines christi: que sic viuis vt possis adamari. hec ille. Talis ēt euētus habetur pro precogitato vt dictū est art°. precedēti. in prima conclusione. Cōfirmatur hoc quia sola mala intentio nō est illa q̄ faciat habitū esse prouocatiuū sed forma vestis est illa q̄ facit vestē prouocatiuā quia forma dat esse rei: nō. n. intentio mala mulieris est illa q̄ prouocat videntes quia nō vident intentionē: sed vestem: quia ergo prouocatio ipsa nō ab intentione sed ab ipsius vestis forma procedit: iō si vestis in sua forma nimiū sit prouocatiua: erit secūdū se peccatū morta. hinc basilius in epistola ad nepotes ait. Occupatū esse in corporis ornatu nō minus turpe dicēdū

arbitror φ aut pellicē esse aut adulteꝝ. Et Hiero. ad Furiam de viduitate seruāda ait. Aut loquēdū nobis est vt vestiti sumus: aut vestiēdū vt loqmur. Quid aliud pollicemur ⁊ aliud ostendimus? lingua personat castitatē: ⁊ totū corpus profert impudicitiam. Hec ille.

Dant ēt vltra predicta occasiones male senciendi de talibus sic inhoneste incedētibus ⁊ cum magno periculo fame sue nā ꝯm Ambro. prime ad Thimo. 2. c. superbus habitus nec impetrat: nec recta de se facit Credi. hec ille. Et Chrisost. ibidē ait. Noli imitari eas q̄ meretricio feruntᷓ icessu. Ille. n. ꝑ exteriorē hītū plures post se trahūt amatoꝝ greges: atq3 hinc plurime sepius pessima suspitione nō carēt sed ⁊ plurimis ea opinione nocuerūt: plurimos. n. ex hac opi. violauerūt. Verū qd agā inquies si alius ō me suspicetᷓ? tu huic suspicioni ꝑ habitū per incessum ac aspectū: ⁊ omnē corporis motū fomenta ministras. hec ille. Et Quintilianus libro. 8. ait Cultus cōcessus atq3 magnificus addit hoībus autoritatē: at muliebris ⁊ luxuriosus nō corpus exornat sed detegit mentē. Et Homerus in Odissea ostēdit ex vestibus ornamētū ac nomen plerūq3 cōparari: propter φ Lisander refutauit vestimēta pretiosa sibi a Dionysio missa pro exornādis filiabus: dicēs: ne ob ista aliquo modo minus venuste videantur. Et ideo si video mulierem in habitu meretricio moueor ad credendum illam esse meretricem arg. l. item apud labeonē. §. si quis virgine3. ff. de iniurijs: ⁊ qui percutit clericū comā nutrientē nō est excōmunicatus si credit illū esse laicū. c. si vero el secūdo de sen. excō. ⁊ ibi per docto. Hinc Hiero. super Ezechielē. c. 8. dicit vultu ⁊ oculis dissimulari nō pōt ꝯsciētia: luxuriosa ⁊ lasciua mens lucet in facie: ⁊ secreta cordis motu corporis ⁊ gestibꝰ indicantᷓ hec ille. ⁊. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 169. ar. 1. ad. 3ᵐ. dicit φ exterior cultus indiciū quoddā est mētis humane. ideo Salomon eccle. 19. c. ait amictus corporis ⁊ risus dentiu3 ⁊ ingressus hominis enūtiāt de illo: ⁊ ꝯm Ambro. in primo de offi. habitus mentis: in corporis statu cernitᷓ. hinc. s. ex motibꝰ exterioribus hō cordis nostri absconditus aut leuior aut iactātior aut turpior aut grauior aut cōstātior ⁊ purior ⁊ maturior extimatur ⁊ ꝯfirmat. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 68. ar. 1. ad. 3ᵐ. ⁊ ista potes addere ad

re ad cóprobádū dicta supra in art.p° in p².cócl.in.7°.casu.
¶ Infero ex pdictis q mulieres peccát mortaliter qñ pectus ⁊ mammillas ostédūt ⁊ hec est cō.opi.summistarū in hac materia:ratio est qr dant occasioné sufficiété ruine spirituali alioꝝ ⁊ qr hec cóclusio cóiter tenet:ideo non fundabo aliter ipsam pro nunc. Amplia istá cóclusioné etiá qñ portarent pectus ⁊ mammillas velatas velo valde subtili ⁊ diaphano:nam perinde est ac si nihil velaminis portarent vt supra in hoc art.in.3°. casu pbaui:immo quidá dicūt q sic subtiliter velate apparent pulchriores.⁊ in isto casu credo multas illaqueatas qr portát hodie velamina valde subtilia.
¶ Idé dicédū sm quosdá si ostédūt humeros seu pectora excessiue:lz etiá si modicū denudét:sit valde periculosum ⁊ qñqz posset esse morta.sm occasioné datá:puta si mulier habeat pectus valde pulchrū: Pro hoc dictum magni Basilij in libro de vera integritate virginis:⁊ Arch.Flo.in.3.par.tit.2.c.2. sequitur ipsuz. Dicit ergo ita Basilius. Pudore igit ⁊ tunica seipsam pudice ⁊ verecūde cóponet:nec solū nihil membrorum que operta sunt:nudari vlla róne permittet:verū summa ⁊ secura obseruatione:circūteget: vt nó solum ipsa illesa atqz illibata permaneat:sed ⁊ qui intueát illá:nullá ex aspectu eius lesionis materiá capiát. Uidétes.n.filij dei filias hoium q essent pulchre deuolute sunt ad eas. Sufficit qppe vel modice nudata pulchritudo:dei quoqz filios ad voluptaté emollire. hec ille. Inde Hiero.in epistola ad matré ⁊ filiá in gallijs cómorátes loqués de malitia quarūdá mulieꝝ ait. Palliolū interduz cadit vt candidos nudet humeros.⁊ quasi videri noluerit:celat festina q volens detexerat.⁊ qñ in publico quasi per verecūdiá opit facié:lupanariū arte id solū ostédit: q ostésum magis placere pōt. Et ad demetriadé de cótinétia virginali ait. Illa sit tibi pulchra que nescit esse pulchrá:⁊ pcedés ad publicū nó pectus ⁊ colla denudet:nec pallio reuelato ceruices aperit ⁊c. Uñ sz grecos phrynenen meretricé iudices Athenienses absoluerūt:non oratione.hyperidis q̄q̄ admirabili psuasi:sed viso illius pectore qd speciosissimuz diducta veste nudauerat. Ideo videtur q peccent mortaliter si excessiue ostédūt. Et hec intelligo esse vera ét si nó habeát malá intentionem vt ex supra dictis est probatum.

¶ Aduertēdū est autē quo ad dicta in hoc correlario nā quibusdā videt̄ q̄ ostēdere pectus nudatū: s̄m morē patrie: non sit s̄m se morta. ⁊ rō est s̄m ipsos q2 pectus nō est inter pudenda vnde primi parētes tm̄ genitalia cooperuerūt: Et l3 turpis videat̄ eē talis cōsuetudo insuetis: si tū̄ cōsideremus q̄ cōsuetudo tactus qui plus vrget q̄ visus: nō vituperat̄ vbi cōsueta sunt oscula inter mulieres ⁊ viros: non videtur vituperabilis cōsuetudo mulierū pectus nudum deferentiū: forte. n. vix sic a viris amant̄: ⁊ eos diuertunt a maioribus criminibus. hec illi. Opi. ista est cōtra dicta sanctoꝝ ⁊ cōm. opi. Sūmistarū vt apparet ex dictis in isto. 4. casu. Et rōnes sunt valde debiles: na3 nō obstat q̄ pectus nō est inter pudēda q2 respondeo q̄ l3 nō sit inter pudēda: est tū̄ inter valde ꝓuocatiua: illa aūt que sunt valde prouocatiua nō deberēt fieri ne anime ruant in infernū. Preterea si hec rō esset bona: sequeret̄ q̄ mulieres possent incedere nude quo ad totū corpus exceptis partibus genitalibus vt fecerūt Adam et Eua: ⁊ q̄ hoc nō esset s̄m se mortale: q̄ est absurdissimū ⁊ cōtra mentē oīum sanctorū. ⁊ doctorū. Preterea negari nō pōt q̄ procedere sic nudata pectore nō sit quid inuerecūdū vt de se p3: vt quasi more vaccarū incedāt: Est. n. iste habit⁹ adeo fedus vt meretrices a non meretricib⁹ difficulter discernant̄. Et ideo dū isti dicūt de mēte. S. Tho. q̄ nullus ornatus muliebris ex hac rōne quia ꝓuocatiuus ad lasciuiam: est s̄m se mortale nisi ex intentione vtentis ad prouocandū ad lasciuiā. Dico q̄ s̄m mentē. S. Tho. hoc est verum nisi ornatus sit inuerecūdus ⁊ impudicus nā tūc est de se mortale prohibitus a lege diuina vt est de mēte. S. Tho. ibi ad primū arg. cōiungendo formā arg'. cū responsione: q̄ autē talis habitus. s. ōndere mammillas vel excessiue pectus: sit inuerecūdus nō est opus probare quia per se patēt: q̄ etiam sit impudicus satis patet ex autoritatibus sanctoru3. S. Cipria. Hiero. ⁊ Basilij in isto. 4. casu illegatis. Et du3 dicunt q̄ sicut pulchritudo naturalis est inculpabilis l3 sit prouocatiua: sic dicendū de artificiali. Rn̄deo q̄ isti errāt quia vt dictū est supra art. primo ornanti se inuerecūde imputantur pro culpa q̄ concupiscatur: sed non sic in naturaliter pulchra: vt ibi dixi. vide ibi dicta ad que pro responsione me remitto.

Et lz Adã ⁊ Eua non texerit nisi pudẽda: hoc fuit q: Adã nõdũ sciebat facere tunicas: ⁊ iõ dr̃ ꝙ post peccatũ dñs fecit illis tunicas pelliceas. i. vt opari fas est: fieri docuit sicut para/recibos: colere agros: vti medicinis ⁊ huiusmodi ita dicit Cãcellari⁹ parisiẽ. Joannes Gerson in. 2. par. in recomẽdatione licentiandorum post Josephum in libro antiquitatum.

Nõ ob. ꝙ cõsuetudo osculorũ ẜm morez patrie nõ vituperat̃ q: respõdeo osculari ẜm se nõ est malũ nec inhonestũ sed est bonũ vel malũ ẜm causaz suã ẜm. S. Tho. 2. 2. q. 154. ar. 4°. ⁊ iõ dicit Gerson in. 4. par. in ẜmo. cõtra luxuriã ꝙ si oscula fi/ant inter extraneos ⁊ in publico ⁊ per cõsuetudinẽ patrie ⁊ ꝑ amicitiã generis sine immunda cogitatione: ibi nõ est peccatũ hec ille. vnde Jacob. osculatus est rachelẽ adolescẽtulã amo/re casto: ⁊ sancta Cecilia osculata ẽ pectus cognati sui: ⁊ in ec/clesia dat̃ osculũ pacis ⁊ dicit̃ sanctũ ad Roma. vl. c. ⁊ secũde ad corint. c. vl. Et in doctoratu doctor osculat̃ suscipentẽ in si/gnia ꝑ Bal. in. l. cũ a spõso. C. de dona. ante nup. Est ergo os/culũ caritatis vt pz in predictis. Est ⁊ dolositatis vt in osculo iude: est ⁊ vol uptatis vt in meretrice prouer. 7. c. ⁊ de clerico osculãte ꝑ glo. in. c. absit. xi. q. 3. Sed ostẽdere mãmillas vel excessiue pectus mostrare ẽ ẜm se inuerecũdũ ⁊ quãdã conti/nẽs inhonestatẽ vt pz ex dictis basilij ⁊ Hierony. ⁊ iõ cõsuetu do tanꝙ̃ inhonesta nõ excusat. c. mala. 8. dist. ⁊ ab. in. c. fi. de cõ suetu. ⁊ in. c. fi. de prescrip. Est. n. abusio ⁊ corruptella pestifera ⁊ non consuetudo: q: teste experientia: multe anime ruunt.

Excusatur tamen ẜm summã angeli. mulier sic incedẽs coram viro suo aut alijs mulieribus ⁊ ad hoc vide Nico. de Ly. exo di. 38. c. in prin. hoc aũt credo verũ nisi periculũ sit ꝙ vir exce/dat limites amoris maritalis ẜm ea que dixi supra artic°. pri/mo in. 4. cõclusione in. 2. casu dũmodo mulier aduertat de pi culo. Quãdo etiã ipsa sic iret corã mulieribus: si tamẽpericu lũ esset peccati morta. rõne mali exempli aliquo°: tũc aduertẽ do de tali peri culo peccaret mortaliter nõ abstinẽdo vt dixi art. precedẽti. Et si maritus preciperet vxori ꝙ iret sic in pu/blicũ tenetur non obedire q: hic agitur de peccato morta. vt dictũ ẽ art. p̃ce. in. 4. cõclu. i. 3. casu ⁊ ẽt ifradicet̃ ⁊ talis marit⁹ sic p̃cipiẽs peccat morta. ⁊ reddet rõnẽ deo de oibus pecca/tis que propter ipsaz sic incedẽtẽ vel ab ipsa vel ab alijs occa/

sione talis ostensionis cõmittunt maxime q2 dant operam rei illicite.ideo viri ⁊ mulieres tenentur de inde sequentibus.
¶ Infero ⁊.2°.ex dictis in hoc.4°.casu ꝙ iuuenes portantes coram mulieribus vestiméta aperta vel ita breuia ꝙ oĩa signa virilis membri apparẽt vt hodie fit cũ istis brachettis peccãt mortaliter hoc fuit originale dictũ.S.Bernardini:nam beatus Ioãnes de Capistrano qui fuit peritus in iure ⁊ in theologia vt dicit Archi.Flo.in.3ª.par.tit.23.c.5.refert in dubijs suis se audiuisse verbotenus a.S.Bernardino ꝙ hoĩes habétes zupparellos curtos nisi cooperiãt nates.nullomodo videt ꝙ possint absolui.hec ille ad literaꝫ.Idẽ tenet Nicolaus de Ausmo in Suppleméto vbi dicit ꝙ ad inhonestaté pertinet aperte ꝙ ex deformitate habitus viri ostendũt verenda:⁊ mulieres humeros seu pectora.hec ille.⁊ idem tenet summa angelica.
¶ Probatur hoc primo quia hic est scãdalũ nã dant causam efficacé seu occasionem sufficientem ruine multis mulieribus experientia teste.¶ Secũdo q2 dãt operã rei illicite ⁊ ex qua tales inhonesti effectus sepius oriunť.ergo mala inde sequentia sunt illis imputãda vt latius dictũ ẽ arti.precedẽti in prima cõclu.in.6.casu in.5.arg.Cõsideret hõ ad hoc cognoscẽdũ si videret mulieré tali habitu vestitã ꝙ ante ⁊ retro representaretur forma pudendoꝝ muliebriũ eo modo quo sunt:quid cogitaret:⁊ an pp talia temptareť nec ne:⁊ videbit hoc idẽ dicendũ esse ⁊ potius in muliere (cũ sit fragilior) qñ videt brachetã ⁊ nates ita detectas.¶ Tertio probať ꝑm quosdã q2 nihil inhonestũ põt esse licituꝫ:cũ honestas sit vna de partibus essentialibus iustitie.l.iustitia.§.iuris precepta.ff.de iust.⁊ iu.⁊ ꝑm Ambr.in primo de offi.c.14.ꝙ turpe est:nõ põt esse vtile:nec id qđ honestũ est:inutile:q2 cõplex honestatis est semper vtilitas:⁊ vtilitatis honestas.hec ille.⁊ ideo nõ solũ ꝙ liceat sed ⁊ ꝙ honestũ est:cõsiderãdum est.l.semper in cõuẽtionibus de reg.iur.⁊.c.magne de voto.Et si vnq̃ brachete fuerũt inhoneste sũt hodie q2 sartores faciũt eas amplas ⁊ cũ quadã forma ita sursum erectas vt quasi ad vnguẽ membrũ virile videatur. An aũt tũc femine vidẽtes tales brachettas cogitẽt de passione Christi vel de gloria paradisi vel de penis inferni:nescio:tũ credo ꝙ nõ.Nec excusanť iuuenes si dicãt se de hoc nõ cogitare

gitare

gitare nec intēdere aliqd mali.qꝛ sunt in culpa portando talia
nec aduertēdo:qm̄ aduertere debēt vt latius dictū est in arti.
precedē.in prima cōclu.sicut proiciēti aliqd de fenestra super
viā publicā:ob qđ deturpatū ē paliū alicuius inde trāseuntis:
vel homicidiū secutū:imputat̄ ꝙ inde deiecerit aliquid.per to.
tit.ff.de his qui deiece.vel effude.nā est in culpa nō ꝓuidēdo
preuidēda iuxta dictū Bal.in.l.solā.C.đ testi.ꝛ ē bonus tex.
in.l.si putator.ff.ad.l.aqui. Et ad quēlibet spectat circūspectū
esse in suis negocijs tā quo ad deū ꝙ etiā quo ad ꝓximū:ꝛ ob
id sancta quatuor aīaliū describunt̄ ab Ezechiele intus ꝛ fo/
ris oculis plena ꝓm Grego.in.19.mora. Jdeo pp talia ꝛ simi
lia christiani ab infidelibus deridenť nā vt dicit dictus frater
Ricardus in ꝑallegato libro de moribus ꝛ nequitia turcho/
rū turci oēm leuitatē in gestibus vestitu:ꝛ apparatu detestanť
sicut ignē:abhominanť sicut pestē:videntes leuitatē christia
norū in vestitu ꝛ equitatu:ꝛ alijs quibuscūq3 deridēt eos:ꝛ ca
pras ꝛ simias vocant.hec ille.

¶ Quidā qbus hec sñia dura vr̄:dicūt ꝙ si hoc ē verū:totus
mūdus eēt ī statu dānationis:cū h̄ vbiq3 vsitet̄. Rñdeo ad h̄
cōcedo ꝙ multi vtriusq3 sexus ob hoc damnanť.ꝛ quid mirꝫ:
cū xp̄s dicat ꝙ pauci sunt electi:ꝛ ꝙ arcta est via que ducit ad
vitā ꝛ pauci ingrediunť p eā:ꝛ in psal.dr̄ oēs declinauerūt si/
mul inutiles facti sunt:nō est q faciat bonū:nō est vsq3 ad vnū
ꝛ teste apostolo totus mūdus positus est in maligno. Et quis
recte sapiēs audeat dicere ꝯriū cū pp has maledictiones iuxta
dictū O see.c.4.adulteriū ꝛ fornicatio ꝛ ois luxuria ac turpitu
do inundauerit: Quis inquā sani intellectus cōtradicet cum
effectus causam demonstret: vt.n.ait Plautus in truculento
nūc lenonū ꝛ scortoꝝ plus ē:ꝙ muscarū cū caleť. Effect⁹ inq̄
demōstrat cām.s.ꝙ pp has maledictas vanitates ꝛ ihonestas
portaturas:honestas:verecūdia ꝛ pudicitia a ꝑsonis vtriusq3
sexus exulant:fugate sunt:immo potius virtutes oēs perierūt.
Preterea h̄ argm̄ nil cōcludit qm̄ ꝓm Hiero.multitudo pec
cātiū nō ꝓstat errori patrociniū:ꝛ dn̄s exod.23.c.ait ne sequa
ris turbā in malū:quā sentētiā imitatus Pythagoras ait per
viā publicā ne ambules.i.ne multoꝝ seq̄ris errores ꝓ3 Hiero
in ep̄la rñsiua ꝯ Ruffinū in qua ponit simbola pythagorica

7 per Reuchlinum.2°.de arte cabalistica. Dicebat etiaz Pythagoras teste Ficino in primo libro epistolarũ suarũ. Populares vias declinato:ito per diuerticula. Et ideo ait Seneca in libro de vera vita. Pessimũ argumẽtũ ẽ turba: queramus quid optimũ sit: nõ quid vsitatissimũ. Et multũ bene ad ꝓposi tũ dicit Gerson in.2.par.in tractatu de simonia ꝙ valde multa (proh dolor) fiũt 7 facta sũt habẽtia speciẽ mali: sicut 7 alia vitia videmus regnare passim apud hoies: virtutes antẽ raro. Hec est n. argumẽtatio pessima: multitudo hoc facit: ergo est licitũ: quoniam oppositum consequentis frequenter 7 quasi semper stat cum antecedẽte. hec ille. vbi statim respondet ad aliud arg. ꝙ sibi obiciebat in illa materia. s. ꝙ nõ est probabile ꝙ tot annis tollerasset ecclesia. vt ibi per ipsum. Et quid mirũ est si pp tales ad inuentiones inhonestas multa scelera perpetrent 7 desiderent fieri a vidẽtibus illas: qñ vt ait Gerson in 3.par.in tractatu d exercitijs discretis deuotorum simpliciũ.c.3. homo cogitãs nimis de imaginibus 7 suis circũstãtijs: de pijs cogitationibus descẽdit ad turpes: 7 a spiritualibus ad carnales: prout in nõnullis deuotis personis in his incautis: cõpertum ẽ quãdoqz in ipsa imagine crucifixi ex nimia cõsideratione circa corporis dñici nuditatẽ eiusqz femoraliũ. Qui casus sicut mulierculis est valde possibilis: sic versa vice poterit iste casus 7 viris non esse impossibilis: si nimis figant eorũ cogitatus erga sanctarũ virginũ imagines corporeas: vt etiã experiẽtia nõnullos docuit: 7 ideo caueamus. hec ille. Si ergo circa imagines crucifixi 7 sanctarũ talia suscitant que tamen causa deuotionis ab ecclesia inducte sunt: quid obsecro pensanduz est fieri a mulieribus vidẽtibus brachettas 7 nates sic indecẽtes ostẽdi: quid inquã cogitant qñ coram ipsis: Juuenes de brachetis extrahũt nasitergia 7 pecuniaz. quasi desint manice diploidis vel vestium pro nascitergijs reponendis: vel burse 7 marsupia ꝓ pecunijs deferẽdis. Quid cogitãt inquã puelle nubiles vel maritate qñ vidẽt manus apodiare sup brachetas 7 alia agere corã ipsis que nec lenonibus cõueniũt: propter ꝙ vt ait Satyricus Omne i precipiti vitiũ stetit. Caueãt sibi igitur predicatores non mordẽtes sed palpãtes vitia. Caueãt 7 cõfessores absorbẽtes. nõ absoluẽtes de talibus.

¶ Rursum quidã quibus nõ placet hec sententia: dicũt ꝙ licet viri in caligis membri virilis formã accõmodã preseferant: tñ cõsuetudo ipsa testat̃ nõ esse mortiferũ: ⁊ aliquibus forte nec veniale: nã de his que nõ sunt ẜm se praua: nõ facile ferẽda est sentẽtia qr ꝙ vni videt̃ turpe aut impudicũ: alteri aut alibi nõ videt̃ turpe aut impudicũ. hec illi. Sed hec sũt valde debilia fundamẽta nã dicere ꝙ cõsuetudo oñdit nõ esse morta. ẜm se. Dico ꝙ in similibꝫ ad q̃ ex natura corrupta proni sunt homines vt est luxuria ⁊ ad ipsaꝫ ptinẽtia: immo ẽt in multis etiam horrendis nõ põt sumi argumentũ a consuetudine tã validũ quo ad cognoscẽdũ an sit morta. vel non qr mala consuetudo sic deprauat rõnẽ ꝙ nõ solũ vnus homo sed ẽt multi homines immo vna regio vel prouicia tota non cognoset ẽt in rebus satis euidentibus illud esse malũ hoc est de mẽte. S. Tho. pma 2e. q. 94. art. 4. vbi post cesarẽ in cõmẽtarijs dicit ꝙ oliꝫ apud Germanos latrociniũ nõ reputabat̃ illicitũ ⁊ tñ hoc est de se peccatũ ⁊ ibidẽ art. 6. dicit ꝙ ꝓpter malã cõsuetudinẽ vitium sodomie nõ reputabatur illicitũ vt dr̃ ad Roma. p°. Cõfirmo hoc nã Massagete ⁊ indi: teste herodoto: filij parẽtes senes occidũt ⁊ eorũ carnibus vescũtur: ⁊ Dariꝫ tẽptauit eos a tali abusiõe reuocare nec potuit. Narrat diodorus siculus morẽ eẽ ethiopũ vt rei capitis querẽde salutis gr̃a e patrio solo sine dedecore migrare nõ possint: Cũ ergo quidã capite dãnatus fuga salutẽ querere cogitasset: mater ipsuꝫ strãgulauit ne vniuersa familia ob id factũ infamia notaretur: que res apud alias gentes haberet̃ impia ⁊ crudelis ⁊ hoc ẜm diodoꝝ siculũ propter cõsuetudinẽ que nescit rebus etiã absurdis dissentire vide Bissarionem Car. grecũ in lib. 4. defensſorij Platonis. Item apud Getulos femine cum q̃buscunq; velint coeũt nec adultere vocantur. Omnes etiam medi canes dilgenter pascũt quibus morientes homines adhuc spirantes proiciunt. ⁊ apud gallos pueri publice olim nubebant: vide Eusebium in 6. de preparatione euãgelica. c. 8. Refert etiaꝫ Hieronymus contra Jouinia. ꝙ tibareni quos dilexerint senes: suspendunt in patibulis. hircani. volucribꝫ ⁊ canibus seminiuos proiciũt. Scite eos qui a defunctis amati sunt viuos infodiunt cũ ossibus mortuoꝝ. Bactri canibus ad hoc ipsum nutritis obiciũt

senes q cũ Alexandri prefectus nichanor emẽdare voluisset quasi amisit puinciã. Uides ergo in sepulchris ꝛ in cõnubijs ꝛ in omni ꝯseruatione q vnaqueqꝫ gens suo ritu ꝛ ꝓprietatibꝰ victitet: ꝛ hoc eã nature legeꝫ putare q didicit hec Hiero. Patet ergo suũ fundamẽtũ nullius esse momẽti. Et lꝫ ꝯsuetudo in multis excuset: nõ tñ qñ est cõtra bonos mores. c. q̃ cõtra 8. dist. ꝛ nota. in. c. fi. de cõsuetu. ideo dicit Juriscõsul. in. l. ex dãni infecti in princi. ff. de dã. infec. q honestus modus seruãdus est ꝛ non immoderata cuiusqꝫ luxuria sequenda est ad quã luxuriã valde excitat talis delatio brachetarũ q̃ ẽ inhonesta: ꝛ freqũeter ꝛ sepius dãs occasionẽ mulieribus cadẽdi in illicita desideria vt experientia docet. Excusantur tñ ſm summã ange. portãtes brachetas coram talibus q nõ habent prouocari ad lasciuiam sicut cũ iuuenes ludunt in diploide simul. Ex predictis colligitur non esse mirãdũ si male assuetis videãtur forte dura ista que scribimus ꝯtra istas vanitates qm̃ ꝛ de infallibili veritate dictũ est a quibusdaꝫ Joan. 6. c. durus est hic sermo. Et ex cõsuetudine venenũ ẽ ꝓ cibo vt dicit auerro. in. 3. phisico cui post galie. ꝛ auice. cõcordat cõcilia. differẽtia 22. ꝛ. 142. ꝛ i lib. de venenis ꝛ eoꝝ remedijs: sic hodie ꝑꝑ malam consuetudinem inhonesta adeo videnť honesta vt cõtra illa loqui videať absurdũ nimis ꝛ asperũ sicut videbať nationibus nũc nominatis. Cum tñ sancti doctores vbiqꝫ vanitates detestãtes ostendãt grauitatẽ peccati istiꝰ ꝛ quot dãnenť ꝛ quot innumera peccata mortalia inde orianť vt pꝫ ex predictorũ sanctorũ autoritatibus sparsim in presenti opusculo allegatis: vt merito Dauid egregius psaltes exclamauerit psal. 39. beatus qui non respexit in uanitates ꝛ insanias falsas.

¶ Secũdus casus principalis est quando certum est talem ornatum vel q vti tali ornatu est peccatum veniale quia tunc secũdũ summistas non est deneganda absolutio etiam si vellet perseuerare q: venialia nõ sunt de necessitate cõfessionis secundum Scot. in. 4°. dist. 9. ꝛ dist. 17. ꝛ alios theolo. Istud puto verum nisi mulieri immineret periculum cadẽdi in mortale nisi deinceps abstineat nam tũc mulier aduertens de periculo tenetur abstinere ab illo veniali: alias non potest absolui: ꝛ hoc quia exponẽdo se scienter periculo peccati morta.

peccaret morta. vt late dictū est art. precedēti in prima conclu
sione in .5. casu hoc est φ dicit. S. Bona. in. 4°. dist. 16. in. 2.
par. arti. vl. q. vl. volens φ quis tenetur penitere de peccato
veniali ratione periculi ad qđ ducit quādo aduertit periculū
idem sensit Alex. de Ales in. 4. par. q. 65. membro. 3. ar. 3.
.§. primo ⁊ in hoc casu tenetur confiteri de isto veniali ꝓm mē
tem Alex. de Ales ⁊ S. Bona. ⁊ sequūtur summiste in ma-
teria cōfessionū: Cōcordat ricar. in. 4. dist. 16. ar. vl. q. 1. vbi di
cit φ penitētia de venialibus non est necessaria ad salutē per
se sed per accidēs rōne periculi: qñ. s. perpēdit homo aliquam
affectionem deordinatam venialem tñ ita in ipsa intendit φ
probabiliter coniecturat φ nisi ipsam per penitētiam abiciat
trahat ipsum in peccatū mortale hec Ricar. Cōprobo hoc
ꝑ id qđ dicit post vmbertū ī expositione regule beati Augu
stini Archi. Flo. in. 2. par. ti. 9. c. 6. ⁊ fuit etiam doctrina Car-
di. Alex. in. c. si peccauerit in. 5. col. 2. q. prima post Cardina.
de turre cremata ibidē arti. 9. vbi omnes isti dicūt φ cum ve
nialia sit dispositio ad mortalia. Duplex est dispositio ad mor-
ta. quedā propinqua ⁊ quedā remota: Dispositio remota est
verbū ociosum leuitas risus aspectus vel auditus curiosus no
uitatū ⁊ huiusmodi. Dispō propinqua est vel ratione multitu-
dinis vt in illo qui assidue sine numero hec cōmittit: vel ratio-
ne magnitudinis vt sunt aliqua mendacia multū scādalizātia
⁊ alique detractiones ⁊ huiusmodi. Uel rōne cōnexionis cū
morta. sicut sunt colloquia impudica: ⁊ visus fixus circa mulie
rē ⁊ huiusmodi. Sicut ergo aliqs vidēs incedētē ꝑ viā credit φ
statim incurret periculū mortis: peccaret nisi eum retraheret
ita pōt aliqs peccare mortaliter nisi corrigat fratrē ð huiusmo
di venialibꝰ q̄ sunt dispō ꝓpinqua ad morta. vt ē petulātia de
qua loqt̄ Aug. in regula: tenemur ergo p̄ceptorie ad correctio-
nē fraternā de venialibꝰ interdū: nō inq̄tū venialia sed inq̄tū
ad morta. inducētia. hec illi. ⁊ Astē. lib. 2. tit. 67. ar. 4. ⁊ aliĳ. sū
miste cōcordāt in mā de correctione fraterna. Concludo ergo φ
mulier aduertēs de periculo non pōt absolui nisi desistat lꝫ si
pcm̄ veniale: qꝛ nil ꝓhibet ex veniali oriri morta. ꝓm. s. Tho
2. 2. q. 105. ār. 1. ad. 2^m. Et h̄ siue ipsa ꝑ se aduertat de pericu
lo siue qꝛ ab alio correctā ⁊ admonita vt pꝫ ex v̄bis archi. flo

Et q2 vnicuiq3 deus mādauit de ꝓximo suo eccle.c.17. Ideo qua ratione quādo aduertit de periculo suo tenet desistere a peccato veniali disponēte ad mortale dispositione ꝓpinqua: sic etiā si ex peccato suo veniali alius est in periculo cadēdi in morta.⁊ ipsa aduertat de periculo proximi: peccat mortaliter nō desistēdo: q2 facit cōtra caritatē exponendo proximū scienter periculo peccati morta. Et pro hoc est dictu3 Archi.Flo. in.2.par.tit.7.c.4.ꝙ retuli supra art°.precedēti in prima cōcl. in.4.casu vbi oino videas. Probat etiā hoc q2 loco ⁊ tempore ipsa teneret in isto casu ex precepto dei ad correctionē fraternam.ergo tenet desistere. Et q2 visus fixus in faciem mulieris est inductiuus ad mortale dispositione ꝓpinqua vt nūc dixi ꝫm Archi.Flo.⁊ probat eccle.9.c. Auerte faciē a muliere compta ⁊ ne circūspicias speciē alienā: propter speciē.n.alienam multi perierunt: ⁊ ꝫm Hiero.gladius igneus est species mulierū. Ideo sequitur ꝙ mulier cognoscēs homines faciem ipsius fixius contemplari propter pulchritudinē resultantem ex ad inuētionibus que habet in capite ⁊ circa collū: sequit dico ꝙ tenet abstinere sub pena peccati morta.a talibus ornamentis ⁊ hoc si aduertit de periculo proximi: ⁊ potest illa sine detrimēto sui status dimittere vt dicit Archi.Flo.in.2.par.ti. 7.c.4.⁊ retuli in art°.precedēti. Ideo cū magno periculo animarū suarū versant mulieres que cū balceis vel mitris ⁊ similibus ornāt capita sua.cū quibus alliciunt viros ad cōtemplādam speciositatē suam. Caueant ergo ⁊ diligenter aduertant cōfessores q2 esto ꝙ ista talia essent peccata venialia: tamē negari nō pōt ꝙ nō sint valde inducentia viros vidētes ad mortalia dispositione propinqua vtpote tanꝙ valde venustantia faciem mulieris ⁊ alliciētia oculos virorū ad intuendū: ⁊ ideo propter hec: est valde periculosu3 animabus mulierū talia deferre: illud enim dicit periculosum ꝙ de facili inducit alique3 ad pereundum ꝫm.S.Tho.de malo in.9.q.ar.2.ad.4m. Et ideo ipsi cōfessores non minus in hoc casu tenentur corrigere mulierē ꝫm preceptum correctionis fraterne ꝙ quilibet alius extraneus: immo plus ⁊ tanto plus tenetur quāto plus tenet deo reddere rationē de anima illius quā audit in confessione ⁊ ideo si mulier noluerit audire vocē cōfessoris admonētis ⁊

corrigentis illam ꝛ instruentis de periculo cui exponit viros ipsam vidẽtes: nõ põt illaꝫ absoluere qꝛ tunc peccat morta. vt ex iam dictis pꝫ. Et ista multo magis procedunt in muliere se fucante: cũ pessimũ locum obtineat fucatus inter oẽs ornatus mulierũ ꝭm docto. vt dictũ est art. precedẽ. Et loquor de fucatu qñ certũ est esse peccatũ veniale. sed periculosuꝫ de morta. Uel rõne inordinate affectionis ipsius mulieris ꝭm dictum Ricar: supra relatũ. Uel pp periculũ videntiũ ipsam ꝭm mentem Archi. Flo. supra relatã ꝛ declaratã: qꝛ de fucatu qñ est peccatum morta. dixi supra art. precedenti.

Quinimmo si p artificiosuꝫ capitis ornatũ .s. balceoꝝ vł mitrarum ꝛ huiusmodi superaddat᷑ pulchritudo sufficienter prouocatiua: ꝛ mulier sic in publico seu extra domũ incedit: credo ꝙ peccet morta. tãq̄ dãs causaꝫ efficaceꝫ ruine aliene: eo modo quo in talibus causa esse põt. Cõprobantur ista p dicta supra art. primo in. 4ª. cõclusione de componẽtibus artificiose capillos ꝛ in eisdẽ casibus credo cũ tali ornatu ipsam peccare mortaliter. In quibus dixi ibi ipsam peccare i cõpositione capillorũ. nec ob. ꝙ non aduertit quia debet aduertere: nõ ob. ꝙ ipsa non habet malã intentionem: qꝛ scãdalum põt dari preter intẽtũ. Non ob. ꝙ sic est cõsuetudo quia nõ est cõsuetudo sed abusio cũ inducat aĩas ad peccandũ: ꝛ inde multa facinora ppetrant᷑ iuxta nota. in. c. fi. de cõsuetu ꝛ sepius supra dictũ est. Maxime quia hodie mulieres ad nil aliud vt in pluribus student nisi vt nouas faciant adinuẽtiones: ꝛ iõ non dꝫ esse eis licitũ pretextu cõsuetudinis imo abusionis velle portare ꝛ facere ea que in laqueum animarũ vertũtur ꝛ scandalũ. Cõfirmãtur supra dicta ab idẽptitate rõnis: eadẽ. n. rõ prohibitionis videtur esse in artificiosa cõpositione capitis cum balceis que ẽ cum capillis: si ita cum balceis sicut ꝛ cũ capillis superaddat᷑ pulchritudo sufficienter prouocatiua. Iuxta illud Iuuena. in satyra. 6. Tanti est querendi cura decoris. Tot premit ordinibus: tot adhuc cõpagibus altum Edificat caput: Andromachen a fronte videbis. Post minor est: aliã credas. De illis aũt ornamentis que non põt sine detrimẽto sui status dimittere nil dico hic qꝛ tũc vr̃ excusari per dictũ archi. Flo. in. 2. parti. 7. c. 4. de quo supra art. primo in prima cõclusione in. 4. casu

Sed sufficit ꝙ ei displiceat vt pulchre dicit Gerson in.2.par. in tractatu de cognitione peccatoꝝ venialiū ⁊ mortaliū. quem refero supra arti. primo in.6. cōclu. sicut faciebat Hester.14.c. que orādo dicebat Uide dn̄e necessitatē meā: tu scis ꝙ abbominer signū glorie ⁊ superbie mee ꝙ ē sup caput meū. Sufficit ergo sibi in isto casu ꝙ ipsi displiceat ꝙ pp talia ornamenta vel propter pulchritudinē superadditā ex ornamētis que defert propter sui status condecentiam: alter ruat.

¶ Tertius casus principalis est qn̄ cōfessor nō pōt percipere vtrū sit mortale vel veniale: vel ex intētione mulieris quā confessor nescit intelligere vel illa exprimere: seu ex q̄litate ⁊ q̄titate ipsius ornatus. nā ꝺm summistas nō ē precipiēda snīa vt.s. deneget absolutionē: vel vt faciat illi cōsciētiā de mortali quia faciēdo postea cōtrariū: peccat morta. etiā si illud nō esset mortale q: omne ꝙ fit cōtra ꝯsciētiā edificat ad gehennā: ⁊ promptiora sunt iura ad absoluēdū q̄ ligandū. c. ponderet. 50. dist. Et melius est dn̄o reddere rōnē de nimia misericordia q̄ de nimia seueritate. 26. q. 7. c. alligāt. potius ergo videt̄ absoluēdum ⁊ diuino examini remittendū. Debēt tn̄ predicatores ⁊ cōfessores talia detestari ⁊ persuadere ad dimittēdū cum sint nimia ⁊ excessiua: vt cōmuniter accidit: nō tamē ita indistincte asserere esse mortalia. ita dicit Archi Flo. ⁊ qdā alij pᵒ ipsuꝫ. Quia ista dicta vident̄ mihi minus bene digesta. Ideo dico ꝙ si cōfessor inclinat in vnā partē potius q̄ in aliā cum aliquo tn̄ scrupulo ꝺ parte opposita: tūc dico ꝙ credēdo iste cōfessor ꝙ nō sit peccatū morta. pōt illā absoluere nisi tale factum esset dispositiuū ad mortale dispositione ꝓpinqua. ⁊ aduertit ꝺ periculo vt dictū ē paulo an̄ si vero credit eē morta. licet cū aliquo scrupulo de cōtrario: nō pōt absoluere. Qn̄ autē est in equilibri: ⁊ nō declinās plus ad vnā q̄ ad aliaꝫ partē: sed hinc inde hesitans: tūc dr̄ esse dubius: seu factū dicit̄ esse dubiū. vt dictū est supra art. primo ⁊ in istis terminis videntur loqui Summiste dicentes ꝙ si nescit clare percipere an sit mortale vel sit veniale ⁊c̄. Et tunc dico ꝙ hic sunt duo passus considerandi.

Primus ē qn̄ cōfessor nescit percipere intētionē mulieris vel q: nō intelligit suā intētionē vel q: ipsa nescit exprimere. Secūdus casus ē qn̄ nō intelligit pp quātitatē vel qualitatē ornatus. Quo ad primū qn̄ cōfessor nescit percipere intētioneꝫ vel

illa

illa nescit exprimere: dico q ipsa mulier ⁊ etiã cõfessor debent eligere partẽ tutiorẽ respectu preteriti qr in dubijs tutior pars est eligẽda vt infra latius dicã. Ad hoc ẽt dictũ. S. Bona. in 2°. dist. 24. in. 2. par. circa lite. vbi loquẽdo de cogitatione morosa dicit q si cõsciẽtia nõ aduertit se lesam cogitando morose rõne cõsensus vel cõtẽptus: dz securiorez partẽ eligere ⁊ cõfiteri pure: sic etiã dolere quasi peccauerit morta. hec ille. ⁊ dicit Gerson in. 2ª. par. in tractatu de cognitione peccatoꝝ morta. ⁊ venia. cõsideratione. 19. q cõtingit aliqñ q aliquis ignorat de aliqbus factis vtrũ faciat vel nõ: nec ẽt scit vtrũ peccet mortaliter aut nõ: ⁊ in tali casu põt cõfiteri sub cõditione dicendo. Ego dubito de tali facto: aut de modo facti: aut de intẽtione. Pro quãto ego peccaui: ego cõfiteor: qr in cõfessione nemo mentiri debet: nec affirmat hoc de quo est dubiũ: tamẽ bonuz est ⁊ securũ de talibus penitere ac si certus esset. hec ille. Sed respectu tẽporis futuri dico q nõ debet cõfessor permittere q ista mulier in futurum sic stet incerta de sua intentione: sed debet facere q ipsa rectificet suam intentionẽ ⁊ determinet illaz ad certum quid: pro hoc allego tex. nota. in rõne decidẽdi in l. pretor ait in prin. ff. de iniurijs vbi dicit tex. nota. qui actionez famosam intendit nõ debet vagari cum discrimine aliene estimationis sed designare certũ ⁊ specialiter dicere quã iniuriaz se passum cõtendit. Si ergo quis cõpellitur ad dicendũ certũ ne vagetur cũ periculo fame alterius. quãto magis debet intẽtio rectificari ne vagetur cũ periculo aie sue: ⁊ forte ẽt alioꝝ.

¶ Secundus casus est quando confessor non potest clare percipere an sit mortale vel veniale ⁊ hoc propter qualitatez vel quantitatem ornatus. Et hic dico q stante tali dubio: mulier non potest nec debet absolui nisi disponat de cetero abstinere: q multipliciter probo contra Summistas.

Primo quia si vbi certum est esse veniale sed dispositiuum ad mortale dispositione propinqua: non potest absolui nisi disponat desistere vt dictum est in casu precedenti: multo magis quando est dubium an sit mortale.

Secundo quia in dubijs tutior pars est eligenda. c. iuuenis de sponsa. ⁊ infra dicetur.

Tertio qr stãte dubio an tale quid sit mortale vel nõ tenetur.

amplius nõ facere:al's peccat mortaliter ꝺm. S. Bona. Ricar. ⁊ alios de quibus art. prece. in prima cõclu. in. 5. casu. Et pro hoc ẽ expressum dictũ Scot. in prol. primi senté. in. 2. q. in fi. vbi dicit ꝙ lꝫ in actibus humanis multa sint dubia vtruꝫ sint mortalia etiã suppositis oĩbus doctrinis doctoꝝ expositorum tñ nõ est dubia via salutis simpliciter: qꝛ a talibus periculosis dꝫ sibi hõ cauere ⁊ custodire se: ne hõ dũ se exponit periculo incidat in peccatũ: ꝙ si noluerit querere saluté sed nõ curãdo exponit se periculo: vbi forte de genere actus nõ est peccatuꝫ tñ peccabit mortaliter se tali periculo exponẽdo. hec Scot. ⁊ ita est in proposito nostro. Aduertẽdũ est tñ ad vnũ qꝛ aliqñ dubiũ versat̃ pp̃ qualitaté facti in se an sit mortale vel nõ: ⁊ dico ꝙ est omnino abstinẽdũ: sed si dubium esset nõ pp̃ qualitalaté facti in se sed pp̃ diuersitaté opinionũ: tũc si penités ex rationabili causa vellet adherere vni opinioni magis q̃ alteri: nõ esset denegãda absolutio sed sue cõscientie relinquẽdũ ꝺm Sũmã ange. ꝯfessio. 4°. §. 3. Uide oĩo tex. ⁊ glo. in. c. graue xj. q. 3. ⁊ idem sensit Ang. in ista materia de ornatu mulierum §. 4. ⁊ dictũ Ang. approbat̃ ab alijs Summistis in materia cõfessionũ: hoc tñ vltimũ esset declarãdũ per dicta Goffre. in quoli. 9. ⁊ Archi. Flo. in. 3. par. tit. 17. c. 20. ⁊ Ang. confessio. 4. §. fi. ⁊ ibi per quosdã alios. s. an cõfessor sit curatus an non: ꝙ aliter nõ tango pro nũc qꝛ nõ est ad propositũ nostrũ. Sed hoc solũ dico ꝙ nos in casu nostro loquimur qñ est dubiũ de ornatu propter qualitaté vel quãtitaté ornatus: ⁊ sic propter qualitaté facti in se ⁊ nõ pp̃ diuersitaté opinionũ. Ergo stante dubio pp̃ qualitaté vel quãtitaté ornatus: est omnino abstinẽdũ: ꝺm cõmu. opi. Sũmistarũ in materia cõfessionũ vt p Angeli: cõfessio. 4. §. 3. ꝙ tñ videt̃ esse cõtra cõmu. opi. Summistaruꝫ hic: ⁊ vt mihi videt̃ hoc dictum Sco. videt̃ valde conquassare dicta Summistarum in hoc passu.

¶ Nõ ob. ꝙ iura sunt promptiora ad soluẽdũ q̃ ligandũ qꝛ rñdeo primo ꝙ illud ẽ verũ nisi reus habeat p̃sumptioné ꝯ se qꝛ tũc potius ligat̃ ꝙ absoluit̃ iuxta dicta p glo. in. c. i. ex̃ vt ecclesiã. bñfi. que dicit ꝙ lꝫ actore nõ ꝓbãte reus debeat absolui tñ illud nõ ẽ verũ qñ hꝫ presumptioné ꝯ se: ⁊ dicit nota. Abb. in. c. literas de presumptio. ꝙ statur potius dicto testis sine iuramento

ramento qñ habet presumptioné pro se: q̄ dicto eiusdé cū iuramento vbi non habet presumptioné pro se. Stante aūt dubio de qualitate vel quātitate ornatus: mulier hꝫ presumptionem cōtra se. tū q: ornatus mulierū: cōmuniter est nimis excessiuus vt dicit Archi. Flo. ⁊ quidā aliȷ̄: tū etiā q: ornatus mulierū est periculosus ſm Sūmā Ang. ⁊ est refrenādus ſm oēs doctores tū ⁊. 3°. q: est de sui natura prouocatiuus ſm. S. Tho. ⁊ ideo hꝫ presumptionem contra se arg. c. nec solo. 32. q. 5. Vel secūdo rñdeo ꝙ in foro cōtētioso procedūt allegata in ꝯtrariū sed in foro cōsciētie iura attēdūt id qđ est vtilius anime: ⁊ ideo qñ est vtilius aie: facilius nō dico ligāt sed reputāt ipsam ligatam vt in casu nostro: q̄ denuntient absolutam seu absoluāt. d. c. iuuenis ⁊ statim dicam.

¶ Nō ob. ꝙ meliꝰ ē reddere rōnē deo đ nimia misericordia q̄ nimia austeritate vel iustitia. q: rñdeo ꝙ si ē dubiū principaliter an sit ab aliquo facto abstinēdū vel nō: tutior pars est eligenda ⁊ abstinēdū est vt supradixi ⁊ ita est in casu nostro. Si vero est dubiū nō principaliter super peccato sed vtrū teneat quis ad aliquid faciēdū vel dandū vel penā subeūdā: tunc melius est reddere rōnē de misericordia. c. fi. de transact. ⁊ Bar. in. l. omnes populi de iusti. ⁊ iu. ⁊ ita dicit Sum. ange. ꝯfessio. 4ª. §. 3. ⁊ sequunt ibi aliȷ̄ summiste q: ergo in casu nostro agit solū de peccato ⁊ an sit abstinēdū: ideo tutior pars est eligēda ergo confessor non debet illā absoluere. Vel. 2°. rñdeo ꝙ illa pars est magis misericors ⁊ pia que magis fauet anime vt de se pꝫ: iuxta etiā nota. per Bal. ⁊ Bar. in. l. prima. C. de sacro san. eccle. ⁊ roma. in repe. autē. Similiter. C. ad. l. falci. est aūt maior fauor anime ꝙ in dubio fiat interpretatio in delictuꝫ: ita per multa cōcludit Feli. in. c. cum dilecti de accusa. ideo ait singu. Pet. de anch. cōsil. 179. incip. prima facie ⁊c̄. ꝙ si quis in testamēto cōfessus est se vsurariū: ꝙ ista cōfessio refert ad totuꝫ tēpus vite preterite cū agat de salute animarū: ideo illa regula ꝙ i obscuris ⁊ dubiȷ̄s fiat mitior interpretatio cessat in foro anime: ⁊ hoc dictū pro valde nota. sequit Feli. in. c. dudum in. 5. col. de presumptio. ⁊ in. c. auditis in antepenul. col. de prescript. Ideo dicit Feli. in. c. ad audiētiā de homici. ꝙ si cōfessio facta per moriētē potest importare magnū ⁊ paruū delictum: fit interpretatio de magno in fauorem anime: allegat Pet. de

Ancha.in consi.preallegato. Facit notabile dictum Jo.de Ana.in.c.cõsulit in fi.de vsu.vbi dicit q si aliquid speratur vel datur rõne mutui ⁊ alterius facti simul ⁊ sic cõcurrũt due cau se licita ⁊ illicita Bal.dubitat an censeat vsura:tñ tutius est te nere in dubio q sit vsura fauore anime.hec ex illo. Et sic patet q fauor anime est q in dubijs fiat durior interpretatio dum/ modo sit tutior: ⁊ hoc est q dicicit glo.in.c.primo de scrutinio que ait q hoc est generale q vbi periculum anime vertitur presumit in deteriorẽ partẽ sed licet videatur deterior:tamen melior ⁊ tutior est:⁊ Abb.in.d.c.iuuenis de sponsa.dicit q in cõcernẽtibus periculum anime debemus in dubijs semper te nere q certius est ⁊ q sine periculo anime explicari põt.vñ in istis illa pars est mitior que est tutior.hec ille.⁊ idem latius fir mat Abb.in.c.ad audiẽtiã de homici.vbi dicit q in foro peni tentie semper tutior pars est eligenda licet videat durior qr in ea nullum subest periculũ:⁊ idez dicit vbicũqz dubitatur de delicto aliquo qr bonarũ mẽtiũ est culpã timere vbi culpa nõ est. Idez dicit Abb.ibi vbi agit in foro quasi penitẽtiali puta quia non agitur proprie ad penam sed vt abstineat ab altaris ministerio vel a contractu matrimonij vel ab alio actu exer/ cendo in quo exercẽdo subesset peccatũ tũc.n.debemus inter pretari in partem securiorem licet illa sit durior.hec ille.

¶ Cõfirmo ista p ea que dicit.S.Tho.2ª.2ᵉ.q.60.ar.4.ad vl.argᵐ.vbi dicit q facta nostra ⁊ alterius debemus in deteriꝰ interpretari qñ debemus adhibere remediũ nostris vel alie nis malis quia hoc fit per quãdã suppositionez:cũ ergo in ca/ su nostro factũ sit dubiũ ⁊ ad cõfessorẽ spectet adhibere reme/ dium ideo in deterius debet interpretari qr prouidẽdo maio ri malo:prouidet ⁊ minori. Quod si dicas ad Cõfessorem spe ctat diffinire de rebus.i.de peccatis ⁊ iõ debet iterpretari vnũ qdqz sicut est fm.S.Tho.ibi ⁊ per cõseqnẽs non debet inter pretari in deterius respondeo dupliciter.primo q ppter peri/ culum anime capitur id qd est securius ⁊ si videat durius vt nunc est probatum.

¶ Vel aliter rñdeo omittendo multa que dici possent ⁊ dico q cõfessor qui videt rẽ esse dubiã ⁊ iudicat de re dubia id qd de ipsa tãq dubia est iudicandũ nõ discordat a veritate immo cõcordat cum veritate determinãdo illã dubiã prout est. Qñ

ergo factū ē dubiū ⁊ cōfessor determinat qd agēdū sit de ipso tāq̄ dubio determinat factum prout est.
Sed ita est q̄ qñ factū est dubiū teneris durante dubio abstinere alias peccas mortaliter exponendo te scienter periculo peccati mortalis. vt sepius dictum est: ergo confessor non potest te absoluere si nolis desistere a tali periculo ⁊ nolendo te absoluere iudicat de facto dubio tanquā dubio a quo teneris abstinere ideo cum nolis ipse non vult nec potest te absoluere: Et ideo quando factuȝ est dubium: non debet dicere confessor q̄ nolit absoluere quia est peccatū mortale nā malefacit sic dicēdo. sed debet dicere nolo te absoluere quia cum sit dubiū an sit morta. teneris durāte hoc dubio abstinere: alias peccas mortaliter exponendo te tali p̄riculo. Similiter qñ dixi in casu precedenti q̄ si est peccatum venia. dispositiuum ad mortale dispositione propinqua q̄ non debet absolui.
Confessor non debet dicere q̄ ille ornatus sit peccctū morta. q̄r mentiretur: sed debet dicere: nolo te absoluere q̄r cū intendas perseuerare: exponis te periculo peccandi mortaliter: ad quod periculū perseuerantia ipsius ornatus inducit: ⁊ ideo teneris abstinere: ⁊ ista puto bene notanda. Et per hec suspicor q̄ multi cōfessores damnentur: sepius dicētes: melius esse peccare in misericordia q̄ iniustitia ⁊ non intelligunt q̄ in dubijs illa est maior misericordia ⁊ maior fauor anime quando capitur pars tutior licet sit durior: vt est de mente omnium canonistarum. Et facere contrarium non est misericordia sed potius crudelitas: dum se exponit ⁊ alios ad periculum peccati mortalis non eligendo partem tutiorem: ideo ad predicta bene aperiant oculos confessores.
Concludo ergo saluo meliori iudicio q̄ non credo q̄ aliquo modo possit absolui vir vel mulier si non vult abstinere quando factum est dubium in se: vel etiam illa nescit exprimere intentionem suam: vel quia confessor nescit illaȝ intelligere: ⁊ in hoc credo salua reuerentia defecisse Summistas.
¶ Contra quos etiam illud pōt adduci id quod ipsi Summiste omnes dicūt in materia confessionū dū volūt q̄ cōfessio facta cōfessori dormiēti vel nō intelligēti est reiterāda vt ibi p̄ ipsos: quō ḡ volūt hic ipsi q̄ possit absoluere mulierē qñ non

intelligit intẽtionẽ ipsius: ⁊ ideo nõ credo ꝙ possit absoluere qñ nõ intelligit intẽtionẽ ipsius nisi capiat tutiorẽ partẽ: ⁊ per viã suppositionis (vt dictũ est) impendat absolutionem.

¶ Et si iterũ dicaẜ intẽtio dubia ẽ in melius interpretãda: sed qñ mulier nescit exprimere suã intentionem: est dubiũ de sua intẽtione: ergo est in melius interpretãda ẜm. S. Tho. vbi supra quia iudicare de corde vel intentione est iudicare de ꝑsonis. Ad hoc respondeo qñ video te aliquid facere ⁊ nescio qua intentione hoc facias. s. bona vel mala: debeo interpretari ꝙ facias cũ bona intẽtione ⁊ ita procedit dictũ. S. Tho. sed qñ scio ꝙ id qđ facis: facis cũ intentione dubia: tũc in foro anime volẽdo determinare an id deinceps debeas agere: debeo capere partem tutiorem pro anima tua: tutior autẽ pars est ꝙ stãte dubio non facias illud quia hoc est in melius interpretari ⁊ si durius videatur vt ex predictis patet. ¶ Si iterũ dicas ꝙ mulier non habet dubiã intẽtionẽ licet nesciat illã exprimere. Rñdeo cũ cõfessor nõ possit iudicare de intẽtione cõfitẽtis nisi quatenus percipit ex verbis confitẽtis: iuxta illud Jurista le. s. ꝙ propositum in mente retentum nil operatur: ideo cum confessor sit dubius ex eo q: non intelligit mentẽ ipsius: ideo debet eligere ꝙ tutius est.

¶ Ultimo pro cõplemento istius articuli. Nota ꝙ faciẽtes vestes que non possunt portari sine peccato mortali vt q: clarũ est esse mortale peccãt mortaliter quia cooperãtur in crimine. 2. q. i. c. notũ ita dicit archi. Flo. in. 2. par. tit. primo. c. 23. ⁊ tales artes nõ sunt dicende artes ⁊ ideo extirpande ẜm. S. Tho. 2. 2. q. 169. art. 2. in fi. nam artes in tantuȝ dicende sunt artes: inquantum de necessariꝭs vite subueniunt: sed vbi superflua prestant: non sunt dicende artes vt plene per Alex. de Ales in. 2. par. q. 151. in vltimo mẽbro. ⁊ ideo Licurgus artes inutiles ⁊ superuacaneas ex vrbe deiecit. Et apud Getulos femine ipsoꝝ vniuersos aspernantur odores: nec tintis vestibus induunẜ ẜm Eusebiũ in. 6. de prepara euange. Et vt dicit frater Ricardus ordinis predicatoꝝ in lib. de moribus ⁊ nequitia Turcoꝝ: femine Turcoꝝ simplicissimo modo vtũtur in vestitu sine nota alicuius curiositatis vel superfluitatis. Jsta cõclusionẽ sequunẜ oẽs Summiste: ⁊ melius omnibus

cõprobat. S. Bernardi. de religio. christia. sermo. 46. q2 cuꝫ dent cãm damni spũalis: ideo peccãt: ꝛ tenent ad restitutionẽ eo modo quo fieri in talibus põt ꝭm Scot. in. 4. dist. 15. q. 2. vnde facientes vẽdẽtes: vel quõlibet alienãtes dant causam efficacem ꝭm ipsum ibi.

¶ Item peccãt mortaliter patres ꝛ matres vel fratres qui il-las gubernãt patre defuncto quia ad istos spectat illas corri-gere ꝛ quia cooperãtur in crimine emẽdo sibi talia. vel permit-tendo talia portare. Idẽ dico de maritis quia debent vxores corrigere. Et ideo isti tales. s. patres ꝛ matres mariti ꝛ alij ad quos spectat prohibere: dicũtur scãdalizare indirecte: naꝫ ꝭm Gerson in. 2. par. in tractatu de paruulis ad Christum trahen-dis in. 2. cõsideratione. Ille scandalizat indirecte dũ non pro-hibet scandalũ qñ sua autoritate vel officio posset ꝛ deberet sicut negligentia naute submergit nauem. Aut si quis volens prohibere scandala impeditur seu contumelijs apertis seu de-tractionibus occultis seu damnis ꝛ alijs diaboli mille machi-namentis. ꝛ est peccatum mortale ꝭm ipsum ibi.

¶ Item mortaliter peccãt mulieres adiutrices vt sunt ille q̃ ornãt vel fucãt alias vel docent illas se fucare aut vanitates re-probas inuenire vel inmitari sicut sorores: propique: socie: vel vicine ꝛ similes quia cooperantur: nam ex quo clarum est ꝙ principales peccant mortaliter peccabunt ꝛ cooperantes.

¶ Itẽ peccãt mortaliter associãtes illas ad spectacula ꝛ lasci-uias ꝛ festa qñ alias ille femine vane non irent sine talibus as-sociantibus ꝓpter qõ ꝛ multa peccata mortalia faciũt ꝛ mul-tas animas Christo furantur. De omnibus istis furtis spiritu-alibus associantes tenẽtur: nã ꝭm Theolo. in. 4. dist. 15. ꝛ Ca-noni. in. c. sicut dignũ de homic. ꝛ legistas in. l. is qui opẽ. ff. de furtis qui prestat opẽ furi tenetur de furto ꝛ obligatur ad re-stituendum q̃to magis dicendũ in furto spirituali ꝙ in cõsciẽ-tia associantes teneantur quando alias ille non irent.

¶ Non ob. si dicatur ꝙ nõ associant illas cum illa intentone quia respondeo post q̃ cognoscunt ꝙ si nõ associarẽt illas nec ipse illuc pergerent nec tantoꝝ maloꝝ̃ causa fierent: associan-tes illas dant causam efficacem tantis malis. Ista omnia sunt de mente. S. Bernardini vbi supra. Que omnia intelligo

qñ cõstat opus ipsum eẽ mortale vt q: scãdalosum vel qd simi le ꝑm dicta ĩ ꝑcedẽtibꝰ:secꝰ qñ eẽt morta.solũ pp malã intẽtio nẽ:q: tũc excusanẽ cũ intẽtio alteriꝰ alteri nota eẽ nõ possit.nisi forte reuelasset ei suã intentionez q: tunc peccaret mortaliter.

¶ Idem dico per predicta ꝙ nõ solũ artifices ⁊ magistri prin cipales sed etiã famuli seu:vt ita dixeriz:garzones faciẽtes seu coadiuuantes ad talia nõ excusantur a mortali tanꝙ cooperã tes in crimine vt probatur ex dictis per docto.⁊ summistas in materia restitutionum dũ dicunt ꝙ seruitores deputati ad solã actualem seu manualem traditionem vsurarũ peccant mortali ter licet sint solum executores.

¶ Ex hoc respõdeo ad excusationẽ quã multi vel mulie pos sent adducere dicendo ꝙ sunt sue ancille vel famuli sui ⁊ ideo associant eas:nam dico ꝙ ista non excusant a peccato mortali quia sicut si associares dominum tuum ad adulterandum pec cares mortaliter vel si associares dominum tuum ad occiden dum alium vel furandum:tu non esses excusatus scienter asso ciando:sic nec in casu isto.

¶ Quando autem est dubium inter docto.an ornatus sit pec catum mortale:tunc obedientia excusat vt dicam arti.sequenti quando autem esset dubiũ propter qualitatẽ vel quãtitatẽ or natus tũc iste excusaretur non aduertendo de periculo.

¶ Subdo hic vnũ de mente beati Joann.de capistrano in dubijs suis nam dicit ipse.Pone ꝙ mulier portat ea pro qui bus non potest absolui:si vir non vult ⁊ exhortatur eam ꝙ illas dimittat: ⁊ ipsa non vult:vel pater ipsius viri prohibet eam vtrum ipse vir possit absolui: Rñdeo si pater eius nullo modo vult cõsentire ⁊ prohibet:potest ipse vir libere absolui non aũt si vxor solum repugnat:aut ꝙ ipse vir non timeat pa trem aut ꝙ sit liber a potestate patris:quia vir debet habere potestatẽ super vxorẽ suã.hec ille ⁊ bene iudicio meo.

Articulus Tertius De preciositate vestiuz ꝛ ornamentorũ.

Q Uo ad preciositatem vestium ꝛ aliorũ ornamentorũ pono sequentes conclusiones.

¶ Prima conclusio vti vestibus preciosis relatiue loquendo semper est peccatum ꝑm S. Tho. quodli.9.q.14. vbi dicit ꝙ licitũ est ꝑm modum proprie ꝑsone ꝙ quis preciosis vestibus vtatur: peccatũ est autem si proprium modum excedat. Et quia preciosum dicitur relatiue sicut ꝛ magnũ: cum id qđ vni est preciosum: alteri preciosum nõ sit: preciositas vestium attenditur ꝑ excessum proprij modi: ꝛ ꝑm hoc semper est peccatum preciosis vestibus vti. hec ille. Subdo quedaz nõ vulgaria ꝑm iuristas nam de iure nõ licet viris portare pannos de auro vel de auro frigiatos licet de consuetudine non seruet ꝑm Bar. in. l. 2. C. de vesti. olebo. ꝛ aura. lib. xi. Itẽ de iure nõ licet portare vestes de scarlato ꝛ imponit pena capitis vt dicit Bar. in. l. 3. eo. tit. ꝛ in. l. q̃uis. ff. de au. ꝛ ar. lega. licet ↄsuetudo nõ ꝑuet ꝑm Bar. ibi. Ideo dicit pulchre hosti. in. c. antiqua de priuile. ꝙ panni rubei ꝛ frena ꝛ calcaria de aurata ꝛ similia ornamenta sunt insignia pape ꝛ sui legati cũ proficiscit vltra mare. Ex q̊ infert ꝙ ẽt cardinales nõ p̄nt de iure cõmuni vti huiusmodi coloribꝰ ꝛ ornamẽtis. Cõsuetudo tñ hz oppm ꝛ forte excusant ex q̊ papa videt ꝛ non reprobat: qꝛ ista sunt de iure positiuo. Ex p̄dictis ẽt colligit ꝙ nõ tãtũ clericis immo nec laicis licitũ ẽ deferre talia deaurata nec ꝓ sua ꝑsona nec pro equis suis qꝛ ista sunt ornamenta principis qbus priuati vti nõ debẽt sub pena capitis. d. l. ij. De mulieribus autẽ nõ ẽ dubiũ ꝙ p̄nt vti predictis sine pena p̄dicta: ꝙ qdã putãt verũ i matronis ꝛ nobilibus: nõ in oibus. Quidã h̄nt ex priuilegio vt milites ꝛ doctores. hec non prosequor multũ: quia quasi in pertinentia ad intentum nostrum.

¶ Secũda cõclusio mulier portando vestes pretiosas ꝛ pulchras sine mala intẽtione: itẽ ꝑm cõsuetudinẽ patrie. Itẽ ꝛ tertio ꝑm suã conditionẽ nõ peccat ꝑm. S. Tho. prime ad Thimo. c. 2. i. 2ª. lectione: nã Jacob fecit Joseph tunicã polymitã gene. 37. c. Ita faciebant Hester. Sancta Cecilia ꝛ Sancta Helisabeth filia regis Hũgarie tertij ordinis nostri ꝙ immo

dicit. S. Tho. super Isa. c. 3. in fi. q̄ si mulieres portant ornamenta decentia ſm statū & dignitatē suam vt moderate se habeant in factis suis ſm cōsuetudinē patrie: erit actus virtutis modestie que ponit modū in incessu: statu: habitu: & in omnibus motibus exterioribus. & poterit esse meritorius si sit cum gratia: similiter si faciat vt placeat decēter viro suo quē accipere debet: & vt vir suus ab alijs mulieribus retrahatur. hec ille. & ideo Jo. An. & Hostien. in Rubri. ne cleri. vel mona. non reprobant honestū: preciosum: & placitū ornatū mulierū sine pictura: si ideo se ornant vt magis placeāt viris suis. Immo dicit. S. Tho. 2. 2. q. 169. ar. 2. ad vlt. arg. potest aliquid addere vltra cōdecētiā vt placeat viro suo. Dicit tñ pulchre Chrisosto. super Joannē ome. 60. super illud facta sunt encēnia. Si studēdū est vt viro placeas: anima ornāda est nō corpus corrumpendū. neq3. n. aurū adeo amabilē ac desiderabilē vxorez reddet vt modestia & caritas & animus vitā exponēdi pro marito: hec virū capiunt: ille ornatus obstat ei: pecunias exponit & sumptum & sollicitudinez prebet. Si ergo viro placere vis: ornato animam pudicitia: pietate: rei familiaris cura. hec ille. Intentio ergo vt ad propositum redeam. est consideranda cur talia ornamenta portent.

¶ Secūdo mos patrie est attendendus: intellige si est honestus: alias nō excusat vt sepius dictū est. ideo dicit Augu. in c. quisq3. 41. dist. metas honorꝫ esse attendēdas. Et Diogenes cū videret rodios adolescētes bene indutos risit dicēs: superbie prorsus indicia sunt hec: rursum cū lacedemonios econtra vestitos videret: ait Altera species superbie est ista.

¶ Tertio cōditio persone deferētis pretiosa est ꝯsiderāda q2 q̄ vni ē pretiosum: nō est alteri: vt nūc dixi: ideo dicit glo. in. l. sed si susceperit. §. primo. ff. de iudi. q̄ Comitissa Matilda ait Do tali ecclesie illud modicū terre: que terra extēdebatur in 30. miliaria: sed erat modica respectu dātis ſm glo. ibi: & Seneca lib. 2. de beneficijs refert Alexandrū Magnū pauperi petēti aliquid ab eo: donasse vrbē: & cū pauper diceret nō sibi cōuenire tantū donū: respondit Alexāder: nō cōsidero quid tibi accipere: sed quid mihi dare conueniat. vide tex. & glo. & Abb. in. c. & si questiones de simo.

¶ Tertia Conclusio qñ in ornatu est superfluitas notabiliter excessiua: est peccatũ morta. prodigalitatis ita dicit. S. Bernardinus de religio. christiana sermo. 44. et confirmat Archi. Flo. Summa ange. et oẽs Sũmiste in hac materia: ad hoc dictum Tullij in. 2°. de officijs vbi dicit q temere dilapidare bona sua: flagitiosum est: vide etiã Abb. in. c. pe. de cõsuetu. hec cõclusio videt etiã esse de mente. S. Tho. 2. 2. q. 119. ar. vlt. nã querendo q sit grauius peccatũ auaritia vel prodigalitas: ostẽdit prodigalitatẽ sm se esse posse peccatum morta. semoto etiã omni malo fine: nã si superflue cõsumeret pp aliquẽ malũ finẽ: eẽnt ibi multa peccata simul sm. S. Tho. ibi ad. 2m. arg. lz quidã sentiãt cõtrariũ. et minus bene iudicio meo. Est enim hoc vitiũ contra volũtatẽ dei qm dissipat bona sibi a deo data vt pz in parabola de villico diffamato Luce. 16 c. et Cypria. in lib. de habitu virginũ dicit temptatio est patrimoniũ grãde nisi ad vsus bonos cẽsus operat: vt pr̃imonio suo vnusquisqz locupletior magis redimere debeat q̃ augere delicta. Peccat et in proximũ sm. S. Tho. ibi cõsumẽdo bona ex quibus alijs prouidere deberet: puta familie sue: nã sepe vxor et filij fame cruciantur: filie non inueniunt maritos pro inopia dotis. Peccat et i pauperes q2 defraudant elemosinis et victu necessario: et multorũ alimenta cõsummit vt est bonus tex. in. c. sicut hi. 47. dist. Ista. n. bona superflua sunt pauperum quo ad vsum Ricar. in. 4. dist. 15. ar. 2. q. 2. et dicit Grego. in pastorali. c. 45. cũ quelibet necessaria indigentibus largimur: sua illis reddimus: nõ nr̃a ministramus. hec ille. Et Chrisosto. lib. 80. omeliarũ in ome. 34. dicit non ad hoc accepisti vt in delicias absumeres. sed vt i elemosinã eroges: nũquid. n. tua possides: res pauperum tibi credite sunt siue ex laboribus iustis: siue ex hereditate paterna possideas. hec ille. vbi et alia pulchra dicit. Et vide omnino tex. Augu. ad Macedonium qui ponitur in. c. quid dicam. 14. q. 3. cuius verba propter breuitatem nõ refero: et sic patet q quando est notabilis excessus q tunc vitium prodigalitatis est contra caritatez qua nunquã desunt nec deerunt pauperes Matthei. 25. c. pauperes vobiscũ semper habebitis: et deutero. 15. non deerunt pauperes in terra habitationis tue: vide ad ista dictum Augu. psal. 147. quem

infra in secūdo Speculo referā. Peccat etiā in se ipsum nam cū crudelis sit ꝫm iura qui non curat famā suā.c.nō sunt audiē di.xj.q.3.immo iuxta dictum Sapiētis sit maledictus:iste facit se tenere stultū:nā furiosus ⁊ prodigus equiperant.l.si cui lege de testa.tutel.⁊ Bal.in.l.2.C.de cura.furio.⁊ doct.in.l.is cui bonis.ff.de verb.ob.⁊ Andreas Siculus:Feli.⁊ Decius.in.c.pastoralis.de iudi.vbi oēs cōcludunt ꝙ prodigus ⁊ furiosus equiperantur:⁊ ideo curator datur prodigo.vide ad cōprobationē istius cōclusionis.s.ꝙ sit peccatum mortale que infra dicām in.5:conclusione.

¶ Quātus aūt sit ille excessus quo ad superfluitatē vel prodigalitatem qui faciat ornatū esse peccatū morta. Archi.Flo. dicit se nescire dare regulā generalem:nec de facili posse dari:⁊ ideo prudentie ⁊ arbitrio boni viri relinquendum. Sanctus autem Bernardinus de religio. Christiana sermo.44. posuit doctrinam mirabilem a Summistis approbatā:dicēs: ꝙ pleriqꝫ in talibus allegant consuetudinem patriarū:nescientes distinguere inter consuetudinē ⁊ abvsum. Et ideo qui nolunt errare:ponant quasi tria specula ante oculos mentis.

¶ Primum Speculum demonstrat preteritum. Considerandum est an talis ornatus sit de illicite acquisitis de sanguine pauperum per malos contractus:furta : rapinas ⁊ similia: nam talis ornatus est illicitus de quo Jere.c.2.in alis tuis inuentus est sanguis animarum pauperum:hec est vestis coccinea qua illusus est Christus. Et si dispensaret episcopus sup istis tanꝙ incertis ⁊ faceret hoc solum ad superfluitatē ⁊ statū solum:esset in statu damnationis dispensans ⁊ dispensatus ꝫm Summam Ange.⁊ bene quia quando non adest iusta causa dispensandi non est dispensatio sed dissipatio ꝫm Ricardū in 4°.dist.38.ar.9.q.1.⁊ dicit glo.sing.in.c.non est de voto ꝙ dispensatus a papa sine causa:non est securus quo ad deum:de quo vide Feli.i.c.que in ecclesiaꝝ in.8.col.de constitutio.⁊ in c.si quando in.2.col.⁊ in.c.constitutus in.8.col.de rescriptis. Subdit Summa Ange.ꝙ potest dispēsari ꝙ de incertis viuant ꝫm eorum conditionem.quia consuetus cibis vel vestibus delicatis non posset sic grossis vti sicut assuetus ad talia: ⁊ ideo opꝫ vt multū tēperate faciāt.Cōfirmo ista ꝑ dictuꝫ Ricar.in

car.in

car.in.4.dist.15.ar.5.q.4.vbi dicit q de alieno qs nõ põt viue re ſm cõditionẽ suã seu cũ honore & decentia status sui: & dicit Gerson in.2.par.in trac. de regulis mora.c.de auaritia q ne/ mini de bonis alterius ipso inuito lz ducere statuz vltra parcã nessitatez suo♃:maxime vbi posset laborare: aut ẽt in casu mẽ/ dicare:pp hoc oium bono♃ cessionez pro finali remedio iura cõstituũt.hec ille. Et ideo circa ista aduertãt bene ad vnũ vxo res istorum talium:ne dum volunt ire ornate ſm malã condi tionẽ suã:perdãt seu ↄsumãt dotẽ suã:nã cũ ſm iura victus ap pellatione veniat & vestitus:ideo sicut vxor raptoris vel vsu/ rarij nõ põt viuere de impie acquisitis nisi cũ quadã distinctio ne & in quibusdã casibus:& tunc in illis casibus in quibus sibi permittit de talibus viuere:dz viuere cum parcitate & dolore iuxta nota.per Card. in cle.pma in prin.in.8.q.de vsu.& Pe. de palu.in.4°.dist.15.& alios summistas in materia restitutio num dũ tractant de raptore & sua vxore & filijs eius:sic erit di cendum in vestibus q cuz parcitate & dolore induant: & pro ponere satisfacere cum poterũt ſm ea que de vxore raptoris vel vsurarij a docto.determinantur & ad ibi dicta per eos me remitto. Et ideo ad hoc aduertãt:vxores talium ne forte mor tuo marito tota dos sit subiecta restitutioni: & quo ad ista bene aduertant confessores.

¶ Secũdũ speculũ ſm. S. Bernardi.oñdit tps presens.i.si talia pretiosa vel curiosa cõueniant statui psone que vtit illis. nã sicut dicit prima ad corin.15.c.stella differt a stella in cla ritate.sic vni cõuenit q nõ alteri. Ideo considera si talis orna tus cõuenit cõditioni tue & nõ excedit cõmunitatẽ bonorũ in/ ter quos viuis;tũc faciendo vt faciũt cõmuniter boni pares ti/ bi in cõditione:talis preciositas:superfluitas vel curiositas nõ est iudicanda excessiua:notãter dico bono♃:qr nõ debet attẽ di cõsuetudo malorũ:ideo dicit tex.in.c.quisquis.41.dist.cõsi derandas esse metas bono♃. Si g vis agnoscere an excedas in preciositate ↄsidera cõitatẽ bono♃ inter quos viuis qui sunt equalis dignitatis nobilitatis & eque diuites: Dixi ẽt cõmuni tatẽ bono♃ nõ aliquorũ. Et sic vtẽdo preciosis ſm eorũ cõsue tudinem in multiplicitate vel curiositate:non erit iudicandus excessus.hec ex Angelica.

¶ In quibusdam tamen casibus licet viuas s*m* conditionem bonorum & de bonis licite acquisitis: peccas mortaliter.

¶ Primus casus est s*m* Angelicā. q*n* cōtingeret casus extreme necessitatis arg°. c. sicut bj. 47. dist. quia tunc non licebit tibi vti multiplicitate vel curiositate vestium s*m* cōditionē tuā. Ideo inexcusabiles videntur multi habētes tot mutatoria: vasa argentea: annulos: gemmas monilia & tapetia: quando vident pauperes nudos frigore vel fame quasi expirātes maxime q*n* est penuria vniuersalis. & ideo ob hoc multi damnant: & ideo dicit Gerson in. 2ª. par. in tractatu de regulis morali. in. c. de auaritia q*p* scienter dimittere superflua sua notabiliter cōsumi p*er* putrefationem aut alias potius q*uam* in vsu pios ipsa largiat*ur* vix a culpa mortali aut nunq*uam* excusari potest. hec ille & hoc dictum est bene ponderandum.

¶ Secūdus casus est quādo tu es diues vltra condecentiā status tui & alter est in magna necessitate respectu ad cōdecētiā status sui nā tu diues vltra condecentiā teneris dare huic pauperi non habenti s*m* condecentiā l*icet* nō sit in extrema necessitate. al*ia*s peccas mortaliter: & hoc quādo non putas verisimiliter q*p* occurrat alius cui melius sit dare elemosinam s*m* Ricar. in. 4. di. 15. ar. 2. q. 2. & Alex. de Ales in. 3. par. q. 65. in. 4°. membro. §. 1. &. S. Tho. in. 4°. dist. 15. q. 2. ar. primo. q. 4. & 2. 2. q. 32. ar. 5. &. q. 66. ar. 7. & melius. q. 87. ar. 1. ad. 4m. & melius. q. 118. ar. 4. ad. 2m. & de malo. q. 13. ar. 2. ad. 4m. & in quoli. 6. q. 12. & hec est co. opi. s*m*. S. Tho. in. 4. dist. 15. quā etiā cōmuniter Sūmiste sequunt*ur* & plures in semonarijs suis. l*icet* quidā & numero pauci dissentiant & minus bene: opi. etiam Ricar: &. S. Tho. sequitur Feli. in. c. humanuz genus prima dist. Ideo dicit Oldra. cōsil. 90. incip. Quidā iurauit &c. Si vnus iurauit nunquā fideiubere pro aliquo: tenet*ur* in casu necessitatis vel spiritualis vel corporalis fideiubere nō obstante iuramento vt ibi per ipsum: quez sequunt*ur* doct. in. c. fi. de foro compe. Et ideo multi volūt potius expēdere in equis & mulis dicentes sic conuenire statui suo: q*uam* prouidere pauperibus quos vidēt frigore vel fame mori: vident etiā iuuēculas & nubiles & sponsas in periculo ruine quo ad pudicitiā & suam famam: peccant morta. nō subueniendo de bonis cōdecētibus;

illis

illis qui sunt in extrema necessitate: ideo si illi pereunt corporaliter vel spiritualiter ꝓpter necessitatem: tu es qui illos occidis. Itē multi exponunt in conuiuijs: caudis: ⁊ canibus ⁊c̃. ⁊ pro reparandis ⁊ sustentandis pauperibus conciuibus nolūt exponere denariū: vl' saltē mutuare: ⁊ iō ꝓpter hec multi dānabuntur. Dico etiā vt ex predictis patet ꝙ licet habeas ornatum cōuenientē statui tuo ſm metas bonorū inter quos viuis: si tamen sis diues vltra condecentiā status tui: teneris facere elemosinā patienti seu indigenti ſm decētiā status sui ſm predicta: Supradicta etiā confirmant' ex dictis augu. psal. 147. v°. qm̄ cōfortauit seras portaꝝ ⁊c̃. vbi dicit multa supflua habemus si non nisi necessaria teneamus nam si inania queramus nihil sufficit. Fratres querite ꝙ sufficit operi dei: non ꝙ sufficit cupiditati vestre. Cupiditas vestra non est opus dei forma vestra: corpus vestrū: anima vestra: hoc totū opus dei quere que sufficiant: ⁊ videbis ꝙ pauca sint. ad vestiēdos totiēs venatores qd sufficit editori: Supflua diuitū necessaria sunt pauperū: res aliene possidēt: cū supflua posidēt. hec ille. Infero ex hoc ꝙ si ē aliquis naturaliter ignobilis q licito modo factus est diues vltra decentiam status sui: ⁊ ex consequēti pōt licite se ornare ſm illum statū quem sibi dant diuitie ſm bonos sue conditionis vt tenet Ange. in hac materia. §. 7. tamen dico ꝙ iste ignobilis factus diues vltra cōdecētiā. tenebitur sub pena peccati morta. facere elemosinā pauperi patienti ſm cōdecentiam: nec poterit isto casu ornare se sicut ille q est naturaliter nobilis qui est ita diues sicut iste ignobilis: ratio est quia licet iste nobilis sit sic diues vt iste ignobilis: non tñ habet vltra decentiam status sui ꝓpter nobilitatē naturalē: ꝙ non est in isto naturaliter ignobili. postea locupletato vltra decentiam status sui: Idē dico de vxoribus istorū qui ꝓpter diuitias licet licite acqsitas reputāt' nobiles cū tñ sint naturaliter gnobiles. Ideo ad hec aduertāt ꝯfessores audiētes in cōfesione istos de nouo locupletatos ⁊ vxores ⁊ filios ipsorum iō bene ait christus facilius ē camelū trāsire ꝑ foramē acus ⁊c̃. Ad predicta facit id ꝙ ait beatus Ioānes de Capistrano in dubijs suis vbi dicit se audiuisse oretenus a. S. Bernardino se non credere esse florentie quadraginta duas mulieres que

possint portare carmesinū vł zetoninū: ⁊ tñ quasi omnes portāt.hec ille. In quibus verbis cōsidera ꝙ pauce mulieres possint se ornare vestibus preciosis: Sed hodie vt vtar verbis Augu.in encheridion: multa mala ita in apertā consuetudinē deuenerunt vt aut parua aut nulla esse credantur que magna atqꝫ horrenda sunt.hec ille. Immo potius adeo videntur bona vt contra illa scribendo vel predicando vel in audiendo confessiones.detestetando illa asperum nimis ⁊ extraneum reputetur: ꝙuis sint cū dei offensa: ea que detestamur.

¶ In quibusdā tamen Casibus pōt cognosci ꝼm tēpus presens ꝙ talis ornatus non conuenit statui suo.

¶ Primus est quādo pro adornādo se vxorē ⁊ filios cū vestibus preciosis: recipit mutuo ad usurā quia in hoc aperte apparet ꝙ excedit statum suum ꝼm. S. Bernardi.de religio. christiana ꝼmo.44.ar.primo ⁊ in hoc peccat mortaliter quia potest dici ꝙ sit notabiliter excessiuus: hoc credo regulariter esse verū: posset tamen contingere ꝙ pro condecentia status sui quis aciperet sub vsuris: ⁊ tunc stāte necessitate illa nō peccaret mortaliter iuxta nota.in.c.super eo de vsu.

¶ Secundo qñ pro adornando se vel suos ipse dat ad vsurā vel furat᷑. Ideo dicit Athanasius super epistolaꝫ Pauli ad Thimo.exponendo illud apostoli Similiter ⁊ mulieres.⁊c. Cum vxor virum compulerit vt mūdū sibi muliebrem: gemmas margaritas ⁊ aurea ornamenta suppeditet: ⁊ vir illi vt faciat satis: audius rapiat: erit quidē hec furto obnoxia.hec ille. Et est signū ꝙ talis ornatus non cōuenit statui suo: ⁊ pōt dici ꝙ sit notabiliter excessiuus.

¶ Tertius Casus est quando est debitis oneratus ⁊ propter istas maledictas pompas non potest creditoribus satisfacere: naꝫ tunc videt᷑ ꝙ talis ornatus non conueniat statui: ideo debet cauere a superfluis de mente Ricar.in.4°.dist.15.arti.5. q.4.quem supra retuli.in primo Speculo.⁊ ita est de mente Gersonis in secunda par.in.tit.de regulis moralibus.quem etiam ibidem retuli.nā dicēdo ꝙ iura prouiderunt per bonorꝫ cessionē: ostēdit se loqui in eo qui est oneratus debitis ⁊ non potest satisfacere ⁊ tamen dicit ꝙ non licet sibi de bonis alterius inuito domino ducere statum vltra parcam necessitatem

sui ꝛ suorū: ita etiā videt esse de mente Summe Ange. restitutio. 3°. §. 4. Si ergo facit cōtrariū talis ornatus videt excessiuus quia ꝫm legistas bona intelliguntur deducto ere alieno Si tamen concordasset seu conuenisset cū creditoribus quia tunc nō facit inuito domino: non videtur ꝙ peccet mortaliter maxime si sic se vestiat pro cōseruatione honoris sui seu ne prodat verecundiam suam vt sepe faciunt nobiles depauperati.

¶ Idem dico quando ex precepto testatoris tenetur restituere: ꝛ quia facit tales pompas non satisfacit: non hoc videtur esse peccatum mortale. si id retinet inuito creditore: ꝛ dici potest ꝙ talis ornatus sit excessiuus ꝛ disconueniēs cum propter tales pompas non possit exequi mandatum testatoris vt probatur ex predictis.

¶ Addo alium casum. s. quando pater vel predecessores sui fecerāt legata ꝫm vires hereditarias ꝛ cōgruis dilationibus exoluenda: que iste propter has pompas soluere non potest nam talis ornatus videtur sibi disconueniēs quia cum sit debitor tenetur satisfacere ꝛ interim a superfluis abstinere: maxime isto casu quia grauissime peccat ꝛ facit magnam proditionem nō exequendo ꝙ citius potest: ꝛ vocatur necator egenorum. c. qui oblationes el primo cū duobus capitulis sequētibus. 13. q. 2. ꝛ pulchre Ricar. in. 4°. dist. 15. q. 4. ꝛ. S. Tho. in. xj. quolib. q. 13. nam rebus restitutioni obnoxijs non licet vti sine peccato mortali ad statū vel ad pompam. c. sepe contingit de restit. spolia. ꝛ hoc est qd dicit Isaias. c. 9. vestimentū admixtum sanguine cibus erit ignis. ꝛ Iere. c. 2. in alis tuis inuentus est sanguis animarum pauperum. Iste sunt mulieres habentes. alas milui quas vidit Zacha. c. 5. Ista est illa vestis coccinea plena nominibus blassfemie quam habebat meretrix apocalip. 18. c. quia pauperes blassfemant quia est facta de sanguine suo: ratio autem istorum supradictorum casuum est quia in istis casibus facit contra caritatem vt ex ipsorum consideratione ostenditur manifeste.

¶ Tertiū Speculū ostēdit cōsiderare futura. s. ad quas expēsas ꝛ ꝑ ꝯsis ad que mala lucra ista ꝓtiosa ornamēta deducāt: ideo cōsiderādū ē an in tali ornatu poterit se taliter cōseruare ꝙ in futurū nō habeat cōmittere aliqua peccata mortalia pro

conseruāda tali pompa:vt in illis qui propter talia habent negociari in remotis:dimissis vxoribus ꝓpter ꝙ multa peccata propter suā fragilitatē cōmittūt:nā talis ornatus pōt iudicari notabiliter excessiuus:ꝛ abyssus malarū expensarum inuocat abyssum maloꝝ lucroꝝ. Et ſm hec tria specula sunt intelligēda vba Petri in pma canoni.c.3.ꝛ Pauli prime ad thimo. c.2.dū loquunt de ornatu mulierū:sic etiā intelligēdū ē illud Cypria.dicētis. Serico ꝛ purpure indute:Christuz induere nō possunt:auro ꝛ margaritis ornate ꝛ monilibus ornaméta corporis perdiderūt. Dico ꝙ hec snia Cypria.est intelligenda ſm predicta tria specula ſm ꝙ dicit. S. Bernar.de relig. christia.sermo.44.ꝛ hāc puto meliorē declarationē ad verba Cypria.que dari possit. Et ideo Augu.in epistola ad Possidiū ait. Nolo vt de ornamētis auri vel vestis preproperā habeas in prohibendo sniam ꝛc.quasi dicat nō esse precipitādā sententiā sed mature cōsiderādū ſm ꝙ nunc per predicta tria specula est declaratū:ꝛ non dicit ibi Augu. Nolo vt habeas propriā sniam vt cōmuniter allegatur:sed dicit preproperam sniam:ita habent codices correcti. Et ideo. S. Bernardi.in omnibus sermonibus quos fecit de ista materia:sepius exclamat cōtra predicatores ꝛ cōfessores tanꝙ cecos qui nesciunt bene ista specula cōsiderare putantes abusum esse cōsuetudinem:ꝛ ſm ipsum hec specula cū magna sunt animaduersione pēsanda:ꝛ spiritualiter nō carnaliter nomināda:ne sub pallio consuetudinis:corruptella summat:ꝛ abusio obtineat principatum.hec ille. ¶ Infero ex predictis duo videlicet.

¶ Primo ꝙ incidentes ꝛ frappātes pannos pretiosos cum tantis expēsis peccāt mortaliter nō solū faciētes sed ꝛ portantes:itē ꝛ ꝓhibere valentes:ita dicit. S. Bernardi.de religio. christia.sermo.44.ar.1.ratio ē q: ibi apparet manifesta perditio ꝛ destructio tantoꝝ pretiosorū bonorū atqꝫ damnosa prodigalitas ꝛ curiositas vana:nullus.n.sine graui culpa posset proicere in ignē quatuor vel octo brachia panni pretiosi licet esset suus:cū sint vtilia ꝛ quādoqꝫ necessaria pauperibꝰ:vnde Ambro.in.sicut hi.47.dist.dicit nudorū vestimentuz est ꝙ tu recludis.tantorū ergo te scias inuadere bona:quantis possis prestare ꝙ nolis:ꝛ Cypria.de habitu virginū ait.locupletem

te dicis

te dicis ꝛ diuitē: sed iactare diuitias suas virginē nō decet: locupletē te dicis ꝛ diuitē: ꝛ vtendū putas his que possidere te deus voluit: vtere: sed ad res bonas ꝛ salutares ꝛ ad bonas artes: vtere ad illa que deus precepit: que dn̄s ondit: hec ille. Ideo grauis oino videt̄ offensa tantū pānū inutilē reddere: nec valet nisi ad dei offensas multiplicādas. cū cōuertunt̄ ad vanitates ꝛ lasciuias: ad corruptionē ꝛ scandalū alioꝝ. ꝙ aūt facientes peccant: satis pꝫ ex dictis arti. prece. qꝛ cooperātur in crimine. Idē de prohibere valētibus qꝛ consentire vident̄ vt infra dicetur. hoc aūt correlariū. Sancti Bernardini. procedit indubitate qñ vel excederet statum suū ꝑm predicta specula: vel etiā si esset ꝑm quātitatē diuitiarū suarū: tñ cōtingant aliqui casus in quibus tenent̄ facere elemosinā vt dictū est supra ꝛ latius per theolo. ꝛ summistas dū tractāt de elemosina qꝛ tunc indubitate peccat mortaliter. sic dissipando: ad hoc dictum Basilij sic dicentis. Est panis famelici quem tenes: nudi vestis quaꝫ seruas. egētis argētū ꝙ possides: quo circa tot iniurias facis: quot exhibere valeres: loquit̄ aut iste sanctus in casu quo quis tenetur ex debito bona sua pauperibus erogare vel ꝑꝑ necessitatis periculū: vel ꝑꝑ superfluitateꝫ bonoꝝ ita dicit Asten. in summa sua lib. 2. tit. 30. ꝛ ad hoc satis adaptari potest dictum Gerson. supra relatū dum dicit ꝙ scienter dimittere superflua sua notabiliter cōsummi per putrefactionem aut alias: potiusꝙ in vsus pios ipsa largitur: vix a culpa morta. aut nūquā excusari pōt. Ratio istoꝝ est qꝛ est expresse cōtra caritatē. Debet tñ bonus predicator vel cōfessor in his casibus ꝛ sequentibus pro posse detestari istas abusiones ꝛ conari vt deponantur etiam qñ nō sunt mortale peccatum.

¶ Infero ꝛ secūdo principaliter ꝙ mulieres portantes caudas vel portari facientes atqꝫ non impediētes si ad eos perti neat: peccāt mortaliter. quia tot abusiones que ex cauda causantur nō possunt esse sine peccato mortali nisi forte excusaret eas altitudo status sui: sicut forte excusantur vxores magnoꝝ dn̄oꝝ ꝛ principū ꝛ per consequēs ꝛ maiorū: ꝑm. S. Bernardinū vbi supra. qui in eodē lib. sermo. 47. ar. 2. idem cōfirmat: ꝛ post multa inter alia dicit ꝙ cauda mulieris est multiplicatio malaruꝫ expensarum: similitudo bestie in hyeme lutosa: in

estate impuluerata: scopa stultarum: turribulū infernale: pauo in luto. Domus blasfemie: superba rapacitas: serpens inferni quadriga demonū: ⁊ diaboli gladius cruentatus. hec ille. vnde fertur sanctū Zenonē episcopum Veronensem vidisse demonem stantē super caudaꝫ mulieris: qui demon trahebatur sic ab ipsa. Ideo de hoc tempore in quo quelibet vilis femina caudā portat: pphetauit Merlinus dicēs. Mulieres incessu serpentes fient: ⁊ omnis gressus earū superbia replebitur. Renouabunt castra Veneris nec cessabunt sagitte Cupidinis. Hinc etiā Lucianus cōtra immoderatū cultū vestiuꝫ ait. Jam ver adest ⁊ vnde nā pauo? Et poete Junoni pauonem in tutellā posuerūt qui penna picta gaudēs ⁊ in altum illā erigens posteriora denudat: vt elegāter per Boccatiū lib. 9. de genealogia deoꝝ: sed ⁊ tragicas Simias veteribus per conuiciū celebratas: nō longius distat. Istud aūt dictū. S. Bernardini intelligo eo modo quo declaratū est precedens. s. qñ repugnaret statui suo propter aliquē respectū in aliquo ex tribus Speculis. ideo Hester regina ⁊ vxor potētissimi regis habebat vestimēta in terrā defluentia que ab ancilla sustentabantur Hester. 15. c. Vel qñ essemus in casu quo tenet facere elemosinā vt dictū est supra: q2 tunc indubitate esset peccatum mortale. Immo in extrema necessitate nō esset attendenda conditio mulieris pp proximi vitam cōseruādā vt dictum est supra in. 2. Speculo ⁊ hoc cōfirmat Summa ange. in suo interrogatorio dicens ꝙ si pauper est nudus: ⁊ femina trahit caudam: est peccatū mortale. Aduertāt ergo bene ad predicta ⁊ diligenter cōsiderēt tam mulieres ꝙ confessores: quia si aliquo vnquā tēpore portauerunt caudas longas: hodie portant longiores: ⁊ pauperes defraudant. Unde Bernardus. Clamant nudi: torquentur frigore laborantes atqꝫ famelici Inueniūt curiosi oculi quo delectentur: non inueniunt miseri quo sustentent: immo reperit lutū ꝙ nō querit operimentum: ⁊ nō inuenit pauper ꝙ clamore perquirit sustentamentū ⁊ indumentū. Hec ille. Ideo mulieres faciunt iuxta fabulā illam cū simia cōquerens de turpi nate rogaret vulpē vt cauda quā per terrā trahebat: aliquid sibi cōcederet ad turpitudinē tegē

dam

dam: illa respondit. se malle per terram trahere ꝙ sordida tegere: ⁊ nescio quō possit se excusare cū quotidie ⁊ vbiq; pauperes nudi ⁊ famelici gementes videant. Caueāt etiam vxores artificū ne trahant caudas ⁊ maxime longas nā dum vult equari rana boui.i.ignobilis nobili: ⁊ pauperes diuitibus: ⁊ maritorum viscera disrumpunt ob immoderatas impensas: ⁊ ob id multa mala fiunt. ad que debet etiam attendere confessor: nam excessus videt attendēdus non solū ſm quātitatē rei sed etiā ſm qualitatē personarū de mente Archi. Flo.in.2.par.ti.6.c.8. vnde ⁊ reges ⁊ regine possent circa talia peccare. nam ſm. S. Tho.in.9.quoli.q.14. laudabile est vti pretiosis vestibus ad reuerentiam auctoritatis inducendā: ita tñ ne que ad auctoritatē conseruandā fiunt: degenerent in superbiam: sicut dicit Seneca cuidam regine. Induere delicate non propter te: sed ne dignitas regia vilescat: ⁊. S. Tho.prima.2.q.102. ar.4. dicit ꝙ ꝯsuetudo inoleuit vt principes vestibus pretiosioribus vterentur vt a ceteris distinguerentur ⁊ essent in maiori reuerentia: ⁊ tamen deus prohibuit regibus ne multiplicarēt currus ⁊ equos ſm. S. Tho.prima.2ᵉ.q.105.ar.pmo. ⁊ hoc quia per talia de facili in superbiam vel tyrannidem declinarent ſm. S. Tho.ibi. Quia ergo principes debēt pollere virtutibꝰ ſm. S. Tho.prima.2ᵉ.q.92.ar.primo ⁊ melius.q.105. ar.primo. ergo debent habere temperantiam ⁊ modestiā que disponūt de ornatibus ſm. S. Tho.2ᵃ.2ᵉ.q.169. Ex quo sequitur ꝙ licet Reges ⁊ Regine possint se laudabiliter ornare ne ipsorum vilescat auctoritas: non tamen sic debent excedere ꝙ vel in superbiam degenerent vel subditis sint in scandalum: alioquin ſm qualitatem excessus vel mali exempli dati possent peccare mortaliter quia requiritur ꝙ rex subditos suos ad viuendum ſm virtutem sicut ad vltimum finem disponat ſm. S. Tho.in primo de regimine principum: hoc autem melius facit cum bonis exemplis quia iuxta illud Claudiani Totus componitur orbis regis ad exemplum.

Et ideo Regina Hester.14.c. orando dicebat Deo. Uide Domine necessitatem meam: tu scis ꝙ abhominer signum glorie ⁊ superbie mee ꝙ est super caput meum.

⁊ ideo confessor ponderet diligenter prefata quia hic alia regula non videtur dari posse. Unũ subdo hic de mente beati Joann. de Capistrano in dubijs suis: nã dicit ponamꝰ ꝙ mulieres vtantur cauda balceis ⁊ similibus quia ipsarũ mariti volunt et mulieres non vtuntur ex vanitate ⁊ rogant maritos ꝙ dimittãt eas tales vanitates omittere. qui tamen nolũt consentire: vtrũ ipse possint absolui: rũdeo in his q̃ determinarũt docto. precise esse mortale: non sufficit ꝯdictio maritorum: sed in illis in quibus nõ est precise determinatũ sed sunt varie opiniones doctorũ: excusat cõtradictio maritorũ quo ad mulieres ⁊ possunt absolui. hec ille. Et pro hoc ẽ ratio qr in dubijs obedientia excusat. c. quid culpatur. 23. q. 1. Subdo tamen hic vnũ ꝙ si communis opinio doctorũ determinaret vnũ: ⁊ vnus solus doctor etiã vilis teneret cõtm. ⁊ cũ rõnibꝰ bonis ꝯuinceret contrariã opinionẽ lꝫ cõmunẽ non esse verã. tunc esset standũ opinioni istius solius licet deterioris tex. ẽ expressus in. l. prima. §. oibus. C. de ve. iu. enu. ⁊ Abb. in. c. tua nos de vsu. ⁊ vide summistas in verbo opinio. non. n. quis dicat sed quid dicatur debet attẽdi. c. secũdũ. 19. dist. nec ẽt sanctitas dicentis est in consideratione nisi moueatur bona rõne ẽm August. ⁊ ponitur in. c. ego solis. 9. dist. ẽt si doctrina illius sancti esset simplici quadã approbatione ab ecclesia approbata qr multiplex ẽ species approbationis doctrine alicuius vt expresse ad propositum doctrine. S. Tho. determinatur ⁊ declaratur in articulis parisiensibus: hoc patet quia a multis contradicitur sue doctrine nedũ scotistis sed etiam alijs vt apud omnes Theo. cõstat. Patet etiã in doctrina Alex. de Ales. approbata cui tamen quãꝫ ⁊ ipsi contradicitur. hec incidentaliter dixi vt confessores ⁊ alij sciãt veritatẽ cuicũꝫ opinioni esse preferẽdam. Et quia quidã summiste in hac materia de ornatu mulierum tãgũt de planellis vnũ verbũ. Ideo pono sequentem conclusionẽ quã forte nõ posuissem nisi me v̾ba ipsorum ad h̾ icitassent.

¶ Quarta igitur ꝯclꝰ. sit ista videlicet. Portantes planellas altas vt ex hoc videantur maiores peccant mortaliter ẽm. S. Bernardi. de religio. christiana sermo. 44. ⁊ 47. dicentẽ hoc esse de mente Alex. de Ales. quã cõclusionẽ credo verã vno ex quatuor sequentibus interueniente.

Secũdum

¶ Primū est rōne deprauate intentionis vel affectionis vel qꝛ credit vel dubitat aliquē ex hoc ruiturū vel ratione scādali inde nascentis ſm plenius dicta.§.arti.primo in prima cōclu.
¶ Secūdum rōne prodigalitatis nā ꝓpter nimiā altitudinē planellarū addūtur maiores expense in vestibus cū de longitudine ⁊ lattitudine panni pretiosi puta aurei vel argētei vel similiū pānoꝝ:tāto plus necesse sit addere:sed i hoc nō ē pcipitāda sententia quia in hoc nō potest dari certa regula vt dixi in conclusione prece.⁊ ideo ſm ibi dicta intelligo hoc.
¶ Tertium in quo potest esse mortale est quādo ꝓpter istā altitudinē maiorē augeretur sibi pulchritudo sufficienter prouocatiua quia tunc licet non intenderet prouocare nō excusatur tum quia dat operam rei illicite:tū qꝛ scandalum potest dari preter intentionem vt dictum est supra articulo primo.
Quod autem propter magnitudinē superadditā per planellas possit dari occasio sufficienter prouocatiua:⁊ si experiētia doceat ꝙ statura corporis eminentior sit vnū de reddētibus mulierē pulchriorem:tamen probatur etiam hoc nā ſm autorē prospectiue inter alia ex quibus causat̄ pulchritudo ē magnitudo pfecta ⁊ debita:vnde parui licet habeāt dispositionem membroꝝ ⁊ viuacitatem coloris:nō tamen possunt dici pulchri sed formosi ſm Arist.4.Ethico.⁊ dicit Sco.in.2.di.40.ꝙ pulchritudo in corpore est ex aggregatione oium conuenientiū illi corpori ⁊ inter se:puta quātitatis:coloris:⁊ figure ſm Augu.in.2.de trinita.⁊ in.22.de ciuit.dei.c.19.⁊ vide Sco.in.4.dist.49.q.15.⁊ ibi Ricar.ar.3.q.6.⁊.S.Tho.2.a 2e.q.145.ar.2.⁊ in prima par.q.39.ar.8.⁊ plura per Ficinuꝫ in cōuiuio Platonis.Et tūc per additionē sufficiēter prouocatiuā ista mentitur in preiudiciū vidētiū ſm.S.Bernardi.
¶ Quartū est qñ ⁊ si portaret planellas valde altas ad inueniendū maritū:tñ erat adeo breuis stature ꝙ si ille qui ipsam accepit.sciuisset illam adeo paruam nunꝙ voluisset in vxoreꝫ iuxta illud Juuena.satyra.6.breuiorqꝫ videtur
Uirgine pigmea nullis adiuta coturnis.
Nā tunc peccat mortaliter qꝛ mentit̄ cum notabili preiudicio ⁊ lesione istius qꝛ forte nunꝙ erit cōtentus in vita sua vidēdo illam sic paruā ⁊ forte etiā exosam habebit:nā tūc multa mala sequunt̄ vt dixi supra art.primo in.5.conclusione vbi videas.

Quinimmo idē videt̄ dicēdū si duxisset illā sed cū magna difficultate ⁊ voluisset habere maiorē dotē ⁊ in recompēsationem vt cōmuniter cōtingit ꝙ deformioribus maior dos datur q̄ꝫ pulchrioribꝰ. vt. n. quidā ait. Virgo formosa ⁊ si fuerit pauper: tn̄ abunde dotata est: affert quippe ad nouuꝫ maritū: animi indolē: pulchritudinis gratiā: ⁊ floris rudimētuꝫ. hoc volui dixisse postq̄ꝫ Archi. Flo ⁊ quidā aliȷ̄ Sūmiste in hac mā aliquid tāgūt d portātibꝰ planellas altas. Et dicit Archi. Flo. i 3. par. in tit. 8. c. 4. §. 4. prope fi. ꝙ planellariȷ̄ in h̄ vident̄ offendere adinuātes vanitates ⁊ fictiones mulierū dū nimis altas planellas faciūt: vt mulieres ide magne appareāt q̄ parue stature sunt: ⁊ ad maiorē vanitatē ēt aliqn̄ deaurāt: vnde moneri debent ⁊ argui de huiusmodi vanitate ⁊ sug̃fluitate. hec ille.

Quinta cōclusio expendētes multū plus pro factura q̄ꝫ sit valor vestis principalis: vident̄ peccare mortaliter. ⁊ idē dico de vendētibus seu facientibus talia: ista est decisio Raymūdi in tit. de negocia. secula. §. sed quid vbi exemplificat in futuris superfluis camisiarū quas faciūt Hispani: dantes pro factura vnius camisie plus in triplū q̄ꝫ valeat tota camisia: ⁊ sequitur Astensis. in summa lib. 3. tit. 8. ar. xj. prope fi. ⁊ Nicolaus de Ausmo in supplemēto in tit. negociatio: ⁊ ideꝫ confirmat. S. Bernardinus in. d. sermo. 44. ar. 3. vbi sic dicit quot mutatoria reperies: quot camisias sericas vel bissinas vel tanto sumptu ⁊ arte cōsutas: ꝙ tales facere: ampliusq̄ꝫ illa gestare. doct. determināt esse mortale. hec ille. facit illud Ouidiȷ̄. in. 2. metamor. dū describens palacium Solis ait. Materiā superabat opus. Et lꝫ hec opi. forte videat̄ quibusdā dura: tn̄ pro ista allego dictū Bar. paucis cognitū in. l. fortissimis. C. de militari veste lib. 12. vbi per illū tex. dicit nota argumētū contra sartores vt non possint pro factura vnius clamydis accipere nisi vnū florenū. hec Bar. ibi. Cōsiderēt ex predictis viri ⁊ mulieres tm̄ expēdētes in camisiȷ̄s vel caligis vel etiā vt vulgariter loquar in Gorgeriȷ̄s in quo statu sint. cū qn̄qꝫ pro vno pari caligarū sartores velint plusq̄ꝫ quatuor ⁊ quinqꝫ aureos pro factura: ꝙ non est propter aliud nisi ꝑꝑ maledictas istas nouas adinuētiones: attēta enim ista cōclusione ⁊ opinione predictorum doctoꝝ vident̄ esse in statu damnationis. Immo quidaꝫ ex preallegatis docto. dicūt ꝙ etiā tenere prefatas camisias sit peccatū ꝙ aliter nō affirmo. Sed redeundo ad principalem

cóclusioné puto indubitate illá procedere. Primo qñ prodigalitas est peccatú mortale qz cú ista tāta expésa pertineat ad vitium prodigalitatis vel ad iactantiaz ideo vbi prodigalitas vel iactantia erũt peccata mortalia vel vbi al's erit deprauata intétio vel affectio:ibi talis expensa erit peccatum mortale.
¶ Secũdo é mortale qñ sumus in casibus i qbus tenet facere elemosiná vt dictú é.s.in 2°.spec°. Extra istos casus 7 si nõ audeá infirmare hác cóclu.nó tñ affirmare presumo. Conari tamé debét cõfessores reuocare aías a talibus etiá si nõ sit peccatũ mortale non tñ debet asserere esse mortale qñ non est.
¶ Sexta cóclu. Dñi ciuitatũ vel aliј regétes ad quos spectat vident peccare morta.nisi prouideãt qñ in suis ciuitatibus est corruptella vanitatum adeo excessiua q dotes nõ sufficiũt ad ipsas sustétádas 7 alia onera matrimoniј supportáda. Ratio est qz infinita quasi mala ex eis oriunt:ná iuuenes nolũt vxorari nisi dotes augeant:taliter q puelle non possunt nubere: 7 iuuenes viuũt sine vxore 7 incõtinenter viuũt:7 ideo periculũ est multoꝝ scelerũ in iuuenibus 7 puellis que cũ expectatione cõiugiј:ardoré etatis ferre nõ possunt:vnde mala innumera fiũt clá 7 palá.7 ideo ꝼm Sũmá ang.tales ornatus sũt detestádi qz sunt occasio multoꝝ peccatoꝝ.ná primo inducũt lasciuiá. ¶ Secũdo impediũt multa mrimonia. ¶ Tertio prebét materiá inordinate cupiditatis. Sed quis posset exprimere quot mortalia cõmittunt pp hec superflua ornamenta: naz 7 si satis ex predictis appareat:tñ adhuc alia restát:naz quáta supbia sepe 7 vanagloria: 7 quáta inuidia si vna videt alteraz magis se ornatá: quot vxores 7 filiј maritis 7 patrib⁹ furant vt pópose incedát: quot filie retrudunt inuite in monasteriјs cũ dãn o 7 missarũ 7 mittétiũ:qz stant ibi desperate:quot adulteria v fure 7 oppressiones rusticoꝝ:pupilloꝝ:7 viduaꝝ: quot familie destruunt ppter dotes immoderatas: Unde quidá philosophus ducens vxorem que faculam portabat accẽsam. Interrogatus quid sibi vellet facula quam sponsa accensam e domo patris efferebat:7 rursus domũ mariti ingressura accendit 7 introferebat:significat:inqt:me hodie ignem e soceri domo ablatum:in domũ meaz inferre:ob quod tunc alludés ait. Ignis portat ignem.quotiens annona vendit carior 7 inducit penuria inpopulo ab illis q de redditib⁹ viuũt tanq nobi-

es: ⁊ alia multa que ponit late. S. Bernardinus de religio. christiana sermo. 46. Jtē sepe odia inter virū ⁊ vxorē nascunt̄ vnde Chriso. sup Joan. ome. 60. dicit si quis omniū pulcherrimā mulierē viderit: nisi letus sit: exhilarari nō pōt: qui .n. delectari vult: primū letetur oportet: cū autē aurū omne in vxoris ornamētis collatū ē: ⁊ angustia rei familiaris laborat: que pōt esse coniungi voluptas: Si ergo viris placere volumus: demus voluptatis materiam: q̄ dabimus: si ornatum ⁊ omne lenociniuꝫ auferemus. hec .n. circa nuptiaꝝ tēpora voluptatem quādā habere videntur: inde languescunt: hec ille. Propter innumera igitur mala propter vanitates orientia tenentur illi de consilio ⁊ domini ⁊ reges condere statuta ⁊ prouidere ista refrenādo: alias cōsentire videntur. c. consentire. 83. dist. ⁊. c. duo. 23. q. 4. ⁊ peccāt mortaliter nō faciendo. c. culpā. 86. dist. ita dicit. S. Bernardinus i euāgelio eterno ꝭmo. 47. nā princeps vel dominus secularis tenet̄ obuiare peccato. c. rex debet. ⁊ in. c. regum officium. 23. q. 5. ⁊ confirmat. Abb. in. c. pe. de consuetu. ⁊ iō dicit imperator in auct. vt cū de apella. cogno. §. sin autē: Siuutem pro causis corporalibus cogitamꝰ: quāto magis pro aiaꝝ salute ꝓuidētia est nostre salutis adhibēda: ⁊ ideo principes nō obuiādo talibus reddēt rōnem deo de perditione aiarū quia ꝭm. S. Tho. in primo de regi. principū. c. vl. ad regis officiū pertinet vitam multitudinis bonam procurare ꝭm q̄ congruit ad celestem beatitudinem cōsequendam vt. s. ea precipiat que ad celestē beatitudinē ducunt: ⁊ eorū cōtraria ꝭm q̄ fuerit possibile: interdicat. hec ille. vñ Pythagoras lege publica statuit ⁊ vestes aureas velut ornamēta luxurie deponere coegit: ⁊ Licurgus statuit ne qs plures q̄ singulas vestes quotānis portaret impune. ⁊ ō massiliensibus Strabo illos laudans ait. Dotē amplissimā fuisse cētum aureos: ad vestē quinqꝫ ad mūdū aureum quinqꝫ amplius vero nullo pacto licuisse ⁊ ꝭm Liuiū in. 4. de bello macedo. ⁊ Vale. Max. libᵒ. 9. lege oppia cautū erat ne qua mulier veste varij coloris vteretur: nec plusq̄ semiunciā auri haberet: licet postea romani ipsam aboleuerint non considerantes quo nam tēderet cultus mulieris vt ibi dicit Vale. ipsos honeste reprehēdēs. ⁊ iō principes ad ista nō attēdētes ostēdunt se plus de temporalibus q̄ de honore dei curare.

Jnfero

¶ Infero ex predictis ad.q.positaȝ per Jo.An.in regula ea que in mercurialibus.in.6°. Pone ꝙ Eps vel Superior statuit ne aliqua mulier vtatur ornaméntis fucati coloris siue auri vel argenti vel gemmarū vltra certā quātitatē:seu longis vestibus vltra certam mensurā:ꝛ contrafacientē excōmunicauit. Queritur si maritus nō vult ꝙ mulier obediat illi statuto nec illi excōmunicationi:an mulier obediēdo marito sit excusata: Jo.An.ibi quē sequit̄ Pe.de Ancba.in Repet.c.canonuȝ statuta de cōstitu.dicit ꝙ quo ad fucos:tenet̄ obedire statuto ꝛ nō marito:sed quo ad vestes debet habere volūtatē mulier obediendi epo sed quo ad effectuȝ dȝ obedire marito:cuius obediētie est immediate ꝛ principaliter astricta:cōtra cuius viri voluntatē tale statutū in his eā obligare nō potuit vt aperte probat̄ in.c.ꝙ deo pari:ꝛ in.hec imago ꝛ.c.manifestū.33.q.5 Credo oppositū esse verū salua reuerētia tāti viri ꝛ hoc dummodostatutū sit rationabile vt qꝛ ſm gradū dignitatis ꝛ nobilitatis ꝛ diuitiaꝝ fiat distinctio habitus ꝛ ornatus:moueor primo qꝛ rōne peccati epus pōt iubere etiā vxori cōtra voluntatē mariti:siue res prohibita sit in se peccatuȝ:siue inductiua ad peccatū ita cōcludit ibi Jo.An.nā illud licite prohibet̄ ꝙ est peccatū vel ad peccatuȝ inductiuū.c.vt clericoꝝ de vita ꝛ honest.cle.faciūt dicta per Abb.in.c.fi.de cōsue.de cōsuetudine inducēte ad pronitatē peccādi.Jtē qꝛ ex quo licite prohibet̄ peccatū:licite ēt prohibent̄ oīa p que peruenit̄ ad illud.l.oratio de sponsa.ꝛ.c.cum quid de reg.iur.in.6.sed ita est ꝙ p ornatū sumptuosuȝ mulierū:innumera peccata cōmittūt̄ vt ē dictū:ergo epus pōt iuste prohibere.ergo est sibi obediendum.

¶ Cōfirmant̄ ista qꝛ ad epm spectat curare de ouibus suis.c. irrefragabilis de offi. ordi.quia non excusat̄ si lupus comedat oues ꝛ ipse ignorat.c.quāuis ex̄ de reg.iur.ergo iuste poterit taxare ꝛ prohibere nimiam vestium sumptuositateȝ.ne diabolus deuoret ipsas.

¶ Cōprobatur ꝛ tertio qꝛ nō solū ꝙ liceat sed etiā ꝙ honestū est:intuendū est.c.magne de voto ꝛ que ponit elegant̄ Jo.de Ana. in.c.i ciuitate in.7.col. de vsu.sed nō ē honestūvt minor se velit cōparari maiori.sed sicut stella differt a stella i claritate sic etiam debet esse differētia statuū:alioquin oīs policia confunderetur. ergo potest hoc Episcopus licite prohibere.

Silr b pōt licite pnceps secularis: vl ad quē spectat: b phi/bere sub pena pecuniaria vl illi d ɔsilio vt bñ ꝛ honeste viuat.

¶ Primo qꝛ iterest reipublice vt familiaꝝ salua sit dignitas l.i.§.pe.ff.de ven.inspi. Cōfunditur autē dignitas familiarum ex maledictis pompis tripliciter. Primo quia vxoꝛ ignobi/lis nō discernit ab vxoꝛe nobilis. Secundo qꝛ sepe nobiles ob immoderatas impēsas depauperant ꝛ destruūtur. 3°. nam cū pꝛopter pompas necesse sit sepius augere dotes: ꝛ sepe no biles non possunt dare dotes tam amplas ſm gradum condi tionis sue: ideo qñqꝫ cum minoꝛi dote maritant illas ignobili/bus ne dent tam amplas dotes.

¶ Secūdo pꝛincipaliter ꝙ pꝛinceps secularis hoc possit pꝛo/hibere sub pena pecuniaria patet nam cū ex nimia pompa ꝛ sumptuositate ciues depauperent vt dictū ē. Ideo respublica valde leditur quia interest reipublice ne re sua quis male vtat .§.pe.insti.de his qui sunt sui vel alie.iu. ꝛ interest pꝛincipis locupletes sub se habere subiectos in aut°.vt iudi.sine quo quo suffra.§.cogitato ꝛ que notat Bar.in.l.i.ff.solt.mat.de quadruplici vtilitate.

¶ Tertio pꝛobo quia pꝛiceps debet curare habere subditos bonos ꝛ pacificos vt pꝛedictū est ꝛ pꝛobatur in pꝛohe.grego in pꝛinci.non potest aūt esse bonus qui non est bene pꝛopoꝛ/tionatus bono communi ſm. S.Thoꝛ.pꝛima 2ᵉ.q.92.art.pꝛi/mo ꝛ pax domus debet esse accommodata paci ciuitatis ſm Augu.19.de ciuita.dei quoꝝ vtrūqꝫ fit ɔtᵐ. pꝛopter vanitates mulierū nā pꝛopter tales sumptuositates viri efficiuntur mali nam iuuenes effminantur ꝛ animi viroꝝū molescunt: efficiun/tur etiaꝫ auari ꝛ oppꝛessoꝛes pauperū ꝛ vsurarij vt supꝛa dictū est: item vrbes euacuantur virtutibus ꝛ replentur vitijs ambi tionibus ꝛ dissensionibꝰ ſm. S.Bernardi.de religio.chꝛistia na ſmo.44. Et deus mittit pestilētiā ꝛ bellū ꝛ alia flagella ſm S.Bernardi.de religio.chꝛistiana ſmo.46.ar.vl. ꝛ pꝛobatur Isa.c.3.dū deꝰ pꝛopter vanitates mulierū cōminatur: ꝙ pul/cherrimi viri cadēt gladio ꝛ foꝛtes in pꝛelio. Et sic patet ꝙ in terest rei publice ꝙ tales sumptuositates rescindantur ꝛ ideo teste Ualerio lib.pꝛimo.c.pꝛimo noluerunt pꝛisci romani qcꝙ̄ in vrbe asseruari quo animi hominū a deoꝝ cultu auocarent.

Ex his patet rñsio ad motiua Jo. An. nã in omnibus suis argumẽtis minor est falsa: falsum est. n. ꝙ in hoc casu cũ agit de obuiando peccat ꝙ non sit maior in vxoré iurisditio episcopi ꝙ mariti ⁊ ideo sibi ẽ obediẽdũ q: si duo precipiũt ꝯtraria maiori est obediẽdũ ſm Sco. in. 4. dist. 21. infi. J ẽ falsum est ꝙ tale statu tũ absorbeat ius maritorũ. cũ id agatur ne peccent. Nõ est etiã vxor pplexa q: debet obedire episcopo vel principi in re tã honesta ⁊ vtili omnib⁹ priuatis ⁊ ipsi reipublice. ¶ Nõ obstãt iura allegata per ipsum q: fateor ꝙ est subiecta marito sed plus episcopo vbi agit de vitãdis peccatis: ⁊ eadẽ rõne plus pncipi vel regentib⁹ ⁊ maxime pp publicã vtilitatẽ. ¶ Nõ ob. tex. in. d. c. ꝙ deo pari vbi dicit ꝙ nõ põt inuito marito mutare habitũ: q: rñdeo ꝙ non potest mutare autoritate propria ꝫ bene cũ autoritate Epĩ id iubẽte vt euitent peccata. Vel secundo respondeo si episcopus iuberet deponere habitũ conueniẽtẽ maritate ⁊ assumere habitũ vidualẽ vel monachalẽ hoc nõ potest. Vel etiã ꝙ deponeret habitũ cõueniẽtẽ statui suo ⁊ sue conditioni ⁊ assumere habitũ deformem ⁊ sibi incõgruũ: fateor nõ esse obediẽdũ inuito marito: saperet enim tunc tale statutum quãdam inciuilitatem ⁊ incongruitatem: ⁊ ita loquitur ille tex. sed si episcopus vel superior vult inducere circa cõuenientiã habitus quãdam temperantiam ⁊ honestatez modificando illum debito modo ex causa iusta. s. ob multa mala vitanda: tunc dico ꝙ Episcopus hoc potest vt patet ex rationibus supradictis: ⁊ hoc etiã potest princeps secularis. ⁊ ita hodie fere in omnibus ciuitatibus reperiunt statuta refrenantia põpas ⁊ vanitates vt p Bar. in. l. i. C. nulli licere in fre nis ⁊ sellis libro. xj. ⁊ in. l. fin. in fi. C. de vestibus olebo. ⁊ aura. lib. xj. ⁊ Bar. etiam in. l. quãuis. ff. de auro ⁊ arg. legat. Et ideo dicit Archi. Flo. ꝙ regentes benefacerent statuendo ⁊ apponẽdo penã pecuniariã pro talibus ornamentis: ⁊ istã puto esse merã veritatez. Ex quibus ad laudẽ Sanctissime Trinitatis ⁊ Dñi nostri Jesu Christi crucifixe humanitatis: sueqꝫ sanctissime ⁊ dulcissime mr̃is virginee fecũditatis beatissimiqꝫ patris nostri Francisci: ⁊ omniũ sanctoꝝ gloriosissime societatis sit expeditus iste Tractatus. Jn quo siquid boni dixi: infinito bono a q̃ omne datũ optimũ ⁊ a quo oẽ bonuꝫ gr̃e referant

Si aũt aliqd minus bene prolatuz est imbecillitati mee ascri-batur. In omnibus aũt semper opto ⁊ piũ lectorem ⁊ carita-tiuum Correctorem qꝛ nõ omnia possumus omnes. Suppo no me tñ semper in omnibus ⁊ determinationi Sãcte matris ecclesie: ⁊ etiã cuilibet melius senciẽti. Potuissez circa predi cta plura quãdoqꝫ copiosius scribere: potuissem ⁊ alia a sum-mitiis posita tangere que propter breuitatẽ pretermisi. Suffi ciat ista pro nunc tanq̃ principaliora ⁊ maioris importantie examinasse. Obsecro diuinã maiestatem vt labor meus ⁊ illi sit gratus ⁊ Christicolis vtilis. Amen.

Impressum in vetustissima ac toto orbe famosissima studioꝝ matre Bononia. Anno Dñi. 1526. Mense Iulio Clemẽte Septimo Pont. Max. moderãte.

Errata

Vitio Calcographi Errata alicuius momenti ũmo do infrascripto corrigenda. vz

¶ Folio. 3. versu. 28. in quibusdam. ¶ Fol. 4. ver. xj. incesta. ¶ Et ver. 19. expressam. ¶ Et ver. 57. in contumeliam. ¶ Fo. 6. ver. 10. diuina ⁊ iuristali. ¶ Fo. 7. ver. 23. si faciat propter concupiscentiã. ¶ Fo. 8. ver. 18. ⁊. 56. summiste. ¶ Fo. 10. ver. 7. ad fingendam. ⁊ ver. 19. speciem a fine. ¶ Fol. xj. ver. 8. vel non dubiter. ¶ Fo. 12. ver. 14. orna-tus mulieris. ⁊ ver. 28. pharetra. ¶ Fo. 13. ver. 12. pulchri tudo corporis. ¶ Fo. 16. ver. 54. quibus nigricet. ¶ Fo. 20. ver. 52. ouũ. ¶ Fa. 21. ver. 37. Sexta cõclusio. ¶ Fo. 23. ver. 24. pereas. Et ver. 67. 2ª. 2ᵉ. Et in ver. vlt. 2ª. 2ᵉ q. 168. ¶ Fol. 28. ver. 34. licet sit. ¶ Fol. 36. ver. 5. necessitatem.

AIa
1939

SPECIAL 87-B
15944

THE GETTY CENTER
LIBRARY

G. APPARUTI
LEGATORIA
MODENA
Via Saragozza, 85